

DS. D.J. ENGELSMa

Samengevoegd

BIJBELSE RICHTLIJNEN VOOR
HUWELIJK EN SEKSUALITEIT

Samengevoegd

Samengevoegd

Samengevoegd

Samengevoegd

Samengevoegd

Ds. D.J. Engelsma

Samengevoegd

Bijbelse richtlijnen voor huwelijk
en seksualiteit

DE GROOT GOUDRIAAN

Oorspronkelijke uitgave:

Better to Marry. Sex and Marriage in I Corinthians 6 & 7. Appendix: The Remarriage of the "Innocent Party" – A Sermon

David J. Engelsma

Reformed Free Publishing Association

Grand Rapids, Michigan

Copyright © 1993. All rights reserved. No part of this book may be used or reprinted in any form without permission from the publisher, except in the case of a brief quotation used in connection with a critical article or review. For information, address *The Reformed Free Publishing Association, Box 2006, Grand Rapids, Michigan 49501.*

Library of Congress Catalog Card Number: 93-85593

ISBN 0-916 206-49-1

Nederlandse editie:

© 2005 Uitgeverij De Groot Goudriaan - Kampen

Vertaling: E.J. Brouwer

Omslagillustratie: *Couple* – Joyce Coco

Omslagontwerp: Garage BNO

ISBN 90 6140 897 0

NUR 707

This edition is printed with the permission of the Reformed Free Publishing Association.

Deze uitgave kwam tot stand met toestemming van de Reformed Free Publishing Association.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veeelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

*Maar indien zij zich niet kunnen onthouden, dat zij trouwen;
want het is beter te trouwen dan te branden (1 Korinthe 7:9).*

Inhoud

Woord vooraf door ds. R. van Kooten	9
Inleiding	13
1. Vlucht voor de hoereriej	19
<i>Hoereriej is gangbaar</i>	20
<i>Hoereriej wordt veroordeeld</i>	22
<i>Wegoluchten voor hoereriej</i>	25
<i>Een unieke waarschuwing</i>	26
2. Betaal het verschuldigde	29
<i>Huwelijk zonder seksualiteit</i>	29
<i>Het kwaad van het ascetisme</i>	32
<i>Ongehuwde ambtsdragers?</i>	35
<i>Seksualiteit is goed</i>	37
<i>Seksualiteit is een plicht</i>	38
<i>Seksuele onthouding in het huwelijk</i>	41
<i>Belangrijke consequenties</i>	43
3. Blijf zoals ik	47
<i>Geen advies maar een voorschrift</i>	47
<i>De alleenstaande christen</i>	49
<i>Het alleenstaande leven is eerbaar</i>	51
<i>Praktische consequenties voor de vrijgezel</i>	54
<i>Wanneer iemand de gave heeft</i>	55
<i>De onvrijwillige alleenstaande</i>	56
4. Verbonden voor het leven	59
<i>Levenslange verbintenis</i>	59
<i>Ontbinden</i>	62

<i>De praktijk van de verbintenis</i>	62
<i>Het huwelijk als roeping</i>	65
<i>Leven alsof je ongetrouwd bent</i>	68
5. Laat ze niet scheiden	71
<i>Vrome praat</i>	72
<i>Het onbuigzame woord van Christus</i>	76
<i>Het verbieden van echtscheiding</i>	78
<i>Het gemengde huwelijk</i>	80
<i>Verbondskinderen</i>	82
<i>Wanneer uit elkaar gaan toegestaan is</i>	87
6. Blijf ongetrouwd	91
<i>De onschuldige partij</i>	92
<i>Hertrouwen door de schuldige partij</i>	95
7. Als de ongelovige scheidt	99
<i>Verlaten</i>	100
<i>Geestelijke vrede</i>	101
<i>Nog steeds verbonden</i>	103
<i>Praktische consequenties</i>	106
Aanhangsel:	
Het hertrouwen door de onschuldige partij	
Een preek	109
<i>Schande</i>	109
<i>De onschuldige partij</i>	111
<i>De Schrift legt de Schrift uit</i>	112
<i>Niet hertrouwen</i>	116
<i>De grond voor het verbod</i>	118
<i>Enkele praktische consequenties</i>	122

Woord vooraf

In het Reformatorisch Dagblad van 8 juli 2004 hebben vijf wetenschappers een open brief geplaatst waarin zij de alarmbel luiden over recente trends op het gebied van huwelijk en gezinsvorming. Veel mensen vinden het huwelijk niet belangrijk meer. Ze wijzen op de gevolgen hiervan voor het kind, terwijl er een rijke hoeveelheid sociaal en rechtswetenschappelijk bewijsmateriaal ligt dat het huwelijk de beste setting vormt voor de succesvolle opvoeding van een kind. Zij roepen politici, wetenschappers en opinieleiders op te erkennen dat het huwelijk als instituut in ons land ernstig in de verdrukking is gekomen.

Dit boek van prof.dr. D.J. Engelsma luidt ook de alarmbel. Liever gezegd, deze Amerikaanse hoogleraar theologie luidt de kerkklokken, omdat hij met ontzetting vaststelt dat ook in reformatorische en evangelicale kerken de bijbelse leer over het huwelijk, de echtscheiding en een tweede huwelijk wordt losgelaten met alle gevolgen van dien. Wat de Bijbel leert, laat hij zien aan de hand van 1 Korinthe 7, waar de apostel Paulus vragen over het huwelijk beantwoordt, die hem vanuit de christelijke gemeente van Korinthe zijn voorgelegd. Door aan dit onderwijs vast te houden en dit ook door te geven, kunnen de kerken in belangrijke mate de zonden en ellenden voorkomen die nu de gemeenten overspoelen.

Ik kan de analyse van Engelsma alleen maar bijvallen. Ik heb het helaas zelf een en andermaal in de praktijk meegeemaakt dat de kerkenraad en ik van een eerste of tweede huwelijk niet konden zeggen, dat het voor God kon

bestaan en dat een collega van enige kilometers verderop dit huwelijk wel kerkelijk bevestigde en inzegende. Dit gebeurt dan met een beroep op de barmhartigheid en op de plicht om deze mensen bij de kerk te houden.

Hoe is het mogelijk! Hoe wil je ambtelijk mensen vasthouden, als je ondertussen het Woord van de Grote Herder van de schapen loslaat? Dit is schrijfkritiek in de reformatorische hoek van de kerken. Het is toch zoïets als uitspreken dat wat de Heere Jezus en (namens zijn Meester ook) Paulus geleerd hebben, niet meer geldt voor onze tijd.

Het hangt er mee samen dat het huwelijk, de echtscheiding en hertrouwen gezien worden vanuit de mens. 'Je kunt van iemand toch niet verwachten dat hij in zo'n moeilijk huwelijk leeft als een eunuch?' 'Je kunt van iemand toch niet vragen dat hij de rest van zijn leven onge-trouwd blijft?' 'Het is toch fijn voor die vrouw dat zij na zo'n moeilijk leven een nieuwe levensfase mag ingaan!' Mensgerichte argumenten schuiven de fundamentele vraag wat de HEERE wil en eist terzijde.

Een en ander betekent wellicht ook dat de kerken niet meer weten dat het huwelijk behoort tot het beeld van God. Dat God het van Zichzelf aan de mens gegeven heeft om zo intiem samen tot één te worden, zoals ook de Vader, de Zoon en de Heilige Geest één zijn. De kerken verstaan de betekenis van het verbond niet meer vanuit het wonder dat de HEERE met mensen een *eeuwig* verbond der genade heeft opgericht, omdat Hij zo is.

Engelsma houdt zich in de weergave van de betekenis van het huwelijk, de onverbreekbaarheid ervan en daarom ook inzake echtscheiding en hertrouwen, heel nauwgezet aan de voorschriften die de HEERE in Zijn wijsheid gegeven heeft. Hij geeft deze ook goed weer. Alleen op het punt van hertrouwen na overspel zou ik nog eens met hem door

willen praten. Hij kiest op grond van Schriftgegevens heel integer en bewust voor de regel dat hertrouwen alleen mogelijk is als de man of de vrouw gestorven is (Rom. 7:2; en 1 Kor. 7:39). Over hertrouwen na overspel meen ik op grond van de Bijbel toch een andere lijn te kunnen trekken, omdat in het OT de overspelige gedood moest worden. Moet men op grond daarvan, met behoud van zijn bijbelse hoofdregel, niet concluderen dat hertrouwen na echtscheiding wegens hoererij geoorloofd is? Ik hang deze gedachte niet aan om de mogelijkheden uit medelijden op te rekken, maar op grond van de Schrift zelf.

Verskil van inzicht op dit punt maakt het mij echter niet moeilijk om dit boek van harte aan te bevelen, omdat het ons er beiden om gaat te luisteren naar Schrift in plaats van uit *menselijke* en daarom quasi-pastorale (vanuit de grote Pastor gezien!) overwegingen zo ruimhartig mogelijk te zijn ten koste van het Woord. Ik hoop van harte dat dit boek ambtsdragers en gemeenteleden terugbrengt bij de Schriften en zo tot de overtuiging dat alleen Gods wil volmaakt wijs en volmaakt goed is. En dat temeer waar de Schrift zelf ons leert dat alleen die gelovigen in de eindtijd overleven die de geboden van God bewaren. Luister eerlijk naar dit onderwijs!

Ds. R. van Kooten, Soest

februari 2005

Inleiding

Er is in de westerse kerken grote behoefte aan een getrouw getuigenis over het bijbels onderwijs met betrekking tot seksualiteit, huwelijk, echtscheiding, hertrouwen en het ongetrouwde leven, onderwerpen die met elkaar samenhangen. De westerse beschaving toont haar totale heidenom door haar onbeschaamde zedeloosheid en losbandigheid. In de kerken is een geregeld, heilig leven met betrekking tot seksualiteit en huwelijk niet alleen aan het afbrokkelen. In sommige kerken is het zelfs al helemaal in elkaar gestort. De onreine en ongeregelde levens van de mensen ontmoeten slechts een zwijgen van de kerk als het gaat om de taak die zij heeft om hierin te onderwijzen. In andere gevallen verdedigen de kerken de seksuele onreinheid en huwelijkse ontrouw van hun leden en praten dat goed. Óf de kerken nemen synoderapporten aan die de seksuele activiteit van ongehuwden, het onbijbelse echtscheiden, het hertrouwen van getrouwden en de homoseksuele lust en praktijk van getrouwden en ongetrouwden goedkeuren, óf de kerken preken een genade van God in Christus die al deze verdorvenheid goedkeurt door haar te tolereren in de levens van belijdende christenen en in de omgang met elkaar in de gemeente.

Niets van dit alles kan toegeschreven worden aan enig gebrek in de Schrift. De Schrift spreekt duidelijk, scherp en uitvoerig over die aspecten van het heilige leven van de gelovige die de seksuele reinheid en de heiligheid van het huwelijk betreffen. Een bijzondere passage daarover is 1 Korinthe 7.

Zoals de woorden die het hoofdstuk inleiden, aangeven – 'Aangaande nu de dingen waarvan gij mij geschre-

ven hebt' – beantwoordt de apostel specifieke vragen over het huwelijk van de pasbekeerden in het Griekse Korinthe. Deze nieuwe christenen hadden problemen in hun huwelijken en problemen met het huwelijk zelf. Zoals met alle goede predikanten het geval is, wordt de apostel gedwongen om huwelijksconsulent te zijn. Het hoofdstuk is dan ook vooral praktisch. In dit opzicht verschilt het van die andere geweldige passage over het huwelijk in Paulus' geschriften, Efeze 5:22 e.v., die vooral een leerstellig karakter heeft. Echter, de apostel beantwoordt de praktische vragen en lost de problemen op door de leer van het Woord van God toe te passen op de levens van de Korinthische heiligen. Hij past het heilige huwelijksleven of het ongehuwde leven van de gelovigen niet aan aan de heersende cultuur in Korinthe. Hij doet geen concessies vanwege de situatie waarin zijn vragenstellers verkeren. Hij is niet pragmatisch, niet geïnteresseerd in wat 'werkt'. Integendeel, hij laat zien wat de praktijk is die het Evangelie van Jezus Christus eist en daar blijft hij bij.

Net als de Korinthiërs moet het volk van God vandaag de dag de antwoorden op zijn huwelijksproblemen zoeken bij de apostelen van Christus, dat wil zeggen, in het Woord van God. Net als de apostel moeten de kerken het Woord van God brengen, waarin de antwoorden staan op deze problemen. De wereld is vol van raad en advies over seksualiteit en huwelijk. Maar de wijsheid van de wereld in deze zaken is niet ontleend aan het Evangelie van Jezus Christus. Wanneer heiligen hiernaar luisteren, zal deze wijsheid hen doen verdwalen. Ze is dwaasheid. Het wordt steeds zeldzamer dat kerken en hun leraren hun onderwijs en hun leiding regelrecht baseren op het Woord van God. In het bijzonder wanneer kerkleden in huwelijksproblemen verkeren, staan de kerken klaar om raad te geven die afwijkt van de Heilige Schrift en haar zelfs duidelijk tegensprekt. Uiteindelijk is er dan geen verschil tussen het

advies van de ongelovige raadgever en het advies van de zogenaamd christelijke huwelijksadviseur.

Christus heeft Zijn eigen unieke invulling van het huwelijk. Daarom heeft de kerk, die de opdracht heeft om alles waar te nemen wat Christus Zijn apostelen geboden heeft (Mattheüs 28:19), haar eigen, onderscheiden advies als het gaat over huwelijksproblemen op dit belangrijke terrein van het menselijke leven.

Paulus' antwoorden op de vragen van de Korinthiërs werden deel van de open brief van deze apostel aan de hele gemeente van Korinthe, en daarmee óók van de geïnspireerde Schrift voor de kerk van alle tijden. Dit is zonder meer onderwijs dat iedereen nodig heeft en dat iedereen kan gebruiken – getrouwd en ongetrouwd, mannen en vrouwen, volwassenen en kinderen.

Het feit dat het zevende hoofdstuk van 1 Korinthe in de Bijbel staat, behoedt de kerken voor twee gevaren waarin zij terecht kunnen komen. Het eerste gevaar is dat de kerken aan hun leden geen scherp, krachtig onderwijs over het huwelijk geven, omdat dit sommigen zal beledigen of omdat dit het leven van sommigen zeer pijnlijk zal maken. Dit komt algemeen voor. Terwijl echtscheiding en hertrouwen welig tieren in bijna alle kerken, passen de predikanten er wel voor op om Gods haat jegens echtscheiding te verkondigen (Maleachi 2:16) of om te zeggen dat hertrouwen overspel is (Markus 10:1-12). Het is opmerkelijk dat vaak juist de mensen die de predikanten daarmee proberen te beschermen, ontevreden zijn over het stilzwijgen van de kerk en graag willen weten wat de Bijbel nu werkelijk leert.

Bovendien kunnen de kerken door getrouw onderwijs te geven in belangrijke mate de zonden en ellenden voorkomen die nu de gemeenten overspoelen.

De apostel aarzelde niet om de pasbekeerden te Korinthe de volledige, heldere en onverbloemde waarheid over het huwelijk te vertellen, zelfs al betekende dit voor som-

migen een moeilijk en pijnlijk leven. Sommigen moesten getrouwd blijven met ongelovigen. Anderen moesten hun hele leven ongetrouwd blijven.

Het tweede gevaar dat afgewend wordt door het feit dat 1 Korinthe 7 in de Bijbel staat, is dat de kerken het onderwijs over sommige aspecten van het huwelijk verwaarlozen vanwege valse schaamte met betrekking tot seksualiteit.

De Schrift wordt gekenmerkt door vrijmoedigheid en openheid over seksualiteit, zowel wanneer het gaat over het misbruik ervan buiten het huwelijk (bijvoorbeeld Spreuken 5 en 7), als ook wanneer het gaat over het genieten ervan binnen het huwelijk (bijvoorbeeld Spreuken 5 en het Hooglied). Paulus is open en onverbloemd in 1 Korinthe 7. De verzen 2-5 gaan over het seksuele aspect van het huwelijk en seksueel gedrag binnen het huwelijk. Johannes Calvijn merkte dit op in zijn commentaar op 1 Korinthe 7:5.

Onheilige mensen zouden kunnen denken dat Paulus onvoldoende terughoudendheid betracht als hij op deze wijze spreekt over de lichamelijke gemeenschap van een man met zijn vrouw, of dat dit in ieder geval niet paste bij de waardigheid van een apostel.

De kerken moeten ook vrij zijn om ronduit en zonder valse schaamte over seksualiteit te spreken, in het bijzonder omdat de heiligen tegenwoordig in een schaamteloze wereld leven. Echter, evenals hun apostel, moeten de kerken niet op een domme, schertsende, grove of pijnlijke manier spelen met dit onderwerp. De kerk heeft haar eigen geestelijke stijl evengoed als haar eigen gezonde boodschap.

Wij moeten ook uit de antwoorden op de huwelijksvragen van de Korinthiërs leren welke waarheden voor onze eigen huwelijken belangrijk zijn. We moeten de juiste vra-

gen leren stellen. Het is vandaag de dag een reëel gevaar dat christenen hun vragen van de wereld overnemen. 'Hoe kan ik gelukkig zijn in het huwelijk?' 'Hoe kan ik zoveel mogelijk seksueel genot en bevrediging vinden?' 'Wat kan ik doen om me te bevrijden van de ellende van een slechte echtgenote of echtgenoot?'

De Schrift leert de gelovigen om hun eigen, geheel andere vragen te stellen. 'Welke roeping heb ik om God te behagen – het huwelijk of het alleenstaande leven?' 'Hoe kan ik mijn vrouw of man seksueel behagen?' 'Als ik een akelige vrouw of man heb, wat moet ik dan van de Heere doen om Zijn huwelijksinstelling in ere te houden?'

In dit boek zullen zowel de vragen als de antwoorden beheerst worden door de Schrift.

1. Vlucht voor de hoererie

VLIEDT DE HOERERIJ ... DIE HOERERIJ BEDRIJFT, ZONDIGT TEGEN ZIJN EIGEN LICHAAM (1 KORINTHE 6:18).

Direct als we beginnen met hoofdstuk 7 van 1 Korinthe, wordt ons gewezen op de achtergrond van het hoofdstuk in de waarschuwing voor hoererie in 1 Korinthe 6:13-20. De reden die in vers 2 gegeven wordt voor het huwen verwijst ons naar deze achtergrond: 'om hoererie te vermijden' (letterlijk: 'vanwege de hoererijen').

In het Nieuwe Testament verwijst hoererie (Grieks: *porneia*, van het woord voor een hoer) niet alleen naar de seksuele zonde van ongetrouwde mensen vóór het huwelijk. Vaak verwijst het naar seksuele zonde van allerlei soort, of die nu gepleegd wordt door ongehuwden dan wel door gehuwden. In Mattheüs 5:32 en 19:9 verwijst 'hoererie' naar ongeoorloofde seksuele activiteit van gehuwde personen. In Efeze 5:3 wordt het in een brede betekenis gebruikt die alle vormen van overtreding van het zevende gebod omvat. Moulton & Milligans *The Vocabulary of the Greek New Testament* zegt dat het woord hoererie 'betrekking heeft op onwettig seksueel verkeer in het algemeen. Het was een woord met een bredere betekenis dan *mocheia*' (het Griekse woord voor overspel – DJE).

Door te verdedigen dat 'hoererie' in Mattheüs 5:32 en 19:9 uitgelegd moet worden als 'buitenhuwelijkse geslachtsgemeenschap door de vrouw, wat in de praktijk overspel is', verwerpt het *Theological Dictionary of the New Testament* de uitleg die 'hoererie' ziet als seksuele zonde vóór het huwelijk alsof 'hoererie' in het Nieuwe Testament

altijd alleen verwijst naar de seksuele activiteit van ongehuwden.¹

De hoererie waarvoor Paulus waarschuwt in 1 Korinthe 6 was geslachtsgemeenschap met hoeren, niet alleen door de ongetrouwde mannen uit de Korinthische gemeente, maar ook door de getrouwde mannen.

Hoererie is gangbaar

Dit was zo gangbaar in de heidense wereld van Paulus' tijd, en in het bijzonder in Korinthe, dat er niet eens over nagedacht werd. Het was geaccepteerd gedrag, net als eten en drinken. Daarom moest de apostel benadrukken dat er een radicaal verschil is tussen eten en hoereren: 'De spijzen zijn voor de buik, en de buik is voor de spijzen; maar God zal beide dezen en die tenietdoen. Doch het lichaam is niet voor de hoererie, maar voor den Heere, en de Heere voor het lichaam' (1 Korinthe 6:13). De veelvuldige hoererie onder de heidenen en de heidense houding om hoererie als iets vanzelfsprekends te beschouwen, blijken uit het besluit van het apostelconvent te Jeruzalem in Handelingen 15. Dit besluit moest, naast andere zaken die de christelijke vrijheid betroffen, de zonde van de hoererie noemen als iets dat verboden was voor de bekeerlingen uit het heidendom.

In de hoererende wereld van die dagen was Korinthe berucht vanwege seksuele losbandigheid. Het was het Amsterdam van die dagen. F.F. Bruce heeft geschreven dat 'de naam Korinthe spreekwoordelijk werd voor seksuele losbandigheid. Het werkwoord *corinthiazesthai*, letterlijk 'de Korinthiër spelen', was vanaf de vijfde eeuw voor Christus gangbaar in de betekenis van hoereren.'²

1. Gerhard Kittel en Gerhard Friedrich (red.), Geoffrey W. Bromiley (vert. en red.), *Theological Dictionary of the New Testament* (Grand Rapids: Wm. B. Eerdmans Publishing Company, 1964-1974), 6:592.

2. F.F. Bruce, *Paul: Apostle of the Heart Set Free* (Grand Rapids: Wm. B. Eerdmans Publishing Company, 1977), blz. 249.

Zoals het besluit van de vergadering te Jeruzalem duidelijk maakte, was het een gevaar dat heidense bekeerlingen tot het christendom, die de houding van hun samenleving jegens hoererie aangenomen hadden, die houding mee zouden nemen in de kerk. Zij zouden dan hoererie niet zien als lijnrecht tegengesteld aan het christelijke geloof en het christelijke leven. Evenmin zouden ze het zien als iets dat absoluut verboden is voor de volgelingen van Christus. In plaats daarvan zouden ze het beschouwen als iets dat christenen was toegestaan en ze zouden het daarom vrijuit in de praktijk brengen. In het bijzonder bestond het gevaar dat deze bekeerlingen uit het heidendom hoereren als hun vrijheid in Christus zouden zien. Daarom was het noodzakelijk dat de apostel de kwestie van de christelijke vrijheid besprak in 1 Korinthe 6:12: 'Alle dingen zijn mij geoorloofd, maar alle dingen zijn niet oorbaar; alle dingen zijn mij geoorloofd, maar ik zal onder de macht van geen mij laten brengen.' De verzen 13 en verder maken duidelijk dat hoereren geen zaak van christelijke vrijheid is. Hoereren is zonde: 'Die hoererie bedrijft, zondigt tegen zijn eigen lichaam.' Het is een grove en ernstige zonde tegen de Heere Christus en Zijn Evangelie.

Dit maakt duidelijk dat de situatie van degenen tot wie de Heilige Geest 1 Korinthe 7 richtte, met als achtergrond de veroordeling van hoererie in hoofdstuk 6, dezelfde was als de situatie van de heiligen vandaag de dag. Christenen leven tegenwoordig in een wereld die doortrokken is van hoererie. Het verschilt niet van eten, behalve dan dat er meer inspanning wordt verricht om de lust tot hoereren op te wekken dan om de eetlust op te wekken. Het gevolg is dat in het beste geval de kerkleden geneigd zijn om hoererie oogluikend toe te staan. In het slechtste geval zullen ze hoererie praktiseren als een activiteit waarvoor het Evangelie van Christus hun de vrijheid geeft. Dit komen we tegen in zowel evangelicale als protestantse kerken. Gedoopte jongeren hoereren vrijuit, zoniet schaamteloos,

terwijl ze hun kerklidmaatschap aanhouden en zichzelf beschouwen als christenen. Misschien is het nog niet zover dat gehuwde kerkleden de hoeren bezoeken of met andere mannen dan hun echtgenoten slapen alsof dat hun vrijheid in Jezus is. In elk geval is het al wél zover dat gehuwde belijdende christenen publiekelijk hoereren door het als een recht van het Evangelie te beschouwen om te scheiden van hun levensgezel en te hertrouwen met degene die ze begeren.

Hoererij wordt veroordeeld

De apostel van Christus doorbreekt deze situatie met de compromisloze veroordeling van hoererij door het Evangelie en met een scherpe waarschuwing tegen deze zonde. Hier blijken duidelijk de morele reinheid en onbevreesde moed van het Evangelie, evenals natuurlijk de moed van de oprechte prediker van het Evangelie. Het christelijk geloof weerstaat de heersende cultuur! Het Evangelie is de gezworen vijand van seksuele zedeloosheid! De ware dienstknecht van de Heere doet geen concessies aan het tijdperk van de hoererij en gaat geen compromis aan met het wereldse denken daarover. Hij staat aan geen enkel kerklid hoererij toe met een beroep op de vrijheid van het Evangelie van genade.

De veroordeling van hoererij begint al in de verzen 9-11 van 1 Korinthe 6:

Of weet gij niet dat de onrechtvaardigen het Koninkrijk Gods niet zullen beërven? Dwaalt niet: noch hoereerders, noch afgodendienaars, noch overspelers, noch ontuchtigen, noch die bij mannen liggen, noch dieven, noch gierigaards, noch dronkaards, geen lasteraars, geen rovers zullen het Koninkrijk Gods beërven. En dit waart gij sommigen; maar gij zijt afgewassen, maar gij zijt geheiligd, maar gij zijt gerechtvaardigd in den Naam van den Heere Jezus en door den Geest onzes Gods.

Hoereerders zullen het Koninkrijk van God niet erven op de Dag van Christus. Eén specifieke vorm van hoererij die degenen die haar praktiseren buiten het Koninkrijk sluit wanneer ze er onboetvaardig in volharden, is homoseksuele activiteit ('noch ontuchtigen, noch die bij mannen liggen'). In vers 11 wordt de kracht van het Evangelie om mannen en vrouwen van hoererij te reinigen, geprezen. Het vergeeft alle gepleegde zonden van hoererij, inclusief homoseksuele zonden ('maar gij zijt gerechtvaardigd'), en het breekt de heersende macht van de zonde van hoererij ('maar gij zijt geheiligd'). Of het Evangelie wel de kracht heeft om diegenen te bevrijden die een tegennatuurlijk verlangen hebben naar mensen van hun eigen geslacht, zodat zij dit verlangen doden en vastbesloten weigeren om het uit te leven, is geen vraag in de kerk die met het Evangelie vertrouwd is. 'De Naam van de Heere Jezus en de Geest van onze God' bezitten deze kracht in elk kind van God die deze onnatuurlijke begeerte heeft, net zoals ze deze kracht uitoefenen in de andere kinderen van God die strijden met natuurlijke seksuele verlangens.

De veroordeling van hoererij, zoals geformuleerd in de verzen 9-11, wordt volledig uitgewerkt in 1 Korinthe 6:13-20. Het vertrekpunt voor de nauwkeurige uiteenzetting van hoererij als onwettig voor christenen is de fundamentele waarheid dat het lichaam van de christen deelt in de verlossing door Christus: 'Gij zijt duur gekocht' (vers 20). Omdat de gelovige gekocht is met het bloed van Christus, zowel zijn lichaam als zijn geest, is zijn lichaam van God: 'welke van God zijn' (vers 20). Hieruit volgt dat het lichaam van de gelovige 'voor den Heere (Jezus)' is, net zoals 'de Heere voor het lichaam' is (vers 13). Het lichaam van de gelovige heeft de opstanding als heerlijke en eeuwige bestemming (vers 14).

Niet minder heerlijk is de huidige toestand van het lichaam. Het lichaam van de gelovige is de woonplaats – de 'tempel' – 'van de Heilige Geest' (vers 19). Door deze

inwoning van de Geest, Die de Geest van Christus is, is het lichaam verenigd met Christus, zodat het lichaam in zijn geheel en elk lid in het bijzonder, inclusief de geslachtsorganen, 'leden van Christus' zijn (vers 15).

De christen is 'verenigd met de Heere (Jezus)' (vers 17 Eng. vert.) en deze vereniging betreft ook het lichaam. Het Griekse woord daarvoor is *kollaoo*. Het is het woord dat in Mattheüs 19:5 met 'aanhangen' vertaald wordt. Dit woord verwijst naar het één-vlees-zijn van man en vrouw in het huwelijk, zoals oorspronkelijk geopenbaard is in Genesis 2:24: 'Een man ... zal zijn vrouw aankleven.' Elke gelovige is met zijn lichaam met Christus verenigd, omdat Christus hem aanhangt, zowel met het lichaam als met de ziel, in het mysterie van het echte, geestelijke huwelijk (vergelijk Efeze 5:22 en verder).

Dit maakt hoererie tot een afschuwelijke, weerzinwekkende, bijna ondenkbare zonde. De hoererende christen verenigt de leden van Christus met een hoer. 'Zal ik dan de leden van Christus nemen en maken ze leden ener hoer?' (vers 15).

Er bestaat niet zoiets als 'oppervlakkige seks'. Volgens vers 16 (Eng. vert.) wordt de hoereerder 'verenigd (Grieks: *kollaoo*) met een hoer'. Het is niet zo dat de hoereerder gewoon 'seks heeft' met een hoer (of het nu de beroepsprostitutie is, de slet op school of de overspelige vrouw uit de buurt) en meer niet. Nee, in de seksuele daad wordt hij met haar verenigd. Hij kleeft haar aan en hij gaat een relatie met haar aan die lijkt op de gemeenschap in het huwelijk.

Dit laatste lezen we wanneer de apostel zegt dat de hoereerder 'één lichaam' met de hoer wordt, om reden ('want') dat God gezegd heeft: 'die twee zullen tot één vlees wezen' (vers 16). De apostel leert niet dat seks met een hoer een huwelijk vestigt. Hij beschrijft opzettelijk de relatie met de hoer als 'één lichaam', niet als 'één vlees.' Eén vlees worden is een huwelijk. Eén lichaam worden niet.

Niettemin is er dan een eenheid die een nabootsing is van de eenheid in het huwelijk. Omdat hoererie seksualiteit op zondige wijze gebruikt – seksualiteit die alleen, uitsluitend en wezenlijk tot het huwelijk behoort, seksualiteit die het hart vormt van de unieke eenheid in het huwelijk – betekent elke daad van hoererie een echte, nauwe en wezenlijke eenheid van die twee. Er bestaat dus een eenheid die een schaduw is van de eenheid van het huwelijk, een duivelse tegenhanger en nabootsing van het huwelijk.

Het verschrikkelijke is dat de christen dit doet met een lichaam dat met Christus verenigd is, zodat Christus nu met een hoer verenigd wordt door de hoererende christen.

Hiertegen reageert Paulus met zijn krachtigste uiting van verontwaardiging en afschuw: 'Dat zij verre!' (vers 15). Als de kerken van tegenwoordig niet in staat zijn om zich dit 'dat zij verre' eigen te maken in hun prediking en tucht, dan is er in hen geen liefde voor Jezus Christus, noch enige eer voor de opgestane, allerheerlijkste Heere.

Wegvluchten voor hoererie

Vanwege de volkomen 'onbetamelijke' van hoererie voor christenen en vanwege het veelvuldig voorkomen en de kracht van de verleiding tot hoererie, roept de apostel de heiligen, oud en jong, op om 'te vluchten voor de hoererie' (vers 18). Dit is een veel sterkere vermaning dan de eis om geen hoererie te plegen. De christen behoort vele zonden te trotseren. Maar voor deze zonde moet zelfs de heiligste heilige wegvluchten. De enige manier om te overwinnen is de weg van de laagste lafheid. Een dappere man of vrouw is hier een dwaas.

De heilige vlucht door alles te vermijden wat zou kunnen aanzetten tot hoererie, alles wat er mogelijk toe kan leiden en alles wat er ook maar op afstand mee verbonden is. Dit betreft ook gevaarlijke lichamelijke nabijheid en contact, bijvoorbeeld dansen. Alle boeken die hoererie voorstellen als iets goeds en die de hartstocht voor ongeoor-

loofde seksuele verlangens opwekken – verlangens die al krachtig genoeg zijn zonder kunstmatig ophitsen – moeten we links laten liggen. Het Nederlandse woord 'pornografie' is afgeleid van het Griekse woord voor hoereren, *porneia*, dat aangeeft dat dit schandelijke product van een liederlijke cultuur (waarvan sommige belijdende christenen als vanzelfsprekend veronderstellen dat zij de vrijheid heb

ben om er met volle teugen van te genieten) rechtstreeks valt onder de felle afkeuring van de apostel in 1 Korinthe 6. Wijze gehoorzaamheid aan het gebod om te vluchten voor hoererie heeft tot gevolg dat de christen naar veel programma's op televisie en naar de meeste films niet kijkt. Christenen zouden uit het oogpunt van deze gehoorzaamheid ernstig moeten overwegen om geen televisie in huis te hebben. Het is moeilijk om voor hoererie te vluchten als bijna elk programma en bijna elke reclame hoererie exploiteert en zo onkuise gedachten en verlangens opwekt.

Daarnaast vlucht het kind van God voor hoererie door het huwelijk in te vluchten. Dit is de samenhang tussen de waarschuwing voor hoererie in 1 Korinthe 6 en het pleidooi voor het huwelijk in 1 Korinthe 7. Laat elke heilige trouwen om hoererie te vermijden.

Een unieke waarschuwing

Voordat we gaan kijken naar het onderwijs van hoofdstuk 7 over seksualiteit in het huwelijk, is het hier de plaats om een aantal opmerkingen te maken over de waarschuwing van hoofdstuk 6 voor seksualiteit buiten het huwelijk.

Ten eerste komt de waarschuwing op de juiste tijd. Dit is zo duidelijk voor iedereen, dat er niets meer over gezegd hoeft te worden.

Ten tweede is de waarschuwing duidelijk, scherp en dringend.

Ten derde is de waarschuwing een opmerkelijke waarschuwing *van het Evangelie*. Het is een waarschuwing voor

gelovigen en hun heilige kinderen, gebaseerd op hun status als verlore, vernieuwde heiligen in Christus.³ Het is niet een waarschuwing voor iedereen omdat hoererie de maatschappij te gronde richt en omdat hoererie het lichaam blootstelt aan dodelijke ziekten. Nee, het is een waarschuwing voor diegenen die Christus kocht met de prijs van Zijn bloed en in wie de Heilige Geest Zijn intrek heeft genomen (en die zichzelf ook als zodanig kennen), omdat hoererie hun Heere Jezus, Zijn Geest en Zijn God onteert. De enige vraag die kracht heeft om de christen voor het genot van hoererie te bewaren is niet: 'Zal ik AIDS, zwangerschap of schande riskeren?', maar: 'Zal ik dan de leden van Christus nemen en maken ze tot leden van een hoer?'

Dit moet de manier zijn waarop ouders en kerken hun jonge mensen benaderen. In dit onderwijs wordt er een zekere plaats ingeruimd om te waarschuwen voor de bijzondere oordelen van een heilige God over het lichamelijke en aardse leven van de hoereerder. Spreuken 5 maakt dit duidelijk. De vader waarschuwt zijn zoon dat, als hij hoereert met de vreemde vrouw, hij 'in het laatste zal brullen, als uw vlees en uw lijf verteerd is' (vers 11). Maar de seksuele voorlichting van de godzalige ouders bestaat er niet uit dat zij hun zonen condooms aanbevelen en hun dochters helpen aan de pil te komen. Het is daarentegen het onderwijs van het Evangelie: 'Jouw lichaam is van de Heere, verheerlijk daarom God in jouw lichaam.'

Seksualiteit buiten het huwelijk is verboden voor christenen als de grofste vorm van onteren van de Heere Jezus. Hoererie maakt van Jezus een bedrogen echtgenoot. Het verenigt de heilige Jezus met een vuile hoer.

Deze veroordeling van hoererie vormt de achtergrond

3. In de gemeenten van ds. Engelsma worden alle gemeenteleden en hun kinderen naar het oordeel der liefde beschouwd als ware gelovigen, hoewel zij uitdrukkelijk erkennen dat niet alle leden godzaligen of uitverkorenen zijn (noot uitgever).

van het onderwijs van de apostel in hoofdstuk 7 met betrekking tot het huwelijk. Het absolute, onvoorwaardelijke verbod van seksualiteit buiten het huwelijk dient om seksualiteit binnen het huwelijk te legitimeren, ja te bepleiten.

2. Betaal het verschuldigde

DE MAN ZAL AAN DE VROUW DE SCHULDIGE GOEDWILLIGHEID BETALEN, EN DESGELIJKS OOK DE VROUW AAN DE MAN ... ONTTREK U ELKANDER NIET ... (1 KORINTHE 7:3,5).

1 Korinthe 7 gaat over het huwelijk, in het bijzonder over het gedrag van christenen met betrekking tot en in het huwelijk. De apostel komt op dit onderwerp vanwege praktische vragen die de leden van de kerk van Korinthe hadden over hun huwelijksproblemen. De eerste vraag had met seksualiteit te maken. Dit blijkt uit het antwoord waar Paulus mee opent: 'Aangaande nu de dingen waarvan gij mij geschreven hebt: Het is een mens goed geen vrouw aan te raken' (vers 1).

Sommige christenen vroegen of het christendom het huwelijk niet echt helemaal verbod en of het niet het alleenstaande leven eiste. Ze waren die mening toegedaan omdat het huwelijk zo 'vleselijk', zo 'ongeestelijk' is vanwege het in aanraking komen met seksualiteit. Hun vraag luidde ongeveer zo: 'Paulus, zou het voor ons, geestelijke Korinthische heiligen, niet goed zijn om huwelijksrelaties helemaal te vermijden? Zou de vrijgezel niet bevolen moeten worden om ongetrouwd te blijven? En moeten diegenen onder ons die getrouwd zijn niet scheiden of een Jozefshuwelijk afspreken?'

Huwelijk zonder seksualiteit

Een 'Jozefshuwelijk' is een huwelijk zonder seksueel verkeer. De naam is ontleend aan de rooms-katholieke beschrijving van het huwelijk van de moeder van Jezus en haar echtgenoot Jozef. De Rooms-katholieke kerk kent het

leerstuk van de eeuwige maagdelijkheid van Maria ('*Virgo ante partum, in partu et post partum*', 'een maagd vóór de geboorte, tijdens de geboorte en na de geboorte'). Dit leerstuk is erop gericht om de Mariaverering door rooms-katholieken te ondersteunen en aan te moedigen. De reden daarvoor is dat maagdelijkheid verondersteld wordt van zichzelf heiliger te zijn dan het huwelijk. Om de belangen van dit leerstuk te behartigen, leert Rome dat Jozef en Maria nooit seksuele omgang hadden. 'Seksuele gemeenschap was geen wezenlijk onderdeel van het huwelijk, dat een volwaardig huwelijk bleef zelfs terwijl seksuele gemeenschap daarin geen rol speelde. Het huwelijk van Maria en Jozef was het 'volmaakte huwelijk'.⁴

De roomse gedachte dat maagdelijkheid een in zichzelf hogere geestelijke staat is dan het huwelijk, is verwoord in de Canones en Besluiten van het Concilie van Trente, de 24^e zitting, 'Leer over het sacrament van het huwelijk', Canon X: 'Indien iemand zegt ... dat het niet beter en meer gezegend is om maagd of ongehuwd te blijven dan om in het huwelijk verenigd te zijn, hij zij vervloekt.'⁵

Maria's eeuwige maagdelijkheid wordt door Rome op vele plaatsen beleden. Artikel IX van de Belijdenis van het Drie-enig Geloof (1564) spreekt over 'de eeuwige Maagd de Moeder van God'.⁶ De Apostolische Constitutie van Paus Pius XII (1950), *Munificentissimus Deus*, welke verklaart dat het een rooms-katholiek dogma is dat Maria met lichaam en ziel in de hemel werd opgenomen, noemt Maria 'de eeuwige maagd Maria': 'Wij verklaren en omschrijven dit als een goddelijk geopenbaard leerstuk: dat de Onbevleete Moeder van God, de eeuwige maagd

4. Edward Schillebeeckx, *Marriage: Human Reality and Saving Mystery* (London: Sheed and Ward, 1965), blz. 291.

5. Philip Schaff, *The Creeds of Christendom* (New York: Harper & Brothers, 1890), 2:197.

6. Schaff, *Creeds*, 2:209.

Maria, nadat ze haar aardse loop volbracht had, met lichaam en ziel in hemelse heerlijkheid opgenomen is.'⁷ In zijn *Dogmatische Constitutie voor de Kerk* verklaart het Tweede Vaticaans Concilie (1963-1965), daarbij de Canon van de Roomse Mis citerend, dat 'de gelovigen ook boven alles de gedachtenis moeten aanbidden 'van de heerlijke en eeuwige Maagd Maria, Moeder van onze God en Heere Jezus Christus'.⁸ Thomas van Aquino acht het nodig om 'de dwaling te verafschuwen' die durft te beweren 'dat Jozef de moeder van Christus, na Zijn geboorte, vleselijk bekende en dat zij andere kinderen baarde. Want in de eerste plaats doet dit afbreuk aan Christus' volmaaktheid... Ten tweede is deze dwaling een belediging van de Heilige Geest... Ten derde doet dit afbreuk aan de waardigheid en heiligheid van de Moeder Gods... Ten vierde zou men Jozef een buitengewone vermetelheid toeschrijven, wanneer men veronderstelt dat hij haar poogde te schenden (sic!)...'⁹ Maria's eeuwige maagdelijkheid was opgenomen in de belijdenis van het vijfde oecumenische concilie, II Constantinopel (553 na Christus): 'de heilige en heerlijke Maria, moeder van God en altijd maagd'.¹⁰

Er is in het geheel geen bijbels bewijs voor de eeuwige maagdelijkheid van Maria. Lukas 1:27 en 34 leren de maagdelijkheid van Maria tijdens de ontvangenis van Jezus, niet een levenslange staat van de moeder van Jezus. De Schrift weerlegt de roomse leer van Maria's eeuwige maagdelijkheid en het verzinsel van het Jozefshuwelijk.

7. Washington, DC: National Catholic Welfare Conference, z.j., blz. 19.

8. Walter M. Abbott, (red.), Joseph Gallagher, (vert. en red.), *The Documents of Vatican II* (New York: The America Press, 1966), blz. 86.

9. *Summa Theologica*, Deel III, Vr. 28, Art. 3.

10. Philip Schaff & Henry Wace, (red.), *A Select Library of Nicene and Post-Nicene Fathers of the Christian Church*, tweede serie, deel 14, *The Seven Ecumenical Councils*, Henry R. Percival, red. (Grand Rapids, Wm. B. Eerdmans Publishing Company, z.j.), blz. 312.

Uit Mattheüs 1:25 is af te leiden dat Jozef Maria 'bekende', dat wil zeggen, seksuele omgang met haar had, ná Jezus' geboorte: 'En bekende haar niet, *totdat* zij dezen haar eerstgeboren Zoon gebaarde had'. Om aan deze gevolgtrekking te ontsnappen, heeft de rooms-katholieke bijbelvertaler Ronald Knox deze tekst opzettelijk verkeerd vertaald: 'En hij had haar niet bekend toen zij een Zoon baarde, haar Eerstgeborene.' Mattheüs 13:55-56 leert dat Jozef en Maria vier zonen en tenminste twee dochters kregen nadat Maria Jezus baarde (vergelijk ook Markus 3:31-35). Dit is alleen aanstootgevend voor de kerk die vastbesloten is het eerste gebod te breken door Maria te aanbidden, en zelfs dan alléén wanneer die kerk een fundamenteel probleem heeft met de Evangelieboodschap dat seksualiteit als een schepping Gods goed is, en er niets verwerpelijk is, dat met dankzegging genomen wordt; want het wordt geheiligd door het Woord Gods en door het gebed (1 Timotheüs 4:4-5).

Het kwaad van het ascetisme

In Korinthe was er, zoals algemeen voorkwam in de vroege kerk, een tendens om het huwelijk te geringschatten en zelfs te verbieden. De apostelen moesten strijden tegen de dodelijke ketterij van het ascetisme, een ketterij die de schepping veracht en de wereld mijdt. De apostel zet deze 'leringen der duivelen' volledig uiteen en verdoemt ze ronduit in 1 Timotheüs 4:1 en verder. Zoals 1 Timotheüs 4:3 laat zien, is het 'verbieden te huwen' een karakteristiek kenmerk van deze antichristelijke filosofie. Deze gedachte kwam blijvend tot uitdrukking in het rooms-katholieke celibaat van de clerus, dat voortvloeide uit haar leer dat het huwelijk in zichzelf ongeestelijk is en dat het alleenstaande leven daarom van zichzelf geestelijker en heiliger is dan het huwelijk.

Eén van de dingen die Paulus moet doen in dit bijzondere hoofdstuk over het huwelijk, is onderwijs geven in de

fundamentele leer dat het huwelijk wettig is. Het is aange-naam voor God; volkomen eerbaar voor alle christenen; en als regel de noodzakelijke manier van leven voor alle christenen, zowel ambtsdragers als leken, als ze hoerierij willen vermijden. Hij bevestigt Gods instelling van het huwelijk als een seksuele vereniging in de schepping (Genesis 2:18 en verder). Hij herinnert de heiligen aan Christus' goedkeuring van het huwelijk in Mattheüs 19:3 en verder.

De apostel begint in 1 Korinthe 7:1b met toe te geven aan de vraagsteller dat het goed is voor een man om geen vrouw aan te raken. Dat wil zeggen: het is voor een onge-trouwde man toelaatbaar en, onder bepaalde voorwaarden die Paulus zal noemen in de verzen 7-9, verkieslijk om zich te onthouden van seksuele relaties door nooit te trouwen. De man voor wie het goed is dat hij geen seksueel contact heeft met een vrouw, is een ongetrouwde man. Het is goed voor hem om alleenstaand te blijven. Niet dat de ongehuwde staat heiliger is dan de gehuwde staat, en nog veel minder dat de ongehuwde staat heilig is en het huwe-lijk slecht, maar in die zin dat het alleenstaande leven een uitstekende, nuttige manier van leven is voor sommige christenen.

Niettemin is het alleenstaande leven geen regel voor christenen, maar een uitzondering. De wil van God is dat christenen in de regel trouwen. De apostel spoort daarom de leden van de kerk aan om te trouwen: 'Laat een iegelijk man zijn eigen vrouw hebben, en laat een iegelijke vrouw haar eigen man hebben' (vers 2 Eng. vert.). De reden is 'om hoerierij te vermijden' (vers 2 Eng. vert.). Het ingeschapen seksuele verlangen van de man en de vrouw wordt bevredigd in het huwelijk. Het huwelijk is de aardse oplossing voor de verleiding van de hoerierij.

Dit lijkt een prozaïsche, ja zelfs eerloze reden om te trouwen. Het is niet omdat de jonge man en de jonge vrouw de vereniging van Christus en de kerk willen

afspiegelen. Het is zelfs niet omdat ze zich aangetrokken voelen door romantische liefde. Ze moeten trouwen 'vanwege de hoererijen'. Zo geeft de apostel ook in vers 9 als reden om te trouwen dat voor sommigen die 'zich niet kunnen onthouden', dat wil zeggen: hun seksuele begeerte niet kunnen bedwingen, 'het beter is te trouwen dan te branden'.

Leert de apostel dan in feite niet dat het huwelijk een 'noodzakelijk kwaad' is, de opvatting die de vroege kerkvaders toegevoegd waren?

Wat de apostel elders leert over het huwelijk, moet het totale beeld van het huwelijk zoals Paulus dat voorstelt compleet maken. Wanneer men 1 Korinthe 7 leest, moet in het bijzonder wat de apostel in Efeze 5:22 e.v. over het huwelijk leert niet vergeten worden. De apostel die elders zo idealistisch is over het huwelijk van christenen en het in verheven termen roemt als een symbool van het verbond tussen Christus en de kerk, is in 1 Korinthe 7 bijzonder praktisch en nuchter in zijn beschrijving van het huwelijk. Maar deze aardse beschrijving van het christelijke huwelijk is de apostel niet onwaardig. Ze staat volstrekt niet op gespannen voet met de idealistische beschrijving in Efeze 5:22 e.v.. Het Woord van God kenmerkt zich door een volmaakt gezond realisme. Het is praktische wijsheid om de kracht van de seksuele natuur en begeerte te onderkennen. Het is het eren van Gods scheppingswerk om christenen tot het huwelijk te roepen, niet alleen als een geneesmiddel voor het seksueel branden van begeerte, maar ook als het doel van de seksuele natuur van mannen en vrouwen als schepselen van God.

De waarschuwing die hierin ligt voor die leden van de kerk die om verkeerde redenen opzettelijk weigeren te trouwen, moet niet over het hoofd gezien worden. Sommigen wijzen het huwelijk af omdat ze van de aardse vrijheid van het alleenstaande leven genieten en terugdeinzen voor de verantwoordelijkheden van het huwelijk.

De waarschuwing is dat zij groot gevaar lopen om in hoererij te vallen of er tegenaan te lopen. Het alternatief voor het huwelijk is in de regel niet het celibaat maar de hoererij. Met het oog op de vreselijke verdorvenheid van de hoererij, zoals uiteengezet is aan het eind van 1 Korinthe 6, is alleen dit al een goede reden om te trouwen.

Ongehuwde ambtsdragers?

De Rooms-katholieke Kerk heeft deze heldere waarschuwing genegeerd en het huwelijk voor al haar ambtsdragers verboden. Rome is daarom rechtstreeks voor God verantwoordelijk voor de hoererij die altijd en tot op de dag van vandaag de geestelijkheid eigen is van priester tot paus. Zelfs de seculiere media hebben de laatste tijd de wijdverspreide seksuele immoraliteit, in het bijzonder de homoseksualiteit, onder de roomse geestelijkheid opgemerkt. Veel voorbeelden van seksuele immoraliteit worden in de openbaarheid gebracht. Er is nog veel meer dat echter verborgen blijft, totdat de dingen die in het verborgen gedaan zijn, openbaar gemaakt worden in het laatste oordeel. En dan wordt hier nog niet eens gerekend met degenen die, alhoewel ze zich van seksuele relaties met anderen onthouden, toch 'branden', om de taal van 1 Korinthe 7:9 te gebruiken, dat wil zeggen: voortdurend 'in brand staan' vanwege seksuele hartstocht.

Deze verdorvenheid van de roomse geestelijkheid zou niemand moeten verbazen die 1 Korinthe 7:2 gelezen heeft. Het is één van de echt humoristische aspecten van de kerkgeschiedenis dat rooms-katholieke polemici de protestantse Reformatie uitmaken voor een onkuise beweging omdat de Reformatie het huwelijk voor de predikanten bepleitte. Luther, die de onreinheid van de roomse geestelijkheid goed kende, vroeg op ironische wijze aandacht voor het rooms-katholieke standpunt in zijn commentaar op 1 Korinthe 7:

Maar zelfs als iemand honderd getrouwde vrouwen zou verontreinigen, honderd maagden zou bezoedelen en honderd hoeren tegelijk zou bezitten, dan kan deze man nog steeds priester zijn, worden of blijven – zo buitengewoon heilig is dit priesterschap! Geen zonde of schande is zo groot of wijdverspreid in de hele wereld dat ze in staat is om een man te beletten priester te zijn of te worden dan alleen de staat van het heilige huwelijk ... Voor dit ene werk van God is in het priesterschap geen plaats.

Luther liet vervolgens de ironie los en ging verder met op ernstige toon een oordeel te vellen over de rooms-katholieke wet van het celibaat:

En wat verwachten ze hiermee te bereiken, anders dan dat ze de goddelijke instelling van het huwelijk te schande maken en de weg vrijmaken voor hoererij in de hele wereld? Dat is precies wat er voor onze ogen gebeurt ...¹¹

Johannes Calvijn gaf een vergelijkbaar commentaar op de rooms-katholieke beschuldiging tegen de Reformatie dat 'wij vanwege de vrouwen zoiets als een Trojaanse Oorlog veroorzaakt hebben'. Calvijn reageerde daarmee op de roomse bewering 'dat Luther en anderen, daartoe aangepord door het jeukende vlees, niet alleen voor zichzelf de vrijheid van het huwelijk geschapen hebben, maar ook een menigte van priesters, monniken en nonnen meegezogen hebben in dezelfde verlokkingen'. Calvijn merkte veelbetekend op dat hij ervoor zou oppassen om iets te zeggen over de 'onnatuurlijke lusten' die vrij spel hadden onder de roomse geestelijkheid, en antwoordde vervolgens: 'Zeker, op zijn zachtst gezegd hoeven we niet buiten het

11. Hilton C. Oswald (red.), *Luther's Works*, deel 28 (St. Louis: Concordia Publishing House, 1973), blz. 24.

papendom te gaan om mensen te vinden die van vrouwen houden.' Dit is ongeveer het maximum aan humor dat Calvijn zich veroorloofde in zijn geschriften.¹²

Het is beter om te trouwen.

Seksualiteit is goed

Binnen het huwelijk is seksualiteit, met haar intense genot, goed. Zoals de Heilige Geest verklaart in Hebrëëen 13:4, tot eer van Zijn eigen werk, deelt seksualiteit volledig in de eerbaarheid van het huwelijk.

Het huwelijk is eerlijk onder allen, en het bed onbevlekt; maar hoereerders en overspelers zal God oordelen.

Christenen hebben het volste recht en een volledige vrijheid om van seksualiteit te genieten. Echter, ook hier moet een onderscheiden, uniek christelijke zienswijze bepalend zijn.

Dit is het opmerkelijke onderwijs van de verzen 3-5 van 1 Korinthe 7.

De man zal aan de vrouw de schuldige goedwilligheid betalen, en desgelijks ook de vrouw aan den man. De vrouw heeft de macht niet over haar eigen lichaam, maar de man; en desgelijks ook de man heeft de macht niet over zijn eigen lichaam, maar de vrouw. Onttrekt u elkander niet, tenzij dan met beider toestemming voor een tijd, opdat gij u tot vasten en bidden moogt verledigen; en komt wederom bijeen, opdat de satan u niet verzoeke, omdat gij u niet kunt onthouden.

12. John W. Fraser (vert.), *Concerning Scandals* (Grand Rapids: Wm. B. Eerdmans Publishing Company, 1978), blz. 102-106. Raadpleeg voor een weergave van de rooms-katholieke polemiek tegen de Reformatie als een zinnelijke beweging James Atkinson, *Martin Luther: Prophet to the Church Catholic* (Exeter, Devon: The Paternoster Press, 1983), blz. 3-20.

Seksualiteit is een plicht

Terwijl het voorafgaand aan het huwelijk goed is dat een man geen seksueel contact heeft met een vrouw, is onthouding niet langer goed nadat een man getrouwd is. U zult zich herinneren dat sommige getrouwde Korinthiërs van mening waren dat onthouding door getrouwde christenen een goede zaak zou zijn, omdat seksueel verkeer beneden de waardigheid van opecht geestelijke mensen is. De apostel weerlegt deze gedachte niet alleen, nee hij werpt haar omver, wanneer hij de verbazingwekkende bewering doet dat seksuele gemeenschap een *plicht* is voor getrouwde christenen. Seksualiteit is iets dat de man aan zijn vrouw 'verschuldigd' is en dat de vrouw aan haar man 'verschuldigd' is. Dit ligt duidelijk besloten in de vermaning van vers 5: 'Onttrek u niet aan elkaar'. Iemand onttrekt zich aan een ander en bedriegt hem wanneer hij hem het verschuldigde niet geeft.

Dat seksualiteit in het huwelijk een plicht is wordt uitdrukkelijk bevestigd door een andere lezing van vers 3 dan die welke voorkomt in de King James vertaling. De King James zegt: 'De man zal aan de vrouw de *gepaste goedwilligheid* betalen...'¹³ De lezer zal dit waarschijnlijk opvatten als een algemene vriendelijkheid in woord en daad die de mannen aan hun vrouwen verplicht zijn. De alternatieve lezing van dit vers zegt onverbloemd: 'Laat de man *de schuld* betalen...' In deze lezing kan er geen misverstand bestaan over de bedoeling van de apostel. Binnen het huwelijk is seksualiteit een schuld die de één aan de ander verschuldigd is.

De betekenis van de tekst is hetzelfde, aan welke lezing men ook de voorkeur geeft. Als we de lezing van de King James vertaling aanhouden, dan duidt 'goedwilligheid'

13. De Statenvertaling geeft een vergelijkbare vertaling (noot uitgever).

niet op een algemene gunst. 'Goedwilligheid' in vers 3 wordt genoemd in het verband van de behandeling van het seksuele aspect van het huwelijk. Vers 1 introduceert het onderwerp, namelijk het lichamelijke contact tussen man en vrouw. Vers 2 eist het huwelijk om hoererij te vermijden. Vers 4 geeft aan mannen en vrouwen het gezag over het lichaam van hun huwelijkspartner. Vers 5 verbiedt gehuwden om zich aan elkaar seksueel te onttrekken. In dit verband kan 'goedwilligheid' niet duiden op een algemene gunst, maar móet het wel verwijzen naar seksuele activiteit. Dit is een bijzondere daad van vriendelijkheid die ontspruit aan de liefde van de man voor zijn vrouw en die van de vrouw voor haar man. Ook in de lezing van de King James vertaling is deze seksuele vriendelijkheid iets dat 'verschuldigd' is, een schuld.¹⁴

In de seksuele gemeenschap 'betaalt elk de schuld af' die hij of zij aan de ander verschuldigd is. Het woord dat in vers 3 vertaald is als 'betalen' betekent letterlijk 'het verschuldigde afbetalen'. De houding van de getrouwde christen mag daarom niet zijn dat seksualiteit een gunst is die hij of zij genadig aan de ander verleent. Seksualiteit is een huwelijksplicht. Natuurlijk kan het meer zijn dan een plicht. Het móet in feite meer zijn dan een plicht. Het Hooglied van Salomo bezingt seksualiteit als iets dat man en vrouw als een verrukkelijk genot ervaren. Maar seksualiteit mag niet minder zijn dan een plicht.

14. Het Griekse woord dat in de King James vertaling (en ook in de Statenvertaling – opm. van de vertaler) in 1 Korinthe 7:3 met 'goedwilligheid' is vertaald is *eunoia*. Hoewel het *Theological Dictionary of the New Testament* het woord niet eens noemt in verband met 1 Korinthe 7:3, omdat het de andere lezing als de juiste lezing van de tekst beschouwt, merkt het TDNT – interessant genoeg – op dat *eunoia* 'soms voor seksuele vereniging gebruikt wordt', in zoverre het specifiek kan verwijzen naar de 'liefde tussen man en vrouw'. Er worden verwijzingen gegeven naar seculiere auteurs. Vergelijk TDNT, 4:972.

Paulus verzet zich tegen een verkeerde en slechte vroomheid die in de kerk niet onbekend is. Mannen en vrouwen hebben hun huwelijkspartner verlaten om God te dienen in een geestelijker roeping. Of ze leven wel samen, maar één van beiden weigert seksueel verkeer omdat seksualiteit vleeselijk is.

Tegelijk corrigeert het Woord gelovige mannen en vrouwen die de seksuele omgang met hun huwelijkspartner om allerlei redenen verwaarlozen of weigeren. Er kunnen bepaalde huwelijken zijn, er kunnen bepaalde voorvallen in het huwelijk zijn, er kan een zodanige druk op het huwelijk staan, dat dit bevel van cruciaal belang wordt voor het redden van de huwelijken van de heiligen.

De grond voor de aansporing 'betaal het verschuldigde' is dat getrouwde mensen nu gezag hebben over elkaars lichaam. Dit staat in vers 4: 'De vrouw heeft de macht niet over haar eigen lichaam, maar de man...' enzovoorts. 'Heeft de macht' betekent letterlijk 'heeft het gezag', 'heeft recht op'. Het lichaam van de getrouwde man is niet langer uitsluitend van hemzelf. Het is nu ook van zijn vrouw. Hetzelfde geldt van het lichaam van de getrouwde vrouw. Het is nu ook van de man.

Aan deze bewering van wederzijdse rechten op elkaars lichaam ligt de fundamentele waarheid over het huwelijk ten grondslag, die de Schepper in het begin vastgelegd heeft: 'En zij zullen tot één vlees zijn' (Genesis 2:24). Man en vrouw zijn niet langer twee, maar één. Zo intiem zijn zij met elkaar verbonden, zo sterk is de goddelijke samsmelting, dat ze niet langer twee lichamen zijn maar één mannelijk-vrouwelijk lichaam. Zo sterk is de eenheid van het huwelijk dat geen van beiden van zijn of haar eigen lichaam mag zeggen: 'Het is van mij'. Maar elk moet zeggen: 'Het is van ons.'

Omdat seksuele gemeenschap een schuld is die betaald moet worden, aangezien getrouwde personen gezag hebben over elkaars lichaam, wordt het 'onttrekken' genoemd

(vers 5) wanneer hij of zij zich seksueel van de ander onthoudt. Dit is hetzelfde woord dat in 1 Korinthe 6:8 gebruikt wordt voor het stelen van eigendom of geld. De man die zich veroorlooft om belangstelling te verliezen in de seksuele omgang met zijn vrouw, of de vrouw die altijd hoofdpijn heeft, is een dief, een oplichter. Ze bevinden zich in dezelfde categorie als de klaplopers die hun schuld niet betalen en zo stelen van degenen aan wie ze iets verschuldigd zijn.

Seksuele onthouding in het huwelijk

De enige uitzondering op het verbod zich te onthouden van seksuele omgang is 'met beider toestemming voor een tijd, opdat gij u tot vasten en bidden moogt verledigen' (vers 5). Voor onthouding is wederzijdse toestemming vereist, het mag niet eenzijdig opgelegd worden. Het mag alleen maar 'voor een tijd'. Het mag niet permanent zijn. Ook niet voor een onbestemde periode. Er moet een grens vastgesteld worden. Het doel dient geestelijk te zijn: 'vasten en bidden'.

Ondanks het nobele geestelijke doel mag de tijd van onthouding niet verlengd worden: 'En komt wederom bijeen, opdat de satan u niet verzoeke, omdat gij u niet kunt onthouden.' 'Niet kunnen onthouden' betekent letterlijk 'gebrek aan zelfbeheersing'. De satan zal gehuwde personen verleiden die zich een te lange tijd van elkaar onthouden. Eén van beiden kan blijken niet in staat te zijn zich te beheersen, zodat hij of zij in hoererij valt.

De apostel is een realist. Hij kent de kracht van de seksuele begeerte. Hij kent de zwakheid van de heiligen. Hij weet dat de grote vijand van het volk van God er opuit is om hen te verslinden door middel van seksuele begeerten. De satan heeft belang bij het seksuele gedrag van de heiligen, evengoed als bij hun leerstellige opvattingen. Hij plaatst zijn knechten in de slaapkamers van de christenen, evengoed als in de theologische vertrekken van de kerken.

De opvallende uitzondering op de regel om seksuele omgang met elkaar te hebben – een korte periode van vurig gebed – brengt twee intrigerende praktische waarheden over de seksuele omgang van getrouwde christenen aan het licht. Ten eerste is seksualiteit zo rein, goed, en eerbaar dat het geen verhindering hoeft te vormen voor het gebed en er gemakkelijk mee samen kan gaan. Man en vrouw staan op van hun knieën, wanneer ze God intens hebben aanbeden, om vervolgens met even grote intensiteit hun seksuele relatie te vernieuwen.

Ten tweede wijst de uitzondering om te kunnen vasten en bidden er duidelijk op dat het geestelijke aspect van het leven dat gehuwde christenen met elkaar delen – hun aanbidding van de God en Vader van Jezus Christus – aanwezig moet zijn in het huwelijk en voorrang moet hebben op het lichamelijke, seksuele aspect. Dit wordt ook geleerd in 1 Petrus 3:7, waar de apostel als doel geeft voor het juiste samenleven van de man met zijn vrouw: 'opdat uw gebeden niet verhinderd worden'.

Hoeveel gelovige mannen en vrouwen hebben zich onlangs nog van seksuele omgang tijdelijk onthouden om zichzelf met meer vurigheid aan het gebed te wijden? Hoeveel zijn er die dit ooit gedaan hebben?

De bepaling dat seksuele omgang onderbroken mag worden voor 'bidden en vasten' wordt veelal genegeerd. Dit feit mag niet zomaar worden weggewuifd. Het christelijke huwelijk verkeert vandaag de dag ernstig in het nauw. In vele evangelicale kerken is het percentage van verbroken huwelijken even hoog als in de wereld rondom de kerken. En dat percentage is hoog, schandalig hoog. Zonder uitzondering betekent het verbreken van een huwelijk dat één van beide gehuwde personen in hoererij gevallen is of zal vallen. De bedreiging voor het huwelijk in de kerken is echter niet vooral seksueel, maar geestelijk van aard. Voor solide, gezonde en, ja, ook gelukkige huwelijken waarin Christus geëerd wordt, is

het geestelijke leven dat de man en de vrouw met elkaar delen de basis – het leven van aanbidding, van het lezen en bestuderen van de Schrift, van het zoeken om de wil van God te doen, van het gelijktijdig optreden tegen de invloed van de zonde op het huwelijk en het gezinsleven. Welnu, voor dit levendige en krachtige geestelijke leven is gebed noodzakelijk, gebed dat mogelijk door tijdelijke onthouding van voedsel en seksualiteit versterkt kan worden.

Belangrijke consequenties

Dit geïnspireerde onderwijs over seksualiteit in het huwelijk heeft verschillende belangrijke consequenties.

Allereerst beperkt de apostel van onze Heere seksuele gemeenschap strikt tot de huwelijksrelatie: 'Een iegelijk man zal zijn eigen vrouw hebben, en een iegelijke vrouw zal haar eigen man hebben' (1 Korinthe 7:2). Buiten het huwelijk is elke seksuele relatie hoererij.

Ten tweede: binnen het huwelijk is seksualiteit goed en van groot belang. Het is niet schandelijk, en het is evenmin van gering belang. Het is van groot belang, zowel omdat het buitengewoon belangrijk is om hoererij te vermijden, als omdat het buitengewoon belangrijk is om zo uiting te geven aan de unieke intimiteit van de huwelijksband en ervan te genieten. De seksuele eenheid van man en vrouw is van groot belang, nog helemaal afgezien van het voortbrengen van kinderen. Voortplanting is niet het enige doel, zelfs niet het primaire doel, van seksualiteit. Veel minder is het waar, zoals sommige kerkvaders dachten, dat seksualiteit goedge maakt en gerechtvaardigd wordt door het krijgen van kinderen. Datgene wat God gemaakt heeft en de zegen van het Evangelie heeft, behoeft niet goedge maakt of gerechtvaardigd te worden.

Ten derde heeft het Evangelie zijn eigen unieke visie op seksuele activiteit in het huwelijk. Het Evangelie eist aanhoudend van de christen dat hij niet voor zichzelf, maar

voor de naaste leeft in de seksuele omgang. Man en vrouw moeten zichzelf zien als behorend tot de ander. Daarom moet elk erop uitzijn en vastbesloten zijn om de ander te behagen, eerder dan uitsluitend of zelfs hoofdzakelijk zichzelf te bevredigen. Dit is de kracht van vers 3: 'De man zal aan de vrouw de schuldige goedwilligheid betalen ... desgelijks ook de vrouw ...' Deze visie op seksualiteit is precies het tegenovergestelde van de visie die de mens van nature heeft: 'Laat de man van de vrouw nemen wat hij kan en laat evenzo de vrouw zichzelf bevredigen door middel van de man'. De visie van het Evangelie op seksualiteit is dat men beter kan geven dan ontvangen en dat men beter de ander kan behagen dan zichzelf te laten bevredigen.

Dat men er niet in slaagt dit in praktijk te brengen, is de oorzaak van ernstige problemen in het huwelijk. Een man negiert de seksuele behoeften en begeerten van zijn vrouw, geeft geen acht op haar verschillende aard als vrouw en bevredigt zichzelf door middel van haar. Hij gebruikt haar. Of de vrouw besteedt geen aandacht aan de seksuele wensen van haar man en regelt hun seksuele relatie simpelweg op grond van haar eigen gevoelens. Ze vergeet hem.

Ten vierde: hoewel man en vrouw gezag hebben over elkaars lichaam, moet dit gezag uitgeoefend worden in liefde, net zoals alle andere rechten van christenen uitgeoefend moeten worden. Geen van beiden mag de ander misbruiken, dwingen of vernederen. In Efeze 5:28 roept de apostel de gelovige man op om zijn vrouw te koesteren en lief te hebben. Hierin ligt besloten dat getrouwde stellen vrijuit spreken over het seksuele aspect van hun huwelijk en, in het bijzonder, over het behagen van elkaar in de seksuele omgang.

Ten vijfde wijst deze prachtige intimiteit – een goede gift van de Schepper aan christenen, een gift die door de Verlosser geheiligd is opdat de heiligen deze gebruiken en

ervan genieten – op het wezenlijke van het huwelijk, namelijk dat het een verbintenis is waarin man en vrouw één vlees worden.

Maar voordat we hierover gaan nadenken, moeten we luisteren naar wat de apostel van Christus zegt over het alleenstaande leven.

3. Blijf zoals ik

DOCH IK ZEG DE ONGETROUWDE EN DE WEDUWEN: HET IS HUN GOED, INDIEN ZIJ BLIJVEN GELIJK ALS IK (1 KORINTHE 7:8).

1 Korinthe 7 is het hoofdstuk in de Schrift dat er uitspringt als het gaat over de praktische aspecten van het huwelijk. De reden is dat de apostel vragen beantwoordt van de Korinthische christenen over problemen die zij tegenkwamen in het huwelijk: 'Aangaande nu de dingen waarvan gij mij geschreven hebt' (vers 1). De apostel van Christus, die in Efeze 5 zo'n verheven visie heeft op het christelijke huwelijk en het ziet als een symbool van het hemelse verbond tussen Christus en de kerk, staat hier in 1 Korinthe 7 'met beide benen op de grond'. Hij geeft adviezen over diverse praktische aspecten en probleemgebieden in het huwelijk. Zelfs de redenen die hij geeft voor zijn aansporing aan de mannen en vrouwen in de kerk om te trouwen zijn aards, realistisch en praktisch: 'om hoererij te vermijden' (vers 2 Eng. vert.) en omdat het 'beter is te trouwen dan te branden' (vers 9).

Zo moet ook de kerk over het huwelijk praktisch zijn in haar prediking, haar onderwijs, haar geschriften en haar adviezen. Dit is één van de meest urgente eisen aan de kerk van tegenwoordig, nu het ene na het andere huwelijk verbroken wordt en vele andere huwelijken onder grote spanning staan.

Geen advies maar een voorschrift

Omdat dit tekstgedeelte 'slechts' praktisch is en omdat het 'alleen maar' te maken heeft met bepaalde problemen in het leven van elke dag, mogen we het daarom nog niet

licht opvatten. We mogen het niet beschouwen als niet meer dan een advies dat alleen voor die tijd en die cultuur goed was. Want ten eerste komt al het onderwijs dat Paulus geeft voort uit de fundamentele, onveranderlijke en onveranderbare waarheid over het huwelijk die hij verwoordt aan het slot van dit gedeelte in vers 39: man en vrouw zijn aan elkaar verbonden zolang als zij beiden leven. Dit is het principe, de basale, door God gegeven waarheid over het huwelijk.

In de kerk van Christus wordt de praktijk bepaald door het principe. De prediker vermaant in praktische zaken met betrekking tot het christelijke leven zoals 'het de gezonde leer betaamt' (Titus 2:1). De ouderlingen handhaven de tucht door te onderzoeken of het gemeentelid God niet verloochent door zijn werken en aanleiding geeft tot het lasteren van het Woord van God (Titus 1:16 en 2:5). In de werkelijkheid gaat het in vele kerken zo niet. Tegenwoordig zet de praktijk het bijbelse principe over het huwelijk aan de kant en schaft ze die af. Dit laat echter slechts de werkelijkheid en de omvang zien van de afval, het verkillen van de liefde van velen en de vermenigvuldiging van de wetteloosheid in het laatste der dagen, zoals voorzeggd is in de Schrift (2 Thessalonicenzen 2:3; Mattheüs 24:12).

In de tweede plaats mogen wij het praktische onderwijs niet licht opnemen, omdat de apostel verschillende keren in dit gedeelte uitdrukkelijk zegt dat wat hij leert het gebod is van de Heere Jezus, dat bindend is voor alle christenen overal. Met betrekking tot het verbod voor vrouwen om hun mannen te verlaten en voor mannen om van hun vrouwen te scheiden (vers 10 en 11), schrijft Paulus: '...gebied niet ik, maar de Heere, dat...'

Aan het einde van alles wat hij in 1 Korinthe 6:9-7:17 gezegd heeft over hoereriej, seksualiteit in het huwelijk, de regel dat christenen moeten trouwen, de uitzondering dat sommigen ongetrouwd blijven en het verbod van echt-

scheiding, schrijft de apostel in vers 17: 'En alzo ordineer ik in al de gemeenten.' Het was bindend voor al de kerken in de hele wereld in die tijd. En het is bindend voor alle kerken vandaag de dag.

Een derde reden om dit praktische onderwijs serieus te nemen, is de donkere achtergrond van dit alles, de dreiging van de hoereriej. In tegenstelling tot de gedachte die tegenwoordig zelfs in de kerken voorkomt, is hoereriej geen geringe zaak. Onboetvaardige hoereerders zullen uitgesloten worden van het Koninkrijk van God (1 Korinthe 6:9-10). Voor een christen betekent hoereriej het verenigen van Christus met een hoer (1 Korinthe 6:15 e.v.). De belangrijke vermaning voor elk kind van God, getrouwd of ongetrouwd, is: 'Vliedt de hoereriej!' (1 Korinthe 6:18).

In zijn huwelijksonderwijs herinnert de apostel ons aan de bedreiging voor degenen die zijn onderwijs negeren, namelijk de walgelijke, schandelijke en vervloekte zonde van de hoereriej. Dit is de waarschuwing van 1 Korinthe 7:2, waar hij als reden geeft om te trouwen: 'om hoereriej te vermijden'. Vers 5 waarschuwt dat onvermogen van christenen om seksueel goed met elkaar samen te leven zal betekenen dat 'de satan u (zal) verzoeken ... omdat gij u niet kunt onthouden', dat wil zeggen: de één of de ander zal verleiden om te hoereren.

Men kan het onderwijs van 1 Korinthe 7 slechts gemakkelijk opnemen met gevaar voor zichzelf. Dat gevaar is dodelijk.

Hieruit volgt dat óók het onderwijs over het alleenstaande leven, dat de apostel in deze passage geeft, ernstig genomen moet worden. Dit is óók het gezaghebbende Woord van God voor alle kerken.

De alleenstaande christen

Als 1 Korinthe 7 er in de Schrift uitspringt als het gaat over de praktische aspecten van het huwelijk, dan geldt dit ook met betrekking tot het alleenstaande leven voor sommige

christenen. We kunnen gerust zeggen dat protestantse christenen er in het algemeen niet in geslaagd zijn om recht te doen aan wat de apostel in dit gedeelte zegt over het alleenstaande leven. Ze zijn er daarom óók niet in geslaagd om recht te doen aan het alleenstaande leven dat sommigen van hun leden daadwerkelijk leiden en dat anderen zouden kunnen leiden, wanneer ze goed onderwezen worden. Hiervoor zijn twee hoofdredenen. De eerste is de felle reactie van de zijde van de protestanten op het rooms-katholieke gebruik van deze passage als een ondersteuning van haar leer dat het alleenstaande leven in zichzelf heiliger en godzaliger is dan het huwelijk. Dit heeft geleid tot Rome's verheerlijking van het celibaat, in het bijzonder voor haar geestelijkheid.

De andere reden is de protestantse nadruk op huwelijk en gezin als gevolg van het gereformeerde leerstuk van het verbond. Omdat God Zijn verbond sluit met gelovigen en hun kinderen, Zijn kerk vergadert in de geslachten van de gelovigen en het godzalige thuis gebruikt om verbondskinderen op te doen voeden tot rijpheid in Christus, is de gereformeerde nadruk op het huwelijk terecht. Maar het is fout om het huwelijk zo sterk te benadrukken, dat het alleenstaande leven daardoor genegeerd of zelfs geringgeschat wordt. Er moet recht gedaan worden aan wat 1 Korinthe 7 zegt over het alleenstaande leven. Tenslotte is dit óók een onderdeel van de bijbelse leer. Daarnaast is het ontmoedigend voor ongehuwden, wanneer men er niet in slaagt rekening te houden met het bijbelse onderwijs over het alleenstaande leven. Ze beginnen zichzelf dan te zien als tweederangs burgers van het Koninkrijk. Sommigen kunnen zich zelfs in een noodlottig huwelijk storten om maar aan het alleenzijn te ontsnappen. Wat nog erger is: als we negeren wat gezegd wordt over het alleenstaande leven voor sommigen, verhinderen we het leven van speciale toewijding aan de Heere, waarvoor sommigen zeer terecht kunnen kiezen door als vrijgezel te leven.

Precies in het midden van dit bijzondere Schriftgedeelte over het huwelijk onderwijst de Geest der waarheid helder en nadrukkelijk dat het alleenstaande leven eerbaar is voor sommige christenen.

Een schets van dit gedeelte kan behulpzaam zijn om dat te laten zien. De achtergrond van het onderwijs van hoofdstuk 7 over het huwelijk is de veroordeling van hoerij in hoofdstuk 6:9-20. Vers 1a noemt het onderwerp en de benadering van hoofdstuk 7: het beantwoorden van vragen over huwelijkskwesties. De verzen 2-5 behandelen het seksuele aspect van het huwelijk. De verzen 10-17 verbieden echtscheiding en hertrouwen. De verzen 18-24 zijn een belangrijke herinnering voor alle christenen dat de aardse omstandigheden waarin ze zich bevinden – raciaal, sociaal, economisch, echtelijk – hun roeping uitmaken voor God. Gelovigen moeten deze omstandigheden accepteren en daarin leven in dienst van God. Vers 39 legt de basale waarheid over het huwelijk vast die alles beheerst wat het hele hoofdstuk door over het huwelijk gezegd is.

Dan blijven er twee grote delen van het hoofdstuk over die nog niet genoemd zijn, de verzen 6-9 en 25-38. Het onderwerp van deze delen is het alleenstaande leven voor christenen. En juist het laatste woord van de apostel in dit grote hoofdstuk over het huwelijk is een aanprijzing van het alleenstaande leven: 'Maar zij (de weduwe) is gelukkiger, indien zij alzo blijft', dat wil zeggen: alleen blijft (vers 40).

Het alleenstaande leven is eerbaar

Vrijgezel zijn, ongetrouwd zijn, is eerbaar voor de christelijke man of vrouw. Het alleenstaande leven als een levenslange staat is eerbaar. In de verzen 1 en 8 stelt de apostel dat alleen zijn en blijven goed is voor bepaalde christenen: 'Het is een mens goed geen vrouw aan te raken'; 'Het is goed voor hen (de ongetrouwen en de weduwen), indien

zij blijven, gelijk als ik.' Het woord dat met 'goed' vertaald is, is het Griekse woord *kalos*, dat 'voortreffelijk' of 'eerbaar' betekent, in het bijzonder omdat de zaak die goed genoemd wordt nuttig is voor waardevolle doelen.

In belangrijke opzichten is vrijgezel zijn verkieslijk boven het huwelijk. Volgens vers 38 doet de vader die zijn dochter ten huwelijk uitgeeft goed, maar een vader die zijn dochter alleenstaand laat blijven doet beter. Vers 40 onderwijst dat, hoewel een weduwe mag hertrouwen, zij gelukkiger is als ze ongetrouwd blijft. Dit is niet slechts de persoonlijke mening van Paulus, maar het oordeel van iemand die zich bewust is dat hij door de Geest geïnspireerd wordt.

De apostel kon zelfs wensen dat alle leden van de gemeente alleenstaand zouden blijven. Hij beveelt deze leefwijze aan, als aan een bijzondere voorwaarde is voldaan: 'Want ik wilde, dat alle mensen waren gelijk als ik zelf ben', dat wil zeggen: ongetrouwd (vers 7a); 'Zijt gij ongebonden van een vrouw? Zoek geen vrouw' (vers 27b).

De voortreffelijkheid van het alleenstaande leven wordt geïllustreerd door Paulus zelf en hij heeft het zelf ervaren. Paulus was alleenstaand en hij vond het leven als vrijgezel de moeite waard, ja, zeer te verkiezen boven het huwelijk.

De vraag is: waaruit bestaat de goedheid of voortreffelijkheid van het alleenstaande leven voor de christen en in welk opzicht is het superieur aan het huwelijk?

Het alleenstaande leven is goed aangezien het huwelijk geen absoluut vereiste is voor christenen. Dit is het punt dat de apostel maakt in vers 6: 'Doch dit zeg ik uit toelating, niet uit bevel.' Hij heeft zojuist de mannen en vrouwen in de kerk aangespoord om te trouwen en seksueel samen te leven (vers 2-5). Iemand zou kunnen veronderstellen dat dit een bevel was voor iedereen zonder uitzondering. Maar zo is het niet, zegt Paulus in vers 6. Trouwen is toegestaan, niet bevolen. Daarom is het alleenstaande leven een mogelijkheid voor de christen. Vrijgezel zijn is

een aardse manier van leven waarin de gelovige de Heere kan dienen, net zo goed als het huwelijk.

Het alleenstaande leven is verkieslijk boven het huwelijk omdat het iemand de mogelijkheid biedt om zichzelf vollediger aan de Heere en Zijn werk te wijden. Het is niet zo dat het alleenstaande leven te verkiezen is boven het huwelijk omdat het huwelijk in zichzelf slecht zou zijn, of omdat het alleenstaande leven in zichzelf geestelijker en heiliger is, of omdat de vrijgezelle christen de zaligheid verdient door alleen te blijven.

Het vrijgezel zijn kan echter nuttig zijn voor het Koninkrijk van Christus. In bepaalde gevallen is het bijzonder nuttig. Alleenstaand zijn leent zich voor grotere toewijding in de dienst van Christus. Want vrijgezel zijn is leven op aarde zonder de zorgen en moeiten van het huwelijk. Paulus is zich sterk bewust van de problemen, lasten en verantwoordelijkheden van het huwelijksleven. Hij noemt deze verantwoordelijkheden 'de aanstaande nood' in vers 26 en 'verdrukking in het vlees' in vers 28. De dagelijkse druk van deze verantwoordelijkheden op de zielen van getrouwde christenen en het beslag dat het op hun tijd legt, beschrijft hij in vers 32 als 'bekommernis': 'Ik wil, dat gij zonder bekommernis zijt.' De apostel beveelt het vrijgezel zijn aan, omdat hij de christenen deze zorgen wil besparen (vers 28).

De bedoeling is echter niet dat de alleenstaande christen zorgeloos kan zijn, en nog veel minder dat hij of zij een onverantwoordelijk leven gaat leiden. Integendeel, omdat het alleenstaande leven vrij is van de zorgen die zonder uitzondering met het huwelijk gepaard gaan, kan het vollediger aan Christus toegewijd worden. Dit is het onderwijs van de verzen 32 en verder. De ongetrouwde bekommert zich over de dingen van de Heere Jezus, hoe hij de Heere zal behagen. De getrouwde bekommert zich over de dingen van de wereld – een baan, geld, een huis, kleren, doktersrekeningen, christelijk onderwijs, tijd voor het

gezin – hoe hij zijn vrouw en kinderen zal behagen. In dit verband beveelt de apostel vaders aan om hun maagdelijke dochters niet ten huwelijk uit te geven. Hij wil dat deze meisjes de Heere zullen aanhangen, zonder alle kanten op getrokken te worden (vers 35).

De alleenstaande christen kan de Heere in een bijzondere roeping dienen. Er is plaats voor, ja zelfs behoefte aan ongetrouwde predikanten, ongetrouwde zendelingen, ongetrouwde onderwijzers op de christelijke school, ongetrouwde voltijds assistenten van de diakenen (vergelijk 1 Timotheüs 5:9 e.v.).

De alleenstaande christen kan de Heere behagen in een gewone roeping. De vrijgezel heeft meer tijd om te bidden, meer tijd om de Schrift te bestuderen, meer tijd om de andere leden van de kerk in hun behoeften te dienen, meer tijd en energie om allerlei taken die het Koninkrijk bevorderen op zich te nemen.

Ik zeg dat het alleenstaande leven *vollediger* aan de Heere toegewijd kan worden dan het gehuwde leven, omdat ook het christelijke huwelijksleven aan de Heere is toegewijd. De apostel bedoelt zeker niet dat de getrouwde gelovige totaal aards is, terwijl de ongetrouwde gelovige volledig bovenaards is. Niettemin is het wel zo dat de vrijgezel de tijd en energie behoudt die de gehuwde besteedt, en soms opmaakt, aan de aardse zorgen van huwelijk en gezin.

Praktische consequenties voor de vrijgezel

Uit het onderwijs van de apostel over de voortreffelijkheid van het ongetrouwd zijn volgen belangrijke praktische waarheden over het alleenzijn in de gemeente en de visie van de gemeente op vrijgezellen.

Ten eerste is het verkeerd als de kerk veronderstelt dat iedereen getrouwd moet zijn en dat er iets schandelijks en twijfelachtigs zou zijn aan het ongetrouwd zijn. De getrouwde meerderheid van het volk van God mag niet

neerzien op wat zij noemen 'de ouwe vrijster' of op 'de verstokte vrijgezel'. De verzen waarmee één van de bijzonderste hoofdstukken in de Bijbel over het huwelijk opent en sluit, bevelen hun staat juist aan.

Ten tweede moeten de ongetrouwden hun alleenzijn niet als een mislukking of iets minderwaardigs beschouwen. Zeker, niemand moet zichzelf in een dwaas huwelijk storten, louter om te ontsnappen aan het 'stigma' van het ongetrouwd zijn. Al is het heel iets anders dan de geestelijke kijk van de apostel op het huwelijk, toch zit er een kern van waarheid in die regel van Shakespeare: 'Beter goed gehangen dan slecht getrouwd'.

Ten derde mogen sommige alleenstaande jonge mensen, net zo goed als weduwen en weduwnaren, zich heel terecht afvragen: 'Ben ik misschien door God geroepen om Hem als vrijgezel te dienen, en wil ik dat?' Er is in het christelijke leven nog steeds plaats voor zulke toewijding aan Christus. Er is in het Koninkrijk nog steeds behoefte aan het werk dat zulke toewijding oplevert.

Ten vierde: deze toewijding moet wel geestelijk zijn. De alleenstaande moet zich aan Christus willen wijden. Als een jonge man het huwelijk louter weigert omdat hij een afkeer heeft van de zorgen die het huwelijk met zich meebrengt, maar niet de intentie heeft om zich volledig aan Christus te wijden, dan is dat helemaal niet eerbaar. De kans is groot dat hij in hoererij zal vallen, of in ieder geval een ellendig leven zal leiden door altijd te branden van seksuele begeerten.

Dit is het eerbewijs en de aanbeveling van het alleenstaande leven in 1 Korinthe 7.

Wanneer iemand de gave heeft

Alles wat de apostel te zeggen heeft over de voordelen van het alleenstaande leven, wordt beperkt door één voorwaarde. De man of vrouw moet de gave van de zelfbeheersing over de seksuele begeerte hebben. Paulus noemt dat

in vers 9 het vermogen om zich te 'onthouden'. Als iemand deze gave niet heeft, moet hij of zij trouwen. En omdat betrekkelijk weinigen deze gave hebben, is het de regel voor christenen dat ze trouwen. Maar als ze niet in staat zijn om zichzelf seksueel te beheersen, laat ze dan trouwen (vers 9)! Zelfs als iemand de gave van zelfbeheersing heeft, is hij vrij om te trouwen. Maar als hij die gave niet heeft, moet hij trouwen om niet in hoererij te vallen.

Dit leidt als vanzelf tot het onderwijs van 1 Korinthe 7 over het heilige huwelijk. De benadering van de apostel is in feite: 'Maar om der hoererijen wil zal een iegelijk man zijn eigen vrouw hebben, en een iegelijke vrouw zal haar eigen man hebben' (1 Korinthe 7:2).

De onvrijwillige alleenstaande

Voordat we overdenken wat 1 Korinthe 7 leert over het huwelijk, is een woord op zijn plek over een reëel probleem waarmee sommige alleenstaande christenen worstelen. Dat zijn de alleenstaanden die niet alleen zijn omdat ze ervoor gekozen hebben of omdat ze de gave van de zelfbeheersing hebben, maar vanwege de omstandigheden van hun leven die zij niet in de hand hebben. Zij kunnen verlangen naar het huwelijk. Ze voelen waarschijnlijk de noodzaak van het huwelijk als Paulus het heeft over 'branden' in vers 9. Maar niemand doet hun een huwelijksaanzoek als ze vrouw zijn, en niemand aanvaardt hun aanzoek als ze man zijn. Of er zijn andere buitengewone omstandigheden die het huwelijk voor hen onmogelijk maken.

Wat zegt Christus tegen zulke gelovigen?

Allereerst: 'Dat zij trouwen' (vers 9). Bidden ze voor hun nood? Vragen ze een man of vrouw aan de Soeverein van het heelal? Zijn ze te kieskeurig om een levensgezel te kiezen, zelfs onbijbels kieskeurig? Is het belangrijkste criterium voor de man dat de vrouw mooi moet zijn, in plaats van dat ze de Heere vreest? Wijst de jonge vrouw de jonge

mannen van de kerk af en stuurt zij ze weg als ze niet knap zijn en geen charmeurs zoals je die ziet in de glossy tijdschriften van de wereld? Wachten zowel jonge mannen als jonge vrouwen net zolang tot ze hopeloos verliefd raken, terwijl ze het volste recht hebben om tot een huwelijk te komen op basis van hun eenheid in Christus, hun gepastheid voor elkaar en hun warme genegenheid voor elkaar?

Het is de plicht van de jonge mannen in de kerk om verkering te vragen aan en te huwen met de dochters van de kerk, en het is de roeping van de jonge vrouwen om de jonge mannen te aanvaarden. Dit ligt besloten in het bevel van vers 39: '(Trouw) in den Heere.'

Dan nóg is het zo dat God voor sommigen het huwelijk onmogelijk maakt. Deze christenen moeten het alleenstaande leven onderworpen aanvaarden als Gods wil voor hen. Zij moeten hun alleenstaande leven leren zien als niet louter een kruis om te dragen, maar als de bijzondere levensweg waarin zij God moeten verheerlijken. Zijn ze geroepen om alleen te blijven? Laten ze zich niet vermoeien met deze omstandigheden van hun aardse leven, maar God dienen in deze omstandigheden. Laten ze het alleen zijn aangrijpen als een gelegenheid om de Heere Christus vollediger te dienen dan mogelijk geweest zou zijn als ze getrouwd waren. Zij mogen erop vertrouwen dat Gods genade toereikend zal zijn, in het bijzonder als het gaat om seksuele zelfbeheersing. Van hen wordt gevraagd zich te onthouden van seksuele relaties, van hoererij dus. Dat is mogelijk. Jezus leerde dat sommigen 'zichzelf gesneden hebben om het Koninkrijk der hemelen' (Mattheüs 19:12). Er is niet alleen de gave van seksuele zelfbeheersing, maar ook de krachtige genade van zelfdiscipline en kuisheid.

4. Verbonden voor het leven

EEN VROUW IS DOOR DE WET VERBONDEN, ZO LANGE TIJD HAAR MAN LEEFT, MAAR INDIEN HAAR MAN ONTSLAPEN IS, ZO IS ZIJ VRIJ OM TE TROUWEN DIE ZIJ WIL, ALLEENLIJK IN DE HEERE (1 KORINTHE 7:39).

Het alleenstaande leven is volkomen eerbaar. Gewoonlijk echter roept God ons tot het huwelijk én baant Hij voor ons de weg om tot een huwelijk te komen. De regel voor christenen is het huwelijk: 'Indien zij zich niet kunnen onthouden, dat zij trouwen' (vers 9). Het is beter om te trouwen. Wij richten ons nu op het onderwijs van 1 Korinthe 7 over het huwelijk.

Wat het huwelijk is, vertelt de Heilige Geest ons in vers 39: 'Een vrouw is door de wet verbonden, zo lang en tijd als haar man leeft, maar indien haar man ontslapen is, zo is zij vrij om te trouwen dien zij wil, alleenlijk in den Heere.' Ook in vers 27 wijst de apostel op het wezen van het huwelijk: 'Zijt gij aan een vrouw verbonden? Zoek geen ontbinding.'

Levenslange verbintenis

Het huwelijk is een levenslange verbintenis tussen één vrouw en één man, gemaakt door God de Schepper Die man en vrouw voor het huwelijk schiep en het huwelijk voor de man en de vrouw. Het huwelijk is geen menselijk contract dat afhangt van het vervullen van overeengekomen voorwaarden door beide partijen, hoewel er zeker wederzijdse verplichtingen zijn in het huwelijk. Het huwelijk is ook geen voorwaardelijke belofte die de man en de vrouw aan elkaar doen, hoewel zij het huwelijk aangaan

door een plechtige belofte te doen. Nee, het huwelijk is een verbintenis die de twee met elkaar verenigt. Het is een eenwording en een gemeenschap.

Het is een speciale verbintenis, een werkelijk unieke verbintenis. Er zijn andere verbintenissen, bijvoorbeeld tussen ouder en kind of tussen twee vrienden. Maar er is geen zoals die van het huwelijk. Dit is de enige verbintenis waarin beiden één vlees worden. Dit is de enige verbintenis waartoe de seksuele omgang behoort. Het is echter een verbintenis. 'De vrouw is *verbonden*' volgens vers 39, dat wil zeggen: ze is verbonden aan haar man. De betekenis is dat de vrouw aan haar man is vastgehecht.

Omdat het huwelijk in wezen een verbintenis is van liefde en vriendschap tussen die twee, dient het als een aards symbool voor de verbondsrelatie tussen God en Zijn volk. In de tijd van het oude verbond beschreven de profeten de bijzondere relatie tussen de Heere en Israël als een huwelijk (vergelijk Ezechiël 16). Ezechiël 16:8 merkt het huwelijk expliciet aan als een 'verbond' (vergelijk Maleachi 2:14). De vervulling van het verbond in Jezus Christus is het huwelijk tussen Christus en de kerk, volgens de apostel in Efeze 5:22 e.v.¹⁵

De band van het aardse huwelijk wordt tot stand gebracht door God. 1 Korinthe 7:39 zegt letterlijk: 'De vrouw is verbonden (geworden).' Ze heeft zichzelf niet verbonden aan de man die ze trouwde. Noch verbond de man haar aan zichzelf. Geen enkele aardse instantie verbindt de twee gehuwde personen aan elkaar, of het nu de overheid, de kerk of de ouders zijn. Nee, God verbindt vrouw en man aan elkaar. De 'wet' waarover gesproken

15. Voor de ontwikkeling van het leerstuk van het huwelijk als een onverbreekelijke verbintenis die het huwelijksverbond tussen Christus en Zijn kerk symboliseert, zie mijn boek *Marriage: The Mystery of Christ and the Church* (Grand Rapids, MI: Reformed Free Publishing Association, 1975, herdruk 1998).

wordt in vers 39 als het instrument waardoor de vrouw aan haar man verbonden is, is het levende Woord van God zoals dat functioneert in het rijk van de schepping.

Elke keer wanneer een man en een vrouw vrijwillig een huwelijk aangaan, deze vereniging goedgekeurd wordt door een wettige instantie en zij deze relatie door seksuele gemeenschap voltrekken, dan verbindt God hen in Zijn instelling van het huwelijk. Met de woorden 'is verbonden' in vers 39 drukt de apostel uit wat we over het huwelijk lezen in het scheppingsverhaal in Genesis 2:18 en verder, en wat Jezus leert over het huwelijk in Mattheüs 19:4-6, namelijk dat God man en vrouw samengevoegd heeft in een verbintenis waarin zij één vlees zijn.

De verbintenis is voor het leven: 'zo langen tijd haar man leeft'. De Heilige Geest had de waarheid van het huwelijk niet eenvoudiger of helderder kunnen uitdrukken dan Hij hier doet. De kerk heeft deze waarheid altijd zeer goed begrepen. Tot zo'n duizend jaar na de tijd van de apostelen was de kerk zo goed als unaniem het oordeel toegedaan dat het huwelijk voor het leven was, zodat elk hertrouwen terwijl de oorspronkelijke levensgezel nog leefde verboden was, zelfs wanneer echtscheiding had plaatsgevonden op grond van overspel. Tot voor kort eiste het huwelijksformulier dat overal werd gebruikt bij de kerkelijke bevestiging van het huwelijk, dat de personen die trouwen, beloven om elkaar als man en vrouw te nemen 'totdat de dood ons scheidt'. Ook nog vandaag de dag, terwijl kerken en theologen echtscheiding en hertrouwen om vele redenen accepteren en rechtvaardigen, geven zelfs die schrijvers die volhouden dat het huwelijk ontbonden kan worden vóór de dood en die het hertrouwen terwijl de eerste echtgenoot nog leeft goedkeuren, met tegenzin toe dat het idee en het ideaal van het huwelijk is, dat het voor het leven is.

Ontbinden

Omdat man en vrouw aan elkaar verbonden zijn en omdat God het is die hen aan elkaar verbonden heeft, is ook God de enige die ze ontbindt, namelijk door het sterven van één van de gehuwden. Zo duidelijk als taal het maar kan uitdrukken, wordt in vers 39 door de Heilige Geest geleerd dat de dood, de dood alleen, de huwelijksband losmaakt: 'maar indien haar man ontslapen is, zo is zij vrij om te trouwen dien zij wil'.

Het is dan ook fout om 1 Korinthe 7:27-28 uit te leggen alsof die verzen een gescheiden christen zouden toestaan om te hertrouwen. In dit gedeelte geeft de apostel inderdaad toestemming aan de man die 'ontbonden' is van zijn vrouw om te hertrouwen: 'Zijt gij aan een vrouw verbonden? Zoek geen ontbinding. Zijt gij ongebonden van een vrouw? Zoek geen vrouw. Maar indien gij ook trouwt, gij zondigt niet...'

Maar een gescheiden man is niet ontbonden van zijn vrouw. Hij is gescheiden, maar niet ontbonden. Want 1 Korinthe 7:39 maakt duidelijk dat de enige manier waarop een vrouw van haar man ontbonden wordt, of een man van zijn vrouw, de dood is. De gescheiden man is nog steeds verbonden aan een vrouw. Hij mag geen andere vrouw zoeken.

Die man die van een vrouw ontbonden is, zodat hij niet zondigt als hij hertrouwt, is de man wiens vrouw is gestorven. In 1 Korinthe 7:27-28 gaat het over de weduwnaar.

De praktijk van de verbintenis

Deze fundamentele waarheid van een levenslange verbintenis beheerst alles wat Paulus over het huwelijk leert in 1 Korinthe 7. Dit is het principe dat de christelijke huwelijkspraktijk beheerst.

Hoerij wordt verboden en seksualiteit binnen het huwelijk wordt geboden als een plicht, omdat seksuele intimiteit een wezenlijk onderdeel is van de verbintenis.

Uit elkaar gaan en scheiden zijn verboden, omdat ze de verbintenis kapot maken.

De vrouw mag niet met een andere man trouwen zolang haar man leeft, omdat dit de verbintenis geweldig beschadigt.

Bij alles wat te maken heeft met huwelijk, seksuele moraal, uit elkaar gaan, scheiden, hertrouwen en het gezin, moet rekening gehouden worden met deze fundamentele waarheid en werkelijkheid. Het huwelijk is een levenslange verbintenis die door God gemaakt is. Het christelijke huwelijk leeft of sterft in de kerk naarmate dit principe vastgehouden of losgelaten wordt. Met een variatie op Luther: het is het artikel waarmee de kerk staat of valt als het gaat over huwelijk, seksuele heiligheid en het huiselijke leven.

Verdrietig genoeg zijn vele kerken gestruikeld!

We moeten aandacht schenken aan de toepassing die de apostel van deze fundamentele waarheid over het huwelijk maakt op verschillende praktische aspecten van het huwelijk.

Ten eerste is het huwelijk dat door God goedgekeurd en alleen door de gehoorzame kerk bevestigd wordt, de monogame verbintenis tussen één man en één vrouw. Elke man moet zijn eigen vrouw hebben en elke vrouw moet haar eigen man hebben (vers 2). Meer vrouwen of mannen te hebben wordt veroordeeld, of dat nu na elkaar of gelijktijdig is. Een homoseksueel pseudo-huwelijk kan niet bestaan.

Ten tweede behoren de leefwijze en het gedrag binnen het huwelijk gekenmerkt te worden door wederkerigheid. Man en vrouw delen elk aspect van het huwelijksleven, houden zich samen bezig met wederzijds geven en ontvangen en nemen actief deel in dat ene leven van gemeenschap. Dit is het hart en het geheim van het huwelijk. Toegegeven, dit sluit de orde in het huwelijk niet uit. Efeze 5:22-23 leert dat de man de huwelijksgemeenschap bin-

nengaat als het hoofd dat het gezag heeft, en dat de vrouw de huwelijksgemeenschap binnengaat als het lichaam dat zich vrijwillig onderwerpt. Maar deze orde sluit de vriendschap, de wederkerigheid van het huwelijk niet uit. Ook overschaduwet of verzwakt ze die wederkerigheid niet. Want het huwelijk is een verbintenis.

Wederkerigheid is het opvallende kenmerk van de praktijk van het christelijke huwelijk in 1 Korinthe 7. Om hoerij te vermijden, moet elke man zijn eigen vrouw hebben, maar ook elke vrouw haar eigen man (vers 2). De man betaalt zijn seksuele schuld af aan zijn vrouw, maar evenzeer betaalt de vrouw haar schuld af aan de man (vers 3). De vrouw heeft niet als enige het gezag over haar lichaam, maar evenmin heeft de man gezag over zijn lichaam (vers 4). Als men zich onthoudt van seksuele omgang, dan is dat met wederzijdse toestemming (vers 5). De vrouw mag haar man niet verlaten, maar de man mag ook niet van zijn vrouw scheiden (vers 10-11). Ongelovige mannen worden geheiligd door gelovige vrouwen, maar evenzo worden ongelovige vrouwen geheiligd door gelovige mannen (vers 12-14). Vrouwen moeten zorgen voor de dingen van het dagelijkse leven, hoe ze hun mannen zullen behagen, maar mannen moeten precies hetzelfde doen (vers 33-34).

De apostel is volstrekt evenwichtig als het gaat over het gedrag in het huwelijk. Dit is niet omdat hij tijdelijk verlost is van mannelijke superioriteitsgevoel, maar omdat hij weet dat het huwelijk de meest intieme band van vriendschap is.

Als gelovige mannen en vrouwen deze wederkerigheid in de praktijk brengen vanaf de eerste dag van hun huwelijk, dan zijn vrede en geluk verzekerd. Wanneer men hierin faalt, zal dat uitlopen op ellende, zo niet op een mislukt huwelijk.

Een derde praktische toepassing van de basale waarheid dat het huwelijk een levenslange verbintenis is, is dat elke gelovige geroepen wordt om te trouwen 'in den Heere'

(vers 39). De gelovige mag alleen met iemand trouwen met wie hij of zij één is in Christus, één in de waarheid van de Heilige Schrift en één in kerklidmaatschap.

Het huwelijk van een gelovige en een ongelovige is een geldig huwelijk, een echt huwelijk, evengoed als het huwelijk van twee ongelovigen. De geldigheid van het huwelijk tussen de gelovige en de ongelovige wordt onderstreept in de verzen 12-16. Als een broeder een ongelovige vrouw heeft, moet hij haar niet verlaten. Als een zuster een ongelovige man heeft, moet zij hem niet verlaten. Ze zijn echt getrouwd. Het huwelijk is geen kerkelijke instelling zoals de sacramenten, maar een scheppingsinstelling, net zoals de burgerlijke overheid. Zo wonderlijk hecht is de band en zo wonderlijk beschermt God Zijn heiligen in deze verbintenis, dat het huwelijk van een gelovige en een ongelovige niet verontreinigd wordt door de ongelovige, maar geheiligd wordt door de gelovige. Zo zijn ook de kinderen van het gemengde huwelijk heilig. Ze zijn verbondskinderen: 'Anders waren uw kinderen onrein, maar nu zijn zij heilig' (vers 14).

Maar dan nog, wat is er op zijn best dan een gebrek aan de meest kostbare eenheid die er bestaat en wat is er op zijn slechtst een disharmonie. Wat moet het wel niet zijn om in het huwelijk samen te moeten leven met iemand die Jezus Christus als Heere en Zaligmaker verwerpt!

Jonge mensen, weduwen, weduwnaren, alle ongetrouwde christenen, als zij trouwen, moeten zij in de Heere trouwen.

Het huwelijk als roeping

Ten vierde is het voor elke getrouwde christen een roeping van God om een goed huwelijksleven te leiden. God heeft getrouwde christenen aan elkaar verbonden. Hij geeft hun het voorrecht en stelt hun de eis dat zij Hem verheerlijken door zich eerbaar te gedragen binnen deze band. De allerbelangrijkste en zonder meer beslissende vraag voor de

christen is niet 'Ben ik gelukkig?' of 'Kom ik tot mijn recht?' of 'Voel ik nog wel liefde voor mijn man of vrouw?' of 'Houdt mijn vrouw of man zich aan de afspraken (alsof het huwelijk een zakelijke overeenkomst was!)?' Maar slechts dit is de vraag, wat er ook gebeurt: 'Zal ik wel of niet wandelen zoals God het mij in mijn huwelijk toebedeeld heeft en zoals de Heere mij in mijn huwelijk geroepen heeft?' (vergelijk vers 17). Het huwelijk is heilig, niet alleen omdat de instelling goed is en samen slapen rein is, maar ook in het bijzonder omdat het huwelijk aan God gewijd is.

Op de juiste manier leven in het huwelijk is niet gemakkelijk. Nergens in de Bijbel staat dat dat zo is. Integendeel, de Bijbel waarschuwt gelovigen dat elk huwelijk, elk huwelijk *van diegenen die in de Heere trouwen*, zijn deel aan moeilijkheden zal krijgen. Degenen die trouwen, zullen 'verdrukking in het vlees' krijgen (vers 28). Ze zullen bekommernis hebben (vers 32). Is er enig huwelijk dat niet onder de druk van deze moeiten gelegen heeft, die wel móeten komen wanneer twee zondige mensen zo nauw met elkaar verbonden worden zoals in het huwelijk het geval is? Is er enig huwelijk dat niet gebukt hoefde te gaan onder de bijzondere verantwoordelijkheden die het met zich meebrengt, in het bijzonder wanneer het huwelijk kinderen voortbrengt die óók zondig zijn?

Maarten Luther begint zijn commentaar op 1 Korinthe 7 met ruitertlijk toe te geven dat het met het oog op de aardse moeiten dwaas is om te trouwen:

'Wat een dwaas is hij die een vrouw neemt,' zegt de wereld, en dat is zeker waar. Vele bestudeerde geleerden hebben besloten dat een wijze man geen vrouw moet nemen, ook al zou ze de wijsheid in eigen persoon zijn. Dit is ook waar en het is mooi gezegd, want diegenen die geloven dat er geen leven is na dit leven (zoals zulke mensen doen), doen er bijna nog verstandig aan om terug te vallen in vrije hoererij en zich niet te binden

aan de moeite van het gehuwde leven. Op deze manier hebben ze in ieder geval minder kwade dagen in dit leven.

Hij voegt er onmiddellijk aan toe:

Maar aan de andere kant zegt de Geest: 'Hij die een vrouw neemt, is een verstandige man.' Dit is ook zeker waar en deze waarheid brengt tot de conclusie dat een wijze man een vrouw moet nemen, ook al zou ze de dwaasheid in eigen persoon zijn. Dit is ook waar en mooi gezegd, want omdat een christelijke man een ander leven na dit leven verwacht, is het wijs als hij ervoor kiest om minder goede dagen op aarde te hebben, zodat hij in het eeuwige leven alleen maar gelukkige dagen zal genieten.¹⁶

Later trouwde Luther en ontdekte hij dat er veel meer geluk in het huwelijk lag dan hij in 1523 veronderstelde.

Het traditionele Nederlandse gereformeerde huwelijksformulier is bijbels, realistisch en leerzaam, wanneer het begint met de woorden: 'Aangezien de gehuwden gewoonlijk velerlei tegenspoed en kruis vanwege de zonde overkomt, opdat gij ... ook in uw harten verzekerd zijn moogt van de gewisse hulp van God in uw kruis, zo hoort uit het Woord van God hoe eervol de huwelijkse staat is ...'

Hoe 'schitterend' is in dit verband de wijsheid van de reformatorische kerken van tegenwoordig. De tegenspoed en het kruis van getrouwde personen als gevolg van de zonde vernielen hun huwelijksband zoals nooit tevoren in de geschiedenis. En juist in deze tijd verwerpen ze het oude huwelijksformulier omdat het 'te somber' is en nemen ze een nieuw formulier in gebruik dat het huwelijk voorstelt als enkel rozengeur en maneschijn.

16. Hilton C. Oswald (red.), *Luther's Works*, Deel 28 (Saint Louis: Concordia Publishing House, 1973), blz. 5.

Er wordt wel eens verteld van een vrome oude Nederlandse vrouw, aan wie haar vrienden tijdens de viering van haar vijftigjarig huwelijksjubileum vroegen: 'Zeg, heb je in al die jaren nooit aan echtscheiding gedacht?' Na lang nadenken, zei ze bedachtzaam: 'Nee, niet aan echtscheiding. Wel een aantal keren aan moord, maar niet aan echtscheiding.'

Getrouwde mensen zijn in het algemeen vanwege de zonde onderworpen aan veel moeiten. In tijden van tegenspoed helpt het roepingsbesef de gelovigen erdoor. De reden dat er in de kerken van tegenwoordig meer echtscheidingen zijn dan vijftig jaar geleden, is niet dat de moeiten zijn toegenomen, maar dat het roepingsbesef is afgenomen. Zo gaat in vervulling wat Christus voorzegde, toen Hij zei: 'Doch de Zoon des mensen, als Hij komt, zal Hij ook geloof vinden op de aarde?' (Lukas 18:8).

Leven alsof je ongetrouwd bent

Hoewel het een roeping is en hoewel het van het grootste belang is voor het voortbestaan van het Koninkrijk van Christus, is het huwelijk niet het állerbelangrijkste. Dit is de laatste praktische toepassing van de basale waarheid over het huwelijk die de apostel maakt in 1 Korinthe 7. Niemand moet 'vastzitten aan zijn huwelijk', om het zo te zeggen. '...opdat ook die vrouwen hebben, zouden zijn als niet hebbende' (vers 29). Want de tijd is verkort, zowel de tijd van elke gehuwde persoon als de tijd van de geschiedenis zelf. De gestalte van deze wereld gaat voorbij. De band van het huwelijk is voor het leven, maar dan ook alléén voor het leven. God zal de band zeker ontbinden door de dood van één van de gehuwden. Hij zal deze instelling zelf afschaffen bij de komst van Christus (vergelijk Mattheüs 22:30).

Heeft iemand een slecht huwelijk? Laat dit haar bemoeiden. Is er iemand geneigd om een afgod van zijn huwelijk te maken? Laat dit hem waarschuwen. Moet iemand

lijden omdat God haar het huwelijk onthoudt? Laat dit haar vertroosten.

Het aardse symbool zal spoedig, definitief en geheel verdwijnen. Alleen de hemelse werkelijkheid duurt voor eeuwig: de band van liefde en vriendschap, de verbondsrelatie, de mystieke eenheid die elke gelovige met Jezus Christus verenigt.

Hierop, op het échte huwelijk, moeten zowel de ongetrouwden als de getrouwden hun hart zetten.

5. Laat ze niet scheiden

'...DAT DE VROU VAN DE MAN NIET SCHEIDE ...EN DAT DE MAN DE VROU NIET VERLATE' (1 KORINTHE 7:10-11).

Aan de hand van de vragen die opgeroepen worden door het onderwerp van dit hoofdstuk, worden wij getest of we meenden wat we op basis van het apostolisch onderwijs van 1 Korinthe 7 in de vorige hoofdstukken over seksualiteit en huwelijk gezegd hebben. Het gaat dan om vragen als: 'Mogen christenen hun levensgezel verlaten?' 'Mogen christenen wel ooit scheiden?' 'Als christenen scheiden, mogen ze dan hertrouwen?' 'Is hertrouwen altijd toegestaan voor christenen?'

Deze vragen gaan niet alleen de individuele gelovige, maar ook de kerk aan. Wat moet het standpunt van de kerk zijn over deze wezenlijke zaken? Wat moet haar onderwijs zijn als zij dat onderdeel van de 'grote opdracht' van Mattheüs 28:18-20 serieus uitvoert dat zo vaak over het hoofd gezien en zo ernstig verwaarloosd wordt: 'Lerende hen onderhouden alles wat Ik u geboden heb'? Hoe moet haar tucht zijn als ze ijvert om de dwalenden en de ongehoorzamen tot bekering te brengen, om zo de gemeente zuiver te houden van het zuurdesem van ontrouw en overspel en in die weg de Naam van haar trouwe Verbondsgod te eren? Er hangt veel af van het standpunt van de kerk, omdat de gevestigde kerk de pilaar en de grond van de waarheid is met betrekking tot huwelijk en gezin, zoals ze de pilaar en grond is van alle waarheid (1 Timotheüs 3:15).

In het licht van het heldere onderwijs van de apostel van Christus in 1 Korinthe 7 over het wezen van het huwelijk,

zoals we dat in het vorige hoofdstuk overdacht hebben, is het niet moeilijk om deze vragen over het elkaar verlaten, echtscheiding en hertrouwen te beantwoorden. Het is soms wel pijnlijk om ze te beantwoorden, maar het is niet moeilijk.

Als het huwelijk een levenslange band is die door God Zelf is gelegd tussen één man en één vrouw, zoals de apostel leert in vers 39, dan zijn het elkaar verlaten, echtscheiding en hertrouwen verboden voor christenen en moeten ze door de kerk onwettig worden verklaard. Verlaten en echtscheiden wordt ook uitgesloten door het onderwijs in de verzen 2-5 dat seksualiteit een schuld is die de man aan zijn vrouw en de vrouw aan haar man verschuldigd is. Verlaten en echtscheiden zijn immers een niet-betalen van deze schuld. Hertrouwen wordt verboden door wat de apostel leert in hoofdstuk 6:13-20 en hoofdstuk 7:2 en 5, namelijk dat een seksuele relatie met een ander dan iemands man of vrouw hoererij is. De reden is dat hertrouwen, terwijl de oorspronkelijke huwelijkspartner nog leeft, tot een seksuele relatie met een ander leidt.

Vrome praat

Maar meenden we ook wat we zeiden over de huwelijksrelatie als een permanente verbintenis en wat we zeiden over seksualiteit buiten deze verbintenis als hoererij? Of was dat alleen maar vrome praat? Er is tegenwoordig veel vrome praat over het huwelijk en het gezin, zowel van de kant van theologen als van de kant van de gevestigde kerk. In hun toespraken en geschriften of in hun synoderapporten gaan ze er uitvoerig op in en zeggen ze de mooiste dingen over huwelijk en gezin – hoe belangrijk het gezin is, dat het huwelijk idealiter voor het leven duurt en dat het huwelijk verdedigd en bevorderd moet worden door gelovigen en door de kerk.

De afsluitende opmerking of eindconclusie meldt echter dat christenen hun vrouwen of mannen om meer dan één

reden mogen verlaten, zo niet zonder reden, en vervolgens mogen hertrouwen. Niet alleen de onschuldige partij, maar ook de partij die schuldig is aan de verbreking van het huwelijk krijgt de ruimte om te hertrouwen. Allen mogen zichzelf zien als goede christenen. Allen mogen kerkleden in goede achting van de gemeente blijven, ook degenen die met elkaars mannen of vrouwen hertrouwen. Allen mogen aan het Avondmaal komen.

In de eerste hoofdstukken van zijn boek *Marriage, Divorce & Remarriage in the Bible*¹⁷ heeft Jay E. Adams goede dingen te zeggen over het huwelijk als een instelling van God, bijvoorbeeld dat het een 'formele (verbonds) overeenkomst is tussen twee personen om elkaars geliefde te worden voor het leven' (blz. 13). In de afsluitende hoofdstukken zegt hij echter dat 'hertrouwen (na echtscheiding – DJE) in het algemeen niet alleen toegestaan is, maar in sommige gevallen ook gestimuleerd en aanbevolen mag worden. Het wordt door het Nieuwe Testament als positief beschouwd' (blz. 86). Adams keurt hertrouwen goed, voor de schuldige partij evenzeer als voor de onschuldige partij in een echtscheiding, in feite voor allen die op onbijbelse wijze scheiden van hun huwelijkspartner. Het advies van Adams aan degenen die de wil van God met betrekking tot huwelijk en hertrouwen willen weten, is dat 'hertrouwen in het algemeen wenselijk is' (blz. 97). En dit is het boek over huwelijk, echtscheiding en hertrouwen dat door behoudende christenen aanbevolen wordt!

De richtlijnen in zaken van huwelijk, echtscheiding en hertrouwen, zoals aangenomen door de Christian Reformed Church in de Verenigde Staten in 1980, zijn typerend voor de publieke verklaringen over deze zaken door gereformeerde en presbyteriaanse kerken in reactie op het ont-

17. Grand Rapids, MI: Baker Book House, 1980.

stellende aantal gevallen van echtscheiding en hertrouwen in deze kerken. Ze beginnen goed, heel goed, en scheppen de hoop dat eindelijk een gereformeerde kerk op basis van Gods Woord een standpunt zal innemen tegen de kwaadaardige, verwoestende, schandalige aanval die in onze dagen op de fundamentele instelling van huwelijk en gezin gedaan wordt.

De kerk heeft een bijzonder belang bij het huwelijk en het gezin, want het christelijke gezin is een belangrijke getuige van de eenheid die Christus schept ... Onderwijs is bijzonder belangrijk in een tijd waarin de christelijke visie op het huwelijk niet begrepen en vaak aangevallen wordt. Daarom moet de kerk het bijbelse leerstuk van het huwelijk verkondigen en onderwijzen ... Om dit te bereiken, moet de kerk ... benadrukken dat God wil dat het huwelijk een permanente verbintenis is, en moet zij raad geven tegen schending van de huwelijksband ... Het permanente van de huwelijksrelatie is het hart van het bijbelse onderwijs over het huwelijk. God wil een levenslange eenheid van man en vrouw in het huwelijk. Daarom is de basale verklaring van de Schrift dat echtscheiding en hertrouwen terwijl iemands huwelijkspartner nog leeft, overspel zijn.

Maar de hoop dat de kerk de moed zal hebben die bij deze overtuigingen hoort, met andere woorden: dat ze meent wat ze zegt met deze mooie woorden, wordt spoedig de grond ingeboord. Want ineens gaan de richtlijnen verder met het bevestigen van het recht van de getrouwde, wiens huwelijkspartner schuldig is aan 'onkuisheid', om te hertrouwen. Ze wagen zich vervolgens aan het oordeel dat de Schrift andere vormen van hertrouwen niet duidelijk verbiedt. De conclusie is:

De kerk moet noch een duidelijk verbod op hertrouwen uitvaardigen in die gevallen waarin de Schrift onduidelijk is,

noch moet zij pogen om met juridische precisie de omstandigheden op te sommen waarin een bepaald geval van hertrouwen niet strijdt met het bijbelse onderwijs ... Daarom moet de kerk ... pastoraal omgaan met diegenen die gefaald hebben om zich te houden aan het bijbelse principe door ... zich te onthouden van een strikt juridische benadering van hertrouwen die probeert om een basis te verschaffen voor het oordeel dat bepaalde categorieën van hertrouwen altijd wel of niet in overeenstemming zijn met het onderwijs van de Schrift.¹⁸

Het gevolg van het beleid dat uiteengezet is in deze richtlijnen is, ondanks hun heldere erkenning en belijdenis van het levenslange, permanente karakter van de huwelijksband, dat het de deur opengooit voor echtscheiding en hertrouwen om welke reden dan ook. De deur van de hemel zal niet zo breed opengezet worden.

Nog één extra voorbeeld van 'vrome praat' over het huwelijk is het artikel over 'De theologie van het huwelijk' in de onlangs gepubliceerde *Encyclopedia of the Reformed Faith*.¹⁹ S.C. Guthrie begint mooi: 'Kenmerkend voor gereformeerde christenen was vroeger dat zij het erover eens waren dat het huwelijk een partnerschap is voor het leven, vergelijkbaar met de verbondsrelatie tussen God en Zijn volk in de Schrift'. Ellendig genoeg eindigt hij als volgt:

De meeste gereformeerde christenen van tegenwoordig erkennen dat echtscheiding de legitieme erkenning kan zijn dat menselijke fouten en/of zonden eraan in de weg kunnen staan dat het huwelijk echt een levenslang partnerschap

18. Aangehaald in *Manual of the Christian Reformed Church Government* (1980), William P. Brink en Richard R. De Ridder (Grand Rapids, MI: Board of Publications of the Christian Reformed Church, 1980), blz. 269-274.

19. Donald K. McKim (red.), (Louisville, Kentucky: John Knox Press, 1992).

wordt. Wanneer een huwelijk eindigt in echtscheiding – net zo goed als wanneer het begint en voortduurt – moeten christenen rekenen op de genade van God, die zondige mensen vergeeft én hen in staat stelt om een nieuw begin te maken (inclusief de mogelijkheid van een nieuw huwelijk voor gescheiden personen) (blz. 235-236).

Terwijl de predikanten en synodes zich bezighouden met deze vrome praat, overspoelt het getij van verlaten, echtscheiden en hertrouwen hun gemeenten, zodat zij zelf moeten toegeven dat het percentage van echtscheiding en hertrouwen in evangelicale kerken in de Verenigde Staten precies hetzelfde is als in de wereld om hen heen.

Het onbuigzame woord van Christus

De apostel van Christus maakt zich in 1 Korinthe 7 niet schuldig aan vrome praat. Niet bereid tot compromis, past hij de waarheid over huwelijk en seksualiteit toe op de kwesties van verlaten, echtscheiding en hertrouwen. Dit waren nijpende problemen voor sommige christenen in Korinthe, zoals ze dat ook zijn voor sommige christenen vandaag de dag. Onder de vragen die de Korinthiërs volgens vers 1 over huwelijkszaken aan de apostel stelden, waren ook vragen die het verlaten van hun huwelijkspartner en het hertrouwen betroffen. Paulus beantwoordt deze vragen in de verzen 10-17. Hij beantwoordt ze echter niet door alles wat hij in de voorgaande verzen over seksualiteit en het huwelijk gezegd heeft tegen te spreken of te ondermijnen, noch door te ontkennen wat hij in vers 39 zal leren over de wezenlijke natuur van het huwelijk als een levenslange verbintenis.

Wat de apostel leert over verlaten, echtscheiding en hertrouwen is gezaghebbend voor alle christenen en alle kerken in alle tijden en plaatsen. Hij leidt zijn onderwijs over deze zaken in met de woorden: 'Doch den getrouwden gebied niet ik...' (vers 10). Inderdaad, wat hij in de verzen

10-11 tegen christenen zegt over verlaten, echtscheiding en hertrouwen is niet zijn eigen bevel, maar het bevel van Jezus Christus, Die – zoals Paulus ons herinnert – de Heere van de kerk en de christenen is: '...niet ik, maar de Heere' (vers 10).

Het gezaghebbende karakter van dit onderwijs wordt ook niet verzwakt in vers 12, waar de apostel met het oog op wat volgt, zegt dat het niet de Heere is, maar Paulus die spreekt. In de verzen 12 en verder geeft Paulus bevelen met betrekking tot gemengde huwelijken, de huwelijken tussen gelovigen en ongelovigen. Jezus was op deze situatie niet ingegaan tijdens Zijn aardse bediening. Daarom kan Paulus geen beroep doen op enig onderwijs van Jezus dat in de Evangelieën opgetekend is, zoals hij dat wel kon als het ging over echtscheiding en hertrouwen door twee personen die tot de verbondsgemeenschap behoren.

Wat Paulus zelf onderwijst, is echter net zo bindend als wat Jezus onderwees en door de apostel slechts aangehaald wordt. Want Paulus is de door Christus aangestelde apostel, wiens woord geïnspireerd is. Aan het eind van al dit praktische onderwijs over het huwelijk zegt Paulus: 'En ik meen ook den Geest Gods te hebben' (vers 40). Aan het einde van dit afzonderlijke gedeelte, waarin hij verlaten, echtscheiding en hertrouwen behandelt, zegt hij: 'En alzo ordineer ik in al de gemeenten' (vers 17).

Het onderricht over verlaten, echtscheiding en hertrouwen in 1 Korinthe 7:10-17 is een apostolisch bevel en voorschrift. Daarom is het de regel voor alle kerken en alle christenen tot aan het einde van de wereld.

De vraag voor kerken en christenen van tegenwoordig is eenvoudigweg deze: 'Gehoorzamen wij het Woord van Christus zoals dat door Zijn apostel geschreven is, of niet?' 'Is het Christus of de cultuur die onze leer en praktijk zal bepalen op het zo belangrijke terrein van het christelijke leven, de huwelijkstrouw?' De cultuur, dat wil zeggen: de goddeloze wereld, heeft voor veel in naam christelijke ker-

ken en vele belijdende christenen van tegenwoordig de leer en de praktijk met betrekking tot het huwelijk bepaald. Het gevolg is aanstoot, verwarring en ellende. Voor de trouwe kerk en de ware gelovige is het Christus Die regeert over zaken als verlaten, echtscheiding en hertrouwen. Hij regeert door de Heilige Schrift, Zijn Woord. Hij regeert door Zijn Woord, óók in 1 Korinthe 7:10-17.

Het verbieden van echtscheiding

De Heere beveelt alle getrouwde christenen om hun mannen of vrouwen niet te verlaten, weg te doen of van hen te scheiden. In de verzen 10 en 11 past hij dit verbod toe op getrouwde gelovigen, van wie de mannen en vrouwen óók christenen en leden van de kerk zijn.

Doch den getrouwden gebied niet ik, maar de Heere, dat de vrouw van den man niet scheidt; en indien zij ook scheidt, dat zij ongetrouwd blijve, of met den man verzoene, en dat de man de vrouw niet verlate.

De vrouw mag niet scheiden en de man mag niet verlaten. Dit verwijst naar elke vorm van uit elkaar gaan of verbreken van de relatie tussen de getrouwden, of het nu een gewoon uit elkaar gaan, een wettig uit elkaar gaan of een volledige echtscheiding voor de wet betreft. Het huwelijk is een verbintenis waarin man en vrouw één vlees worden. Daarom is het vereist dat die twee samenwonen, zoals de apostel dat uitdrukt in de verzen 12 en 13. Letterlijk zegt hij dat ze 'samen huizen'. Het huwelijk is een verbintenis van tafel en bed. Daarom is elke vorm van fysiek uit elkaar gaan een schending van het diepste wezen van het huwelijk.

Dit is het bevel van Christus, ook al kent Hij zeer goed de moeite en het verdriet die dit kan betekenen voor sommige christenen. De Schrift heeft een realistische visie op de huwelijken van christenen. Dat wordt duidelijk gemaakt door de voorspelling van 'verdrukking in het vlees'

in vers 28. Ook doordat de apostel in vers 32 uitdrukking geeft aan zijn wens dat de heiligen 'zonder bekommernis' zullen zijn (letterlijk: 'vrij van zorgen'). Elk huwelijk heeft zijn lasten en tegenspoed. Voor sommige christenen zijn de lasten bijzonder zwaar en de tegenspoeden buitengewoon hevig. Er zijn hardvochtige, tirannieke mannen in de kerk. Het is ellendig voor een vrouw om met zo'n man te leven. Er zijn ook vrouwen die in de Spreuken beschreven worden als twistzieke ruziemaaksters, zodat de arme echtgenoten liever alleen in de wildernis zouden wonen dan met deze vrouwen samen te leven (vergelijk Spreuken 21:9 en 19; 25:24; 27:15).

'Dat de vrouw van den man niet scheidt ... en dat de man de vrouw niet verlate.' Het huwelijk is samenleven tot de dood, 'in goede dagen en in kwade dagen'.

Dit betekent niet dat Christus of Zijn kerk simpelweg tegen de getrouwden in de gemeente zegt: 'U mag niet scheiden,' en verder niets. In Efeze 5:22-33 verzoekt het Woord vrouwen dringend om met hun mannen te leven zoals de kerk leeft met Christus, dat wil zeggen: in liefdevolle gehoorzaamheid. De mannen moeten met hun vrouwen leven zoals Christus leeft met de kerk, dat wil zeggen: in het hoofd-zijn dat gestempeld is door de liefde. In 1 Korinthe 7:33-34 wordt aan christelijke mannen en vrouwen onderwezen dat ze zich ten doel moeten stellen om de ander te behagen.

Maar die getrouwd is, bekommert zich met de dingen der wereld, hoe hij de vrouw zal behagen. Een vrouw en een maagd zijn onderscheiden. De ongetrouwde bekommert zich met de dingen des Heeren, opdat zij heilig zij, beide aan lichaam en aan geest; maar die getrouwd is, bekommert zich met de dingen der wereld, hoe zij den man zal behagen.

Het huwelijk van christenen hoeft niet ellendig te zijn vanwege de hardvochtigheid van de mannen of het gevit van

de vrouwen. Het huwelijk van christenen *mag* niet ellendig zijn vanwege deze redenen. Het is zonde als de man een bruto is en de vrouw een feeke. Maar zelfs als het huwelijk ernstig bemoeilijkt wordt door dit soort problemen, dan is uit elkaar gaan of echtscheiding niet de oplossing voor het probleem.

Het gemengde huwelijk

Hoe dringend en alomvattend dit verbod op echtscheiding werkelijk is, komt naar voren wanneer de apostel het toepast op christenen die getrouwd zijn met ongelovigen. Dit doet hij in de verzen 12 en 13.

Indien enig broeder een ongelovige vrouw heeft, en dezelve tevreden is bij hem te wonen, dat hij haar niet verlate; en een vrouw die een ongelovigen man heeft, en hij tevreden is bij haar te wonen, dat zij hem niet verlate.

Paulus spreekt de gelovigen aan die een gemengd huwelijk hebben. De verklaring voor het ontstaan van hun gemengde huwelijk is niet dat deze gelovigen niet gehoorzaamd hadden aan het bevel dat in vers 39 verwoord is, namelijk dat gelovigen alleen in de Heere mogen trouwen. Nee, zij waren getrouwd toen zowel zij als hun huwelijkspartners nog in hun oorspronkelijke heidendom verkeerden. Toen kwam het Evangelie en kwamen alleen zij tot bekering. Hun echtgenoten bleven ongelovig. Vervolgens bevonden deze christenen zich in de meest ellendige van alle huwelijksituaties: onder één juk met ongelovigen. Rechtvaardigheid en onrechtvaardigheid, licht en duisternis, Christus en Belial, de tempel van God en die van een afgod deelden tafel en bed. Het is geen wonder dat ze de apostel bezorgd vroegen of ze niet moesten scheiden. Hun motief was de vrees dat de bijzonder nauwe gemeenschap van het huwelijk hen – de gelovigen – zou verontreinigen, zodat ze geestelijk en voor eeuwig verwoest zouden worden.

Dan beveelt de apostel: 'Laat de vrouw de ongelovige man niet verlaten en laat de man de ongelovige vrouw niet wegsturen!' Men mag niet uit elkaar gaan, zelfs niet in dit moeilijkste, meest gespannen, leed berokkenende en door moeiten getekende huwelijk. Want de twee zijn geldig getrouwd. God heeft ze samengevoegd in een vereniging waarin ze één vlees werden. Het huwelijk is een schepingsinstelling, geen sacrament. En gehuwde personen moeten de instelling van God eren door met elkaar samen te leven.

Voor de gehoorzaamheid aan dit gebod worden verschillende redenen gegeven. Ten eerste mag de gelovige vertrouwen dat God het huwelijk op een bijzondere manier zal bewerken, zodat de relatie zelf geheiligd zal worden door de heiligheid van de gelovige, in plaats van dat ze verontreinigd wordt door de onheiligheid van de ongelovige. Dit is wat vers 14 bedoelt als het zegt dat de ongelovige geheiligd wordt door zijn gelovige vrouw of door haar gelovige man. Hier wordt niet verwezen naar een geestelijke reiniging van het hart, want in het geval dat hier behandeld wordt, blijft de geheiligde man of vrouw een ongelovige. Maar de ongelovige wordt geheiligd met het oog op zijn of haar positie in de huwelijksrelatie, zodat de gelovige niet verontreinigd wordt, zelfs niet terwijl hij of zij voortdurend 'het onreine aanraakt' (2 Korinthe 6:17). Dit is een buitengewone werking van de Heilige Geest, die ook aangeeft hoe belangrijk het is voor God dat Zijn volk zelfs de moeilijkste huwelijken volhoudt, want elke andere vriendschap tussen een gelovige en een ongelovige verontreinigt de gelovige.

Een tweede motief voor de gelovige om het gemengde huwelijk aan te houden is dat zijn of haar godzalige gedrag in het huwelijk een middel kan zijn om de ongelovige te redden. Dit wordt de gelovige voorgehouden in vers 16: 'Want wat weet gij, vrouw, of gij den man zult zalig maken? Of wat weet gij, man, of gij de vrouw zult

zalig maken?' Petrus bemoedigt gelovige vrouwen die ongelovige mannen hebben op vergelijkbare wijze in 1 Petrus 3:1-2, door aandacht te vragen voor de kracht van het gedrag van vrouwen in het winnen van hun onbekeerde echtgenoten.

Desgelijks, gij vrouwen, zijt uw eigen mannen onderdanig, opdat ook zo enigen het Woord ongehoorzaam zijn, zij door den wandel der vrouwen zonder woord mogen gewonnen worden, als zij zullen ingezien hebben uw kuisen wandel in vreze.

In een omgeving die beheerst wordt door de heiligheid van de gelovige, wanneer het die relatie betreft die God Zelf wil eren en wanneer daar kinderen gevonden worden die het Woord heilig noemt, dan is het een reële mogelijkheid dat God de wedergeboorte zal werken in de ongelovige huwelijkspartner. Dan zou er sprake zijn van een persoonlijke, innerlijke heiliging, waar voorheen alleen sprake was van een uiterlijke heiliging van de positie die de ongelovige in het huwelijk innam.

Het is opmerkelijk dat, als het gaat om de beslissing om met de ongelovige samen te leven of van hem te scheiden, de gelovige gemotiveerd moet worden door rekening te houden met het welzijn van de ander, niet met zijn of haar eigen belangen. De vraag is niet: 'Wat zou voor jou gemakkelijker en aangenamer zijn?' Maar de vraag is: 'Want wat weet gij, vrouw, of gij den man zult zalig maken?' Dit is het unieke christelijke gezichtspunt. Het eigen ik wordt opgeofferd aan de naaste, om Gods wil.

Verbondskinderen

Het derde motief is de kinderen die door het gemengde huwelijk voortgebracht worden: '... anders waren uw kinderen onrein, maar nu zijn zij heilig' (vers 14b). Evenals de kinderen van twee gelovige ouders zijn de kinderen van

slechts één gelovige ouder heilige verbondskinderen, hoewel niet zonder dat de gelovige ze laat dopen en ze opvoedt in de vrees van de Heere. Dit is een krachtig bewijs in het Nieuwe Testament voor de leer dat de kinderen van gelovigen in het nieuwe verbond besloten zijn, en ook voor de kinderdoop. De kinderen van een gelovige zijn als kinderen, als nieuwgeboren kinderen, gereinigd van de zonde en aan God toegewijd. Omdat zij het wezen bezitten, namelijk de vernieuwing door de Heilige Geest, mag hun het teken, namelijk de doop, niet onthouden worden.²⁰ Hierin ligt duidelijk de verbondswaarheid besloten dat het God behaagt om Zijn kerk te vergaderen in de lijn van de geslachten van gelovigen.

Het argument dat tegenstanders van het verbond en de kinderdoop naar voren brengen tegen deze uitleg van de beschrijving die de apostel geeft van de kinderen van de gelovigen als heiligen, lijkt steekhoudend. Het argument tegen het verbond is dat, net zoals het eerste gedeelte van vers 14 spreekt over de heiligheid van de ongelovige vrouw of man die slechts te maken heeft met de uiterlijke positie en die zeker geen doop vereist, dit ook geldt als het gaat over de heiligheid van de kinderen die in het laatste deel van het vers genoemd wordt. Maar dit argument gaat eraan voorbij dat de bewering dat de kinderen heilig zijn in deze tekst fungeert als de basis voor de uitspraak dat in een gemengd huwelijk de ongelovige geheiligd wordt door de gelovige. Als de apostel geschreven zou hebben: 'De ongelovige is geheiligd door zijn gelovige vrouw en uw kinderen zijn heilig,' dan zou het argument kloppen dat heiligheid in beide gevallen slechts betrekking heeft op de uiterlijke positie. Maar in feite schrijft de apostel: 'De ongelovige wordt geheiligd door de gelovige, zoals duidelijk blijkt uit de heiligheid van de kinderen die door deze vereni-

20. Zie hoofdstuk 1 noot 3.

ging voortgebracht worden.' Als de heiligheid van de kinderen slechts dezelfde is als die van de ongelovige ouder, dan kan de heiligheid van de kinderen niet als grond dienen voor de uitspraak dat de ongelovige ouder geheiligd wordt. Slechts als de heiligheid van de kinderen een echte verbondsheiligheid is die bestaat in de gemeenschap met God door het inwendige werk van de Geest van Christus, bewijst dit dat de huwelijksrelatie tussen de gelovige en de ongelovige beheerst wordt door de heiligheid van de gelovige.

De kinderen van slechts één gelovige ouder zijn wedergeboren en heilig. Niet meer dan in het geval van de kinderen van twee gelovige ouders geldt dit voor elk kind. Wanneer de Schrift spreekt over de geredde kinderen van de gelovigen, dan heeft zij het oog op de uitverkoren kinderen (vergelijk Romeinen 9:6 en verder). Evenmin is het waar van alle uitverkoren kinderen dat zij zonder uitzondering worden wedergeboren en geheiligd als ze nog kind zijn. Maar dit is de regel volgens de Schrift, zoals die ook besloten ligt in het vijfde gebod van de wet, en zoals die ook blijkt uit de voorbeelden van Jakob en Johannes de Doper toen ze nog in de buik van hun moeder waren (vergelijk Genesis 25:21-26; Lukas 1:15, 41, 44).

Op deze manier wordt in de behandeling van het huwelijk in 1 Korinthe 7 een van de belangrijkste doelen ingebracht die God met de huwelijken van Zijn volk beoogt. Het is Gods gewone wil dat kinderen voortgebracht worden die leden zijn van Zijn kerk door Zijn verbondsgenade.

Maar dit is tegelijk een extra reden waarom de gelovige een moeilijk huwelijk moet aanhouden en er het beste van moet maken. Een sterke beweegreden moet het welzijn van de kinderen zijn. Elkaar verlaten en echtscheiding zijn verwoestend voor kinderen. Zelfs de wereld klaagt over dit kwaad. Schoolpsychologen vertellen ons dat het belangrijkste mentale gezondheidsprobleem voor school-

gaande kinderen de worsteling is om door de echtscheiding van hun ouders heen te komen.

Allan Bloom heeft geschreven dat echtscheiding 'zonder meer Amerika's meest urgente sociale probleem' is vanwege de verwoestende gevolgen die echtscheiding voor de kinderen heeft.

Bloom wijst afkeurend op de schadelijke gevolgen die echtscheiding heeft op universitaire studenten. 'Als deze studenten aankomen op de universiteit, staan ze niet alleen te wankelen vanwege de verwoestende gevolgen van het breken van de trouw en de dubbele loyaliteiten die echtscheiding tot gevolg heeft, maar worden ze ook doof gemaakt voor de leugens uit eigenbelang en de hypocrisie die uitgedrukt worden in een pseudo-wetenschappelijk jargon.' Het 'pseudo-wetenschappelijke jargon' is de gladder taal van de psychologen die gebruikt wordt door de scheidende ouders om de echtscheiding voor de kinderen te rechtvaardigen. In een opmerkelijke passage schrijft Bloom, die zelf ongelovig is:

De belangrijke les die het gezin leerde was het bestaan van een onverbreekelijke band tussen menselijke wezens, in goede en in slechte tijden. De ontbinding van deze band is zonder meer Amerika's meest urgente sociale probleem. Maar er is niemand die ook maar probeert om er iets aan te doen. Het tij lijkt niet te keren. Onder de vele agendapunten van diegenen die Amerika's morele herschepping willen bevorderen, komt ik nooit huwelijk en echtscheiding tegen.²¹

Deze man van de Universiteit van Chicago zal in het oordeel opstaan tegen dit geslacht van evangelicalen en behoudende christenen en zal ze veroordelen.

21. *The Closing of the American Mind* (New York: Simon and Schuster, 1987), blz. 118-121.

Leden van de kerk die sterk geconfronteerd worden met echtscheiding en hertrouwen smeken soms luid om verlossing uit hun ellende door middel van een reformatie van de leer en praktijk van de kerken met betrekking tot het huwelijk. Ik ben nooit het indringende (anonieme) artikel vergeten dat in het godsdienstige tijdschrift *The Banner* verscheen onder de titel: 'Waar staan we? Waar gaan we naartoe?' Het was een uitroep van een gebroken hart. Het smeekte mét de kerkvaders om

een krachtig en beslist standpunt in te nemen tegen echtscheiding. Overtuig me, als u kunt, dat diegenen die in naam van de liefde het geluk van vader, moeder, zuster, broer, kind, predikant en kerk in stukken slaan, zich aan de wet van de liefde houden! Overtuig me dat een kerkverband dat zulke daden zegent door stil te zwijgen of een vermaning te onderdrukken, uit liefde handelt!²²

In Maleachi 2:11-16 vaart de profeet uit tegen het kwaad van echtscheiding in Juda. De houding van de HEERE God ten aanzien van echtscheiding is dat Hij 'het verlaten haat'. Het verbondsvolk wordt eraan herinnerd dat God in het begin man en vrouw één maakte in het huwelijk. En de reden daarvoor was dat 'Hij een zaad Gods zocht'. Omwille van een godvrezend zaad onder onze kinderen mogen we niet verlaten of echtscheiden.

Als de natuurlijke liefde voor iemands lichamelijke nageslacht al een beweegreden moet zijn voor een man of vrouw om een 'ongelukkig huwelijk' te verduren, hoeveel te meer de liefde voor kinderen die niet alleen iemands eigen vlees en bloed zijn, maar ook dierbare kinderen van God krachtens Zijn verbond. Als belijdende christenen

22. Where are We? Where are We Going?, *The Banner* 112, nr. 47 (9 december 1977), blz. 18-19.

hun mannen of hun vrouwen verlaten en ervan scheiden, terwijl het huwelijk kinderen heeft voortgebracht, dan is dat de moderne vorm van de praktijk in het oudtestamentische Israël om Gods kinderen aan de Moloch te offeren (vergelijk Leviticus 18:21; 2 Koningen 23:10; Jeremia 32:35; Ezechiël 16:21).

Eén van de meest krachtige veroordelingen in heel de Bijbel wordt gereserveerd voor mannen en vrouwen die hun gezinnen verlaten, en zo nalaten om te voorzien in de fysieke basisbehoeften van hun vrouw of man en van hun kinderen. 'Doch zo iemand de zijnen en voornamelijk zijn huisgenoten niet verzorgt, die heeft het geloof verloochend en is erger dan een ongelovige' (1 Timotheüs 5:8).

Het verbieden van echtscheiding, zelfs in het geval van een gemengd huwelijk, en de eis aan de gelovigen om zelfs dit moeilijkste van alle huwelijken vol te houden, geven de kracht aan van het bijbelse verbod op verlaten en echtscheiding en de gestrengheid waarmee de Bijbel eraan vasthoudt dat gelovigen hun huwelijken vol moeten houden.

Tegenwoordig wordt Gods haat jegens echtscheiding geringgeschat door menigten belijdende christenen die verlaten en echtscheiden. Ook zijn er de kerken die echtscheiding tolereren voor het oog van het uitdrukkelijke verbod op verlaten en echtscheiding in 1 Korinthe 7. Dit alles laat duidelijk zien dat de godsdienst van deze mensen en kerken niet het christendom is van de apostel van Christus.

Wanneer uit elkaar gaan toegestaan is

Er is een uitzondering op het verbod voor de vrouw om haar man te verlaten. Als de apostel in vers 10 gezegd heeft: 'Dat de vrouw van den man niet scheidt,' voegt hij er onmiddellijk aan toe: 'En indien zij ook scheidt'. Vervolgens gaat hij de vrouw die haar man verlaat onderwijst over haar roeping in dit geval. Er is een wettig

uiteengaan van de christelijke vrouw en haar man. Er is een uit elkaar gaan dat God niet veroordeelt en dat de kerk niet mag afkeuren.

Uit elkaar gaan is niet de regel. De regel is: 'Ga niet uit elkaar!' Uit elkaar gaan is een uitzondering. Het is altijd een zeldzaamheid in de kerk.

Niettemin is uit elkaar gaan een mogelijkheid. Het is vrouwen soms toegestaan hun mannen te verlaten: 'En indien zij ook scheidt...'

De reden voor het wettige uit elkaar gaan ligt duidelijk besloten in de woorden van de apostel in de verzen 10 en 11. Paulus vertelt ons dat hij hier slechts het bevel van de Heere Jezus over echtscheiding herhaalt: '... gebied niet ik, maar de Heere'. Toen de Heere bevel gaf over echtscheiding in Mattheüs 5:31-32, Mattheüs 19:3-12 en Markus 10:2-12, was de enige uitzondering op Zijn verbod op echtscheiding de hoererij van iemands huwelijkspartner.

Er is ook gezegd: Zo wie zijn vrouw verlaten zal, die geve haar een scheidbrief. Maar Ik zeg u, dat zo wie zijn vrouw verlaten zal, anders dan uit oorzaak van hoererij, die maakt dat zij overspel doet, en zo wie de verlatene zal trouwen, die doet overspel.

Hoererij was in Jezus' onderwijs de enige grond voor uit elkaar gaan of echtscheiding. Omdat Paulus de gelovigen herinnert aan Jezus' eigen onderwijs over echtscheiding, moet de mogelijkheid voor de vrouw om haar man te verlaten die mogelijkheid zijn die door Jezus toegestaan werd, namelijk wanneer haar echtgenoot een seksuele relatie heeft met een ander dan haar.

In vers 11 ligt ook opgesloten dat het voor de man toegestaan is om onder bepaalde omstandigheden zijn vrouw weg te zenden. Die omstandigheden zijn de hoererij van zijn vrouw.

Of een tijdelijk dan wel een wettig uit elkaar gaan, in

onderscheid van een wettige echtscheiding,²³ christenen ooit toegestaan is om een andere reden dan de seksuele zonde van haar man of zijn vrouw, is een moeilijke vraag. De Schrift geeft geen andere grond voor verlaten of scheiden dan hoererij. Het gewicht van het onderwijs van de Schrift over het huwelijk valt op de roeping van de gelovige om samen te leven met haar man of zijn vrouw, zelfs als dat lijden betekent. In zo'n geval moet de vrouw of de man het moeilijke huwelijk met al zijn problemen aanvaarden als een roeping van de Heere, en het lijden dragen om Christus' wil. Het woord van de apostel in vers 29 is bemoedigend voor vrouwen met een man zoals Nabal en voor mannen die moeten samenwonen met ruziemaaksters: 'De tijd is voorts kort; opdat ook die vrouwen hebben, zouden zijn als niet hebbende.'

Het is geestelijk gezien zeer gevaarlijk voor een vrouw om haar man te verlaten of voor een man om zijn vrouw weg te zenden, en voor een kerk om uiteengaan goed te keuren. Want zoals de apostel uiteenzet in de verzen 2-5 van dit hoofdstuk en zoals Jezus waarschuwt in Mattheüs 5:31-32, is het waarschijnlijk, dat zowel degene die verlaat als degene die verlaten wordt, een andere minnaar of minnares zal nemen en zo in de zonde van hoererij valt. Degene die haar of zijn huwelijkspartner verliet, zal daarom verantwoordelijk zijn voor het omkomen van de ander. En de kerk die deze gang van zaken goedkeurt, zal verantwoordelijk zijn voor de verdoemenis van alle betrokkenen.

Als een vrouw haar man moet verlaten om een andere reden dan hoererij, misschien omdat de man een dronkelap wordt en haar en de kinderen slaat, dan mag dit verlaten alleen maar plaatsvinden met medeweten en goedkeu-

23. Het hier gemaakte onderscheid komt vrijwel overeen met het onderscheid dat in Nederland gemaakt wordt tussen resp. 'scheiding van tafel en bed' en volledige 'echtscheiding' (noot uitgever).

ring van de ouderlingen van de kerk. Vóórdat de vrouw haar man verlaat, moeten de ouderlingen met deze twee leden van de kerk (want de apostel heeft in vers 10 en 11 twee kerkleden op het oog) bezig geweest zijn om de zonde weg te doen die het huwelijk bedreigt. Nadat de vrouw weggegaan is, moeten de ouderlingen hun werk voortzetten om de zondigende echtgenoot tot bekering te brengen, zodat de vrouw weer snel kan terugkeren.

Ouderlingen moeten hun verantwoordelijkheid ernstig nemen om het overzicht te houden op alle gevallen van huwelijksproblemen in de gemeenten, in het bijzonder alle gevallen van uit elkaar gaan en echtscheiding. De belijdenis van de Reformatie, de Tweede Zwitserse Geloofsbelijdenis (1566), gaf wijze raad aan de kerk toen ze vermaande:

Laat wettige rechtscolleges in de kerk gevestigd worden en heilige rechters die acht geven op het huwelijk, die alle onkuisheid en schandelijkheid onderdrukken en voor wie alle huwelijksgeschillen opgelost kunnen worden (Hoofdstuk 29).²⁴

Geen enkele vrouw (of een man, naar gelang het geval) mag het recht zomaar in eigen hand nemen en zelf beslissen om haar man te verlaten en haar handen in onschuld te wassen. Want het bevel van Christus in Mattheüs 18:55 e.v. is van toepassing op vrouwen en mannen in de kerk: als uw broeder (echtgenoot) tegen u gezondigd heeft, bestraf hem dan, maar als hij niet naar u luistert, vertel het dan aan de gemeente (de ouderlingen).

In zulke gevallen, zoals wanneer de vrouw haar man verlaat vanwege zijn hoererie, kan er geen sprake zijn van hertrouwen. Daarover gaat het volgende hoofdstuk.

24. *Reformed Confessions of the 16th Century*, geredigeerd en van een historische inleiding voorzien door Arthur C. Cochrane (Philadelphia: The Westminster Press, 1966), blz. 298.

6. Blijf ongetrouwd

EN INDIEN ZIJ OOK SCHEIDT, DAT ZIJ ONGETROUWD BLIJVE (1 KORINTHE 7:11).

Met een uitdrukkelijk beroep op de Heere Zelf, verbiedt de apostel het om te hertrouwen nadat men uit elkaar is gegaan. Hij verbiedt het hertrouwen met zoveel woorden in vers 11, waar hij de mogelijkheid in overweging neemt dat een gelovige vrouw wettig scheidt van haar man (echtscheiding) op grond van zijn hoererie: 'En indien zij ook scheidt, dat zij ongetrouwd blijve, of met den man verzoene' (vers 11).

De vrouw die haar man verlaat, heeft twee mogelijkheden en niet meer dan twee. Met een ander trouwen is geen mogelijkheid.

De apostel herinnert ons eraan dat dit het gebod is van de Heere Jezus Zelf: '...gebied niet ik, maar de Heere' (vers 10). Tijdens Zijn aardse bediening verbood Christus niet alleen gehuwde personen om van hun levensgezel te scheiden, maar gebod Hij ook degenen die gescheiden waren zonder dat ze daar zelf schuld aan hadden om ongetrouwd te blijven. Dit is het onderwijs van Jezus in Mattheüs 5:31-32:

Er is ook gezegd: Zo wie zijn vrouw verlaten zal, die geve haar een scheidbrief.

Maar Ik zeg u, dat zo wie zijn vrouw verlaten zal, anders dan uit oorzaak van hoererie, die maakt dat zij overspel doet; en zo wie de verlatene zal trouwen, die doet overspel.

Het zondige van de echtgenoot die onterecht scheidt van zijn vrouw, is dat hij 'maakt dat zij overspel doet'. Het is waarschijnlijk dat zij als gescheiden vrouw zal hertrouwen. Maar als ze hertrouwt, dan pleegt ze overspel. Ook al was ze niet schuldig aan de echtscheiding, omdat ze noch schuldig was aan overspel noch had aangezet tot de echtscheiding, toch moet ze ongetrouwd blijven. Dit wordt onderstreept met de woorden: 'En zo wie de verlatene zal trouwen, die doet overspel.'

Hieruit kunnen we voorzichtig de conclusie trekken dat de man die onterecht scheidt van zijn vrouw, een andere vrouw op het oog heeft die hij wil trouwen. Als predikant was het mijn onmiddellijke reactie op elke man die mij somber kwam vertellen dat hij van plan was om van zijn vrouw te scheiden: 'Wie is de andere vrouw?' Ik kan me niet herinneren dat ik het daarbij ooit bij het verkeerde eind had. In de wet van de Heere in Mattheüs 5:31-32 ligt besloten dat het een vrouw die onschuldig gescheiden is, van wie de man een verhouding heeft met een andere vrouw en daar uiteindelijk mee trouwt, verboden is om te hertrouwen. De onschuldige partij mag niet hertrouwen.

De apostel heeft dit aspect van de leer van de Heere over het huwelijk in gedachten wanneer hij in 1 Korinthe 7:10-11 schrijft dat het gebod is van de Heere dat een vrouw ongetrouwd moet blijven wanneer ze scheidt.

De onschuldige partij

Deze gezaghebbende uitleg van het onderwijs van Jezus over echtscheiding en hertrouwen door Zijn apostel maakt duidelijk dat Jezus in Mattheüs 19:9 de onschuldige partij niet het recht gaf om te hertrouwen na echtscheiding. Elders in de evangeliën waar Jezus over echtscheiding en hertrouwen sprak, verbood Hij onvoorwaardelijk alle hertrouwen na echtscheiding als overspel (vergelijk Markus 10:11-12, Lukas 16:18). Het zou kunnen lijken dat de Heere

in Mattheüs 19:9 één uitzondering maakte op Zijn verbod op hertrouwen, namelijk in het geval dat iemands vrouw seksueel ontrouw is.

Maar Ik zeg u, dat zo wie zijn vrouw verlaat, anders dan om hoererij, en een andere trouwt, die doet overspel; en die de verlatene trouwt, doet ook overspel.

Op basis van deze passage is het de breed gedeelde opvatting in veel protestantse kerken dat de onschuldige partij in een echtscheiding mag hertrouwen. Met de onschuldige partij wordt de gehuwde bedoeld van wie de vrouw of man seksueel ontrouw geweest is, maar die zelf trouw geweest is. Het recht van de onschuldige partij om te hertrouwen rust volledig op de interpretatie van Mattheüs 19:9 waarbij de uitzonderingsbepaling zo gelezen wordt dat deze niet alleen het verbod op echtscheiding maar ook het verbod op hertrouwen betreft. In deze interpretatie mag een man niet alleen scheiden van zijn ontrouwe vrouw, maar mag hij dan ook trouwen met een ander.

Eén van de meest invloedrijke werken in presbyteriaanse en gereformeerde kringen die deze interpretatie van Mattheüs 19:9 voorstaat, is het boek *Divorce* van de presbyteriaanse theoloog John Murray.²⁵ Murray sluit zijn exegetische studie van dit Schriftgedeelte af met de volgende conclusie:

De overwegingen neigen tot de conclusie dat, wanneer een man zijn vrouw verlaat vanwege hoererij, dit verlaten als gevolg heeft dat de huwelijksverbintenis ontbonden wordt, met als consequentie dat hij vrij is om te hertrouwen, zonder

25. Philadelphia, Pennsylvania: The Presbyterian and Reformed Publishing Company, 1961, blz. 33-43.

zich daarbij de schuld van overspel op de hals te halen. Eenvoudig gezegd betekent dit dat echtscheiding in zo'n geval het huwelijk ontbindt en dat de partijen niet langer elkaars man en vrouw zijn (blz. 43).

Paulus' geïnspireerde commentaar op het onderwijs van Jezus in Mattheüs 19:9 bewijst overtuigend dat deze interpretatie verkeerd is. Met een specifieke verwijzing juist naar Jezus' leer over echtscheiding en hertrouwen in de evangeliën ('...gebied niet ik, maar de Heere', vers 10), verbiedt de apostel de vrouw die haar man verlaten heeft (vanwege zijn hoererie) om te hertrouwen: 'Dat zij ongetrouwd blijve' (vers 11).

In Mattheüs 19:9 gaf Jezus alleen een grond voor echtscheiding. Hij gaf geen grond om te hertrouwen na de wettige echtscheiding. Dit was in overeenstemming met de vraag die Hij aan het beantwoorden was: 'Is het een mens geoorloofd zijn vrouw te verlaten om allerlei oorzaak?' (Mattheüs 19:3). De vraag ging over het verlaten of de echtscheiding. Dat de uitzonderingsbepaling alleen bedoeld was voor het verbod op echtscheiding, blijkt uit de plaats ervan in de tekst. De uitzonderingsbepaling volgt onmiddellijk op de woorden 'zo wie zijn vrouw verlaat' en gaat vooraf aan de woorden 'en een andere trouwt'. Als Christus bedoeld had om te leren dat hoererie evenzeer een grond voor hertrouwen is als voor echtscheiding, dan zou de uitzonderingsbepaling volgen op de woorden 'en een andere trouwt'. De tekst zou dan luiden: 'En zo wie zijn vrouw verlaat en een andere trouwt, anders dan om hoererie...'

Datgene in Mattheüs 19:9 dat alle twijfel uitsluit dat Christus geen grond gaf voor hertrouwen, is de tweede helft van de tekst. De tweede helft van de tekst wordt zonder uitzondering genegeerd door degenen die in het eerste deel een grond voor hertrouwen door de onschuldige partij menen te vinden. Doelend op de vrouw die onterecht verla-

ten is door haar man en van wie de man vervolgens zondig hertrouwd is, zei Christus: '...en die de verlatene trouwt, doet ook overspel'. Zelfs hoewel ze de onschuldige partij is, zal haar nieuwe huwelijk een overspelig huwelijk zijn.²⁶

Zelfs de onschuldige partij mag niet hertrouwen. In de kerk van Christus is verordend dat de man zijn vrouw niet mag verlaten en dat de vrouw haar man niet mag verlaten. Als de vrouw haar man verlaat omdat hij een hoereerder is, moet ze ongetrouwd blijven. Hetzelfde geldt voor de man die terecht zijn hoererende vrouw verlaat.

Hertrouwen door de schuldige partij

Over één ding is geen discussie mogelijk. Als de onschuldige partij mag hertrouwen, dan mag de schuldige partij ook hertrouwen. Het standpunt van sommige kerken en theologen dat alleen de onschuldige partij mag hertrouwen, is in feite onhoudbaar. Want als de onschuldige partij werkelijk vrij is om te hertrouwen, kan dit alleen zo zijn omdat de oorspronkelijke huwelijksverbintenis ontbonden is. Het spreekt voor zich dat iemand die getrouwd is niet mag hertrouwen. Maar als de verbintenis ontbonden is voor de onschuldige partij, dan is die ook ontbonden voor de schuldige partij. Uit de aard der zaak kan het huwelijk niet ontbonden worden voor slechts één huwelijkspartner. En als de verbintenis ontbonden is voor de schuldige partij, is hij vrij om opnieuw te trouwen. God Zelf geeft hem het recht om opnieuw te trouwen. Het staat immers alle ongetrouwde personen vrij om te trouwen. Paulus leert precies dit in het bredere verband van 1 Korinthe 7: 'Zijt gij ongebonden van een vrouw? ... Maar indien gij ook trouwt, gij zondigt niet' (vers 27-28).

26. Zie het aanhangsel bij dit boek. Zie verder voor een grondige behandeling van deze passage *Marriage: The Mystery of Christ and the Church*, blz. 110-122.

Aan de dwaling van het standpunt dat de onschuldige partij mag hertrouwen, ligt de opvatting ten grondslag dat seksuele zonde de kracht heeft om een huwelijk te ontbinden. Hoererij heeft de kracht om te ontbinden wat God heeft samengevoegd. Man en vrouw hebben zelf de kracht om te ontbinden wat God heeft samengevoegd. De apostel weerlegt deze opvatting in vers 39 van 1 Korinthe 7, waar hij uitdrukkelijk stelt dat alleen de dood een huwelijk ontbindt: 'Een vrouw is door de wet verbonden, zo lang haar man leeft, maar indien haar man ontslapen is, zo is zij vrij om te trouwen...' Alleen God kan ontbinden wat Hij Zelf heeft samengevoegd.

Dezelfde waarheid wordt geleerd in Romeinen 7:2-3:

Want een vrouw die onder den man staat, is aan den levenden man verbonden door de wet; maar indien de man gestorven is, zo is zij vrijgemaakt van de wet des mans. Daarom dan, indien zij eens anderen mans wordt, terwijl de man leeft, zo zal zij een overspeelster genaamd worden; maar indien de man gestorven is, zo is zij vrij van de wet, alzo dat zij geen overspeelster is, als zij eens anderen mans wordt.

Vreemd genoeg proberen sommigen aan de kracht van dit gedeelte te ontsnappen door te beredeneren dat de apostel hier niet spreekt over het aardse huwelijk, maar over het huwelijk van de gerechtvaardigde en geheiligde gelovige met Christus. Alsof de Schrift alleen gezaghebbend onderwijst wanneer een bepaalde waarheid het hoofdonderwerp is dat behandeld wordt! In feite is de leer van de apostel in Romeinen 7:2-3 over het huwelijk als een levenslange verbintenis, over de vrijheid van een getrouwde vrouw om een ander te trouwen alleen nadat haar eerste man gestorven is en over het overspel van alle hertrouwen terwijl de oorspronkelijke echtgenoot nog leeft, buitengewoon krachtig, juist omdat het hier niet het leerstuk is dat behandeld wordt. De leer over het huwelijk komt hier naar

voren als een waarheid die verondersteld wordt en die erkend wordt door allen, zodat ze kan dienen als de werkelijkheid van het aardse leven waarmee het ontbinden van de wet en het huwen met Christus vergeleken kan worden.

Als wat de apostel in vers 2 en 3 over huwelijk en hertrouwen zegt helemaal fout is, zoals vele evangelicalen en conservatieven tegenwoordig heftig beweren in belijdenis en praktijk, wat gebeurt er dan met het onderwijs over het gestorven zijn aan de wet om met Christus te kunnen huwen, dat gebaseerd is op en vergelijkbaar is met de waarheid over het huwelijk zoals die in de verzen 2 en 3 uiteengezet wordt?

Als Paulus in 1 Korinthe 7:10-11 de mogelijkheid van verzoening noemt in het geval een vrouw haar man verlaat, wijst dit op een belangrijke reden waarom de onschuldige partij niet moet hertrouwen. Ze moet klaarstaan om haar man te vergeven en tot hem terug te keren, wanneer hij berouw heeft over zijn hoererij. Hoererij eist geen echtscheiding, maar staat het slechts toe.

De vraag of het verlaten van een gelovige door een ongelovige een grond is voor hertrouwen, verdient aparte behandeling in het volgende hoofdstuk.

7. Als de ongelovige scheidt

MAAR INDIEN DE ONGELOVIGE SCHEIDT, DAT HIJ SCHEIDE; DE BROEDER OF DE ZUSTER WORDT IN ZODANIGE GEVALLEN NIET DIENSTBAAR GEMAAKT; MAAR GOD HEEFT ONS TOT VREDE GEROEPEN (1 KORINTHE 7:15).

We hebben gezien dat het huwelijk een levenslange verbintenis is en dat diegenen die uit elkaar gaan of scheiden geroepen worden om 'ongetrouwd te blijven'. Maar geeft de apostel in vers 15 geen grond voor hertrouwen?

Maar indien de ongelovige scheidt, dat hij scheidt; de broeder of de zuster wordt in zodanige gevallen niet dienstbaar gemaakt; maar God heeft ons tot vrede geroepen.

De gedachte dat deze tekst een bijbelse rechtvaardiging is voor echtscheiding en hertrouwen, is onder evangelicalen en presbyterianen, en in toenemende mate onder gereformeerden, breed aanvaard. Een gelovige die met een ongelovige gehuwd is, moet bij de ongelovige blijven zolang als het de ongelovige behaagt om met de gelovige samen te wonen. Maar als de ongelovige de gelovige verlaat, dan mag de verlatene zowel scheiden van de ongelovige als trouwen met iemand anders. Verlaten is een grond voor hertrouwen.²⁷

Deze interpretatie is een volledig misverstaan van vers

27. Vergelijk Murray, *Divorce*, blz. 55-78. Murray is veel voorzichtiger en terughoudender in het beschouwen van 1 Korinthe 7:15 als een grond voor echtscheiding en hertrouwen dan de meeste van zijn veronderstelde volgelingen.

15. Het mag dan begrijpelijk zijn dat mensen de uitzonderingsbepaling in Mattheüs 19:9 verkeerd uitleggen, het is echter een mysterie dat mensen in 1 Korinthe 7:15 een grond voor hertrouwen vinden. Ten eerste gaat het in deze tekst helemaal niet over hertrouwen. Dat onderwerp komt in vers 39 ter sprake. Ten tweede heeft de taal die in de tekst wordt gebruikt niets te maken met hertrouwen. De tekst spreekt niet over een gelovige die ontbonden wordt van zijn of haar levensgezel, maar van een gelovige die niet dienstbaar is. De tekst spreekt niet over een wettelijk recht om te hertrouwen, maar over een toestand van vrede.

Verlaten

De apostel spreekt de christenen toe die getrouwd zijn met ongelovigen. Nadat hij de christen geboden heeft om niet te scheiden van de ongelovige indien de ongelovige met de christen wil samenwonen, moet de apostel de zeer reële mogelijkheid onder ogen zien dat de ongelovige niet wil samenwonen met zijn nu bekeerde vrouw of haar nu bekeerde man, en vertrekt. Het is de ongelovige die scheidt. De gelovige scheidt niet. Hij mag niet scheiden. De verzen 12-14 verbieden hem te scheiden.

Maar den anderen zeg ik, niet de Heere: Indien enig broeder een ongelovige vrouw heeft, en dezelve tevreden is bij hem te wonen, dat hij haar niet verlate; en een vrouw die een ongelovigen man heeft, en hij tevreden is bij haar te wonen, dat zij hem niet verlate. Want de ongelovige man is geheiligd door de vrouw, en de ongelovige vrouw is geheiligd door den man; want anders waren uw kinderen onrein, maar nu zijn zij heilig.

Ook geeft de gelovige de ongelovige geen reden om te scheiden vanwege zijn of haar goddeloze gedrag. Wanneer de ongelovige vrouw vertrekt omdat haar belijgende

christelijke man haar wreed behandelt, of wanneer de ongelovige man vertrekt omdat zijn christelijke vrouw nooit ophoudt tegen hem te preken, dan is dat niet echt een geval van een ongelovige die scheidt, maar van een gelovige die de ongelovige uitdrijft. Maar de ongelovige vertrekt. Hij onderneemt actie. En hij vertrekt om geen enkele andere reden dan dat hij Christus haat. Hij haat het leven van Christus en dat van zijn vrouw als iemand die Christus toebehoort.

De verlaten gelovige laat hem eenvoudigweg gaan. 'Dat hij scheide.' De gelovige moet niet proberen om haar ongelovige en scheidende echtgenoot te dwingen om met haar samen te leven. Zij hoeft hem niet tot de einden van de aarde te achtervolgen en hem onophoudelijk te smeken om terug te keren. Zij moet zeker geen concessies doen aan haar geloof om haar man te kunnen houden.

Geestelijke vrede

Als de ongelovige weggegaan is, dan is de gelovige in het geheel niet belast met schuld, schaamte en geestelijke vrees, ook al leeft ze niet samen met haar echtgenoot. Zij is niet verantwoordelijk voor God voor het grote kwaad van het breken van het huwelijk.

Dit is wat Paulus bedoelt als hij schrijft: 'De broeder of de zuster wordt in zodanige gevallen niet dienstbaar gemaakt.' Niet dienstbaar zijn verwijst naar iemands geestelijke toestand. Het beschrijft iemands positie voor God, zoals die weerspiegeld wordt in iemands eigen ervaring. Zonder schuld! Zonder schaamte! Zonder verschrikking!

De apostel voegt dienovereenkomstig precies het tegenovergestelde van dienstbaar zijn toe: 'Maar God heeft ons tot vrede geroepen.' De verlaten vrouw geniet bewust vrede in haar hart en geest. Hoewel ze afgescheiden van haar man leeft, is ze zich bewust dat ze in harmonie met de wil van God leeft en dat Gods gunst op haar rust. Dát is vrede.

Vrede hebben, in tegenstelling tot dienstbaar zijn, is echter met de beste wil van de wereld niet te zien als het recht om te scheiden van de ongelovige man of vrouw.

Indringend is het commentaar van C. Caverno op 1 Korinthe 7:15 in zijn artikel over echtscheiding in het Nieuwe Testament in de niet herziene editie van *The International Standard Bible Encyclopaedia*.

Als Paulus ergens echtscheiding behandeld heeft, dan wel in 1 Korinthe 7. Maar zelfs een oppervlakkige lezing van dat hoofdstuk zal het feit onthullen dat Paulus niet de vraag bespreekt om welke redenen het huwelijk ontbonden mag worden, maar de vraag naar de manieren en zeden in de huwelijksrelatie. Paulus heeft Christus' woorden in geen enkel opzicht aangepast. Men heeft wel verondersteld dat Paulus in vers 15 echtscheiding toegestaan heeft voor een gelovige partner die verlaten is door de ongelovige, en zo is hij soms opgevat alsof hij verlating toevoegde aan de uitzondering die Christus maakte als reden voor echtscheiding. Maar Paulus heeft in dat vers of waar dan ook niet gezegd dat een christelijke huwelijkspartner die verlaten is door een heiden, met een ander trouwen mag. Alles wat hij zegt is: 'Indien de ongelovige scheidt, dat hij scheidt; de broeder of de zuster wordt in zodanige gevallen niet dienstbaar gemaakt; maar God heeft ons tot vrede geroepen.' Als gezegd wordt dat een verlaten partner 'niet dienstbaar gemaakt is', is daarmee nog niet gezegd dat hij of zij mag *hertrouwen*. Wat hier bedoeld wordt, kan gemakkelijk afgeleid worden uit de teneur van het hele hoofdstuk, en die is dat iedereen de situatie moet accepteren waarin God hem geroepen heeft precies zoals hij is. 'Wees kalm' is de aanwijzing die boven elke situatie zweeft. Als u getrouwd bent, blijf getrouwd. Als u ongetrouwd bent, blijf ongetrouwd. Als een ongelovige partner vertrekt, laat hem of haar vertrekken. Blijf zoals u bent. 'God heeft ons tot vrede geroepen.' Er is niets dat mooier kan zijn in de zeden van het huwelijk, dan de aanwijzing die Paulus in dit hoofdstuk geeft voor het

gedrag van alle partijen in het huwelijk in alle beproevingen ... Dat noch Paulus noch iemand anders ooit zo'n constructie op zijn woorden geplaatst heeft (namelijk het recht om te scheiden en te hertrouwen, DJE) blijkt uit het feit dat er geen enkel geval uit de geschiedenis bekend is waar dat wel gepoogd is, tot 400 jaar na Paulus toen het Romeinse Rijk al een eeuw christelijk was. Dan moeten we nóg 400 jaar wachten voordat we die suggestie herhaald zien worden. Dat er nooit gebruik gemaakt is van zo'n constructie van Paulus gedurende het hele tijdperk waarin het christendom zich afstelde op het heidendom, is een goed bewijs dat het er nooit aan had moeten beginnen. Daarom concluderen we dat Paulus in geen enkel opzicht de leer over de echtscheiding veranderd heeft zoals die neergelegd is door Christus in Mattheüs 19.²⁸

Nog steeds verbonden

'Niet dienstbaar zijn' heeft ook niets te maken met 'niet langer verbonden zijn' aan de ongelovige die jou verlaat. Diegenen die hierin een grond vinden voor hertrouwen, lezen de tekst alsof de apostel zei: 'De broeder of de zuster is in zodanige gevallen niet *verbonden*.' Ze zeggen daarmee dat 'dienstbaar zijn' hetzelfde is als 'verbonden zijn'. Doorgaans wordt dit niet gezegd, nog veel minder beargumenteerd, maar gewoon verondersteld. Maar 'dienstbaar zijn' en 'verbonden zijn' zijn twee verschillende woorden in de Griekse taal, net zo goed als in de Engelse taal. Ja, ook in 1 Korinthe 7 zijn het verschillende woorden. 'Dienstbaar zijn' – het woord dat in vers 15 wordt gebruikt – is het Griekse woord *douloo*. 'Verbonden zijn' – het woord dat in vers 39 wordt gebruikt – is het Griekse woord *deoo*. Zelfs voor degene die volledig onbekend is met de Griekse taal is het volstrekt duidelijk dat dit twee verschillende woor-

28. James Orr (red.), deel II (Grand Rapids, MI: Wm. B. Eerdmans Publishing Co., 1960), blz. 865-866.

den zijn. Als de Heilige Geest in vers 15 het woord *douloo* inspireert, mogen we dit daarom niet vertalen of uitleggen alsof Hij de apostel had aangezet om *deoo* op te schrijven.

Met de haar kenmerkende veronachtzaming van de woorden die de Schrift zelf gebruikt, vertaalt de New International Version 1 Korinthe 7:15 als volgt: 'Maar indien de ongelovige vertrekt, laat hem gaan. Een gelovige man of vrouw is niet *gebonden* (*sic*) in zulke omstandigheden; God heeft ons geroepen om in vrede te leven.'²⁹ Met één penne-streek van de een of andere vertaler wordt de huwelijksband ontbonden bij het verlaten van zijn of haar levensgezel en wordt het christenen vrijuit toegestaan om te hertrouwen terwijl de oorspronkelijke huwelijkspartner nog leeft. 'Een gelovige man of vrouw is *niet verbonden*.' Maar de pen van de vertaler heeft de Heilige Schrift vervalst. De Heilige Schrift zegt niet 'is niet verbonden', maar 'is niet dienstbaar'. De Heilige Schrift zal standhouden.

Deze twee onderscheiden woorden drukken twee nadrukkelijk verschillende ideeën uit. Dienstbaar zijn betekent slaaf zijn. In de Schrift kan slavernij geestelijk zijn, zoals in Galaten 4:3, of lichamelijk, zoals in Handelingen 7:6 en 1 Korinthe 7:21. Aan iemand verbonden zijn betekent met haar verenigd zijn in een nauwe relatie, waarin ook sprake is van verplichtingen. Ik ben verbonden aan mijn vrouw, ik ben haar slaaf niet (en zij ook niet de mijne, want ons huwelijk is een christelijk huwelijk). Als de apostel in vers 39 spreekt over de relatie tussen een vrouw en haar man, gebruikt hij niet het woord *douloo* ('De vrouw is dienstbaar zo langen tijd haar man leeft'), maar het woord *deoo* ('De vrouw is verbonden zo langen tijd haar man leeft').

Als een ongelovige zijn vrouw of man verlaat, wordt de

29. NBG en NBV vertalen eveneens foutief met 'gebonden' i.p.v. 'dienstbaar'.

band van het huwelijk niet ontbonden, zodat de gelovige de aardse vrijheid zou krijgen om te hertrouwen, al blijft de achtergelaten gelovige wel in geestelijke vrijheid achter. Hoewel niet dienstbaar, is de verlaten gelovige nog steeds verbonden.

Dit wordt volkomen duidelijk gemaakt in vers 39. Alleen de dood ontbindt de verbintenis! Alleen God ontbindt de verbintenis door middel van de dood! Als uitdrukkelijk het onderwerp van hertrouwen behandeld wordt en de vraag beantwoord wordt: 'Wanneer mag de gelovige een ander trouwen dan haar oorspronkelijke man?', dan verklaart het Woord van God: 'Als haar man *gestorven* is'; 'Alleen als haar man *gestorven* is'; 'Als haar man *echt* gestorven is.' Alleen wanneer iemands man of vrouw gestorven is, is men 'ongebonden', zoals de apostel in vers 27 uitdrukt, zodat hertrouwen geen zonde is.

Het huwelijk is een levenslange verbintenis waarin men één vlees wordt, een verbintenis die door God gelegd wordt als een symbool van het onverbreekelijke verbond tussen Hemzelf in Christus en Zijn bruid, de kerk. Dit bepaalt het hele huwelijksdenken en de hele huwelijkspraktijk in de kerk.

Opgesomd verordineert de apostel in alle kerken:

- dat christenen trouw moeten leven met hun huwelijkspartner, hoe moeilijk dat ook is;
- dat christenen elkaar niet moeten verlaten, uit elkaar gaan, weglopen, elkaar wegsturen of echtscheiden;
- dat er echter één uitzondering is op het verbod op verlaten of wegsturen, namelijk de hoererij van iemands huwelijkspartner, zoals de Heere Zelf geleerd heeft;
- dat zelfs in dit geval hertrouwen verboden is;
- en dat één belangrijke reden voor het niet hertrouwen, het openlaten van de weg voor verzoening is. Dit is altijd de christelijke mogelijkheid, omdat verzoening de weg is die God in Christus houdt met Zijn bruid, de kerk, en met elk lid van de kerk persoonlijk.

Praktische consequenties

We sluiten deze studie af door kort acht te geven op verschillende praktische consequenties van het onderwijs van 1 Korinthe 7 over verlaten, echtscheiding en hertrouwen.

Ten eerste zal gehoorzaamheid aan de inzettingen die in dit gedeelte voorgeschreven worden, voor sommige christenen lijden en verlies meebrengen. Er is niets dat hieraan bijzonder verrassend is, omdat alle geboden van het Evangelie tegenspoed betekenen voor sommige volgelingen van Christus. Het leven van discipelschap in deze tegenwoordige wereld is een leven van zelfverloochening langs een smal pad.

Ten tweede zal het preken van deze voorschriften door de kerk de heiligen bewaren voor de schuld en het hartzeer van echtscheiding. Het zal vele huwelijken en gezinnen bewaren. Het zal het volk van God bewaren voor hun eeuwige ondergang. Deze geboden zijn goed, gezond en heilzaam. Het is pure dwaasheid dat predikanten nalaten om deze voorschriften te preken en dat ouderlingen er niet toe oproepen deze voorschriften na te leven.

Ten derde, als de houding van de kerk overeenstemt met deze voorschriften, zal dit de kinderen van de kerk, de heilige verbondskinderen, ten goede komen. De kinderen zullen opgroeien en hun moeder, de kerk, gezegend noemen omdat ze hen beschermt door deze voorschriften.

Ten vierde brengt deze houding de kerk in conflict met de verlatende, scheidende, hertrouwende en hoererende wereld. Maar ze brengt over de kerk die gehoorzaam is aan haar Heere ook de spot en woede van de ontrouwe, afdwalende kerken, die altijd een goed woord hebben voor verlaten, echtscheiding en hertrouwen.

Ten vijfde betekent het innemen van en vasthouden aan dit standpunt tegen verlaten, echtscheiding en hertrouwen niet, dat men ongevoelig is voor de nood van de mensen. Eerder is het een zaak van onderworpenheid aan Gods instelling van het huwelijk. Een monogame, permanente

verbintenis tussen één man en één vrouw is wat het huwelijk is krachtens goddelijke instelling. De kerk heeft dat niet besloten, maar God. De kerk kan hier even weinig aan veranderen als aan de wet van de zwaartekracht. De kerk maakt niet de wetten die het leven van de heiligen regeren. Ze legt ze slechts uit en past ze toe.

Ten zesde is er voor diegenen die reeds Gods huwelijks-wet gebroken hebben door hoererij, door een onbijbelse echtscheiding of door hertrouwen, een weg om aan de veroemenis te ontkomen. Dat is de weg van berouw. Berouw vindt vergeving in de verzoenende dood van Jezus Christus. Er is overvloedige genade in de Zaligmaker om de schuld van hoererij, verlaten, echtscheiding en hertrouwen uit te wissen. Maar berouw breekt ook met de zonde en wandelt vervolgens in gehoorzaamheid aan Gods inzettingen, wat de kosten ook zijn.

Als iemand zegt: 'Maar Jezus zou nooit van iemand eisen om een alleenstaand leven te leiden of de genoegens van huwelijk en gezin te verzaken,' dan antwoord ik: 'U kent óf Jezus niet óf de realiteit van het discipelschap niet.' Jezus' apostel werpt de zeer reële mogelijkheid op van een alleenstaand leven, als consequentie van zijn leer over het huwelijk in vers 11 van 1 Korinthe 7: 'En indien zij ook scheidt, dat zij ongetrouwd blijve.' In het verband van zijn onbuigzame verbod op echtscheiding en Zijn absolute verbod op hertrouwen, zei Jezus Zelf: 'Er zijn gesnedenen, die zichzelf gesneden hebben om het Koninkrijk der hemelen' (Mattheüs 19:12).

Tot een ieder van ons die zich voorneemt om Hem als discipel te volgen, zegt de Heere: 'Indien iemand achter Mij komt, en niet haat zijn vader en moeder, en vrouw en kinderen, en broeders en zusters, ja, ook zelfs zijn eigen leven, die kan Mijn discipel niet zijn ... Alzo dan een iegelijk van u, die niet verlaat alles wat hij heeft, die kan Mijn discipel niet zijn' (Lukas 14:26, 33).

Diegenen die gelukkig getrouwd zijn, moeten hun

huwelijk eren om Christus' wil, ervan genieten en het gebruiken tot eer van God.

Maar als het huwelijk iemand in de weg zou staan om Christus nu na te volgen en om het echte huwelijk hierna maals te genieten, laat hem of haar het huwelijk dan verachten, óók om Christus' wil.

Want de tijd is kort. Laat degenen die vrouwen en mannen hebben, zijn alsof ze er geen hadden, en laat degenen die geen man of vrouw hebben, zijn alsof ze een Vriend hebben die beter is dan een man of vrouw. Want de gedaante van deze wereld, ook het aardse huwelijk, gaat voorbij. Dan zullen degenen die de Heere gehoorzaamd hebben, verliezen geleden hebben, huizen, broeders, zusters, vader, moeder, vrouw, kinderen en land verlaten hebben om Jezus' wil, honderdvoud ontvangen en het eeuwige leven beërven (Mattheüs 19:29).

Het hertrouwen door de onschuldige partij

Een preek

MAAR IK ZEG U, DAT ZO WIE ZIJN VROUW VERLAAT, ANDERS DAN OM HOERERIJ, EN EEN ANDERE TROUWT, DIE DOET OVERSPEL; EN DIE DE VERLATENE TROUWT, DOET OOK OVERSPEL (MATTHEÛS 19:9).

Schande

Het is voor iedereen pijnlijk duidelijk dat het ontëren van het huwelijk in vele evangelicale, protestantse kerken schandalig is. Echtscheiding om allerlei redenen en hertrouwen komen veelvuldig voor. Het is tegenwoordig wettig voor een man om zijn vrouw te verlaten om welke reden dan ook en een ander te trouwen, vaak andermans vrouw, en tegelijk een gezien lid te zijn van een evangelicale kerk.

De oorzaken van dit schandaal zijn vele. Eén ding is dat de kerken wereldgelijkvormig zijn geworden. In Noord-Amerika leven we in een maatschappij waarin één op de twee huwelijken eindigt in een echtscheiding en waarin hertrouwen geaccepteerd is. Net zoals Israël onder het Oude Testament, hebben de kerken de gewoonten van de heidenen waartussen ze leven, goed geleerd.

Een andere oorzaak is het zwijgen vanaf de kansel en de verwaarlozing van de sleutelmacht van de christelijke tucht. Deels vanwege hun medelijden met het moeilijke lot van sommige leden en deels vanwege hun vrees om problemen te veroorzaken in hun gemeenten, weigeren predikanten de waarheid over huwelijk, echtscheiding en hertrouwen te preken, en weigeren ouderlingen om de censuur toe te passen op leden die zondigen op het terrein van het huwelijk.

Niet lang geleden vertelde een ernstig verontrust kerklid aan mij dat hij naar zijn predikant was gegaan en had gesmeekt of deze voor de gemeente de wil van God met betrekking tot het huwelijk wilde preken. Hij had dit verzoek gedaan vanwege de verschrikkelijke dingen die in de gemeente gebeurden. Leden scheidten van hun eigen vrouwen en mannen en trouwden vervolgens met elkaars vrouwen en mannen. Het antwoord van de predikant was: 'Ik zou dat onderwerp nog niet met een tang voet willen aanraken.'

Op de Internationale Raad voor Bijbelse Onfeilbaarheid, gehouden te Chicago, Illinois, in 1986, waar de onfeilbaarheid toegepast zou worden op het christelijke leven, stelden sommigen een stevige verklaring voor over het levenslange karakter van het huwelijk, waarin tevens echtscheiding veroordeeld werd behalve vanwege hoererij, en hertrouwen verboden werd. Predikanten van de grote evangelicale kerken boden heftige weerstand, omdat dit problemen zou veroorzaken in hun kerken, die immers gevuld zijn met gescheiden en hertrouwde leden. Het is onnodig om te zeggen dat er van het voorstel niets terecht kwam.

Fundamenteel gezien is de oorzaak van het schandaal dat de kerken weigeren om onvoorwaardelijk te buigen voor het soevereine gezag van de Heilige Schrift. Toen de Farizeeën Jezus vroegen naar de wettigheid van echtscheiding, antwoordde Hij: 'Hebt gij niet gelezen?', met andere woorden: 'Wat zegt de Bijbel? Wat zegt God in Zijn geïnspireerde Woord?' (Mattheüs 19:4). Wat God 'in den beginne' zei in Genesis 2:24 was beslissend voor Jezus met betrekking tot huwelijk en echtscheiding. Dat is het niet voor de evangelicale kerken. Noch wat God in het begin over het huwelijk gezegd heeft, noch wat God in Mattheüs 19 over het huwelijk gezegd heeft is de regel voor huwelijk, echtscheiding en hertrouwen in de evangelicale kerken van tegenwoordig.

De gevolgen zijn verschrikkelijk.

Echtscheiding en hertrouwen verwoesten duizenden christelijke gezinnen. Talloze vrouwen en mannen, zondig verlaten door hun huwelijkspartner, en menigten van kinderen, verlaten door één van hun ouders, zijn geruïneerd. Ze worden psychologisch, geestelijk en voor eeuwig bedorven.

Wat nog erger is: echtscheiding en hertrouwen ontteren Gods Naam. Mensen die genoemd zijn naar de Naam van God Die trouw is aan Zijn verbond, zijn ontrouw in de meest basale van alle relaties in het leven. Zij beweren dat de God van het christendom deze grove ontrouw rechtvaardigt en goedkeurt. Ze speuren in Zijn Woord om een rechtvaardiging te vinden voor het schenden van hun plechtige huwelijksseed. Wanneer ze hertrouwen, vaak met de vrouw van een andere man of de man van een andere vrouw, dan doen ze dat in een christelijke plechtigheid, gebruikmakend van een behulpzame evangeliedienaar, waarbij ze opnieuw de belofte doen van vrome trouw. Het komt algemeen voor in evangelicale kerken dat dit wel drie of vier keer herhaald wordt. Dit is een ontheiliging van de Naam van God.

Het is van het grootste belang dat de ware kerk van Christus en haar getrouwe dienaren getuigenis geven van Gods waarheid aangaande de onverbreekelijke band van het huwelijk.

De onschuldige partij

Een serieuze aanval op dit getuigenis over het huwelijk is de bewering dat de onschuldige partij in een echtscheiding het recht heeft om te hertrouwen. De onschuldige partij is de trouwe man wiens vrouw overspel tegen hem pleegt of de vrouw van wie de man op een zondige manier van haar scheidt om een andere vrouw. Sommigen die andere vormen van hertrouwen als onwettig beschouwen, hebben grote moeite met het verbod op hertrouwen door de onschuldige partij.

Mensen hebben een natuurlijk medelijden met de onschuldige partij en veronderstellen dat de Schrift toegeeflijk is voor hen en hun nood.

Maar ze hebben ook een bijbels argument voor het standpunt dat de onschuldige partij mag hertrouwen. Er wordt een beroep gedaan op Jezus' woorden in Mattheüs 19:9. Hoewel Jezus echtscheiding en hertrouwen verbiedt, is er een uitzondering: 'anders dan om hoerij'. Zonder meer, zo zeggen de voorstanders van hertrouwen door de onschuldige partij, geeft dit aan de onschuldige partij het recht om te scheiden van zijn of haar ontrouwe huwelijks-partner en een ander te trouwen.

Het huwelijk is dan geen levenslange, onverbreekelijke band meer. Mannen en vrouwen kunnen het verbreken. Ze kunnen het verbreken door hoerij.

Deze populaire interpretatie van de tekst is echter fout. De tekst zelf maakt duidelijk dat hertrouwen door de onschuldige partij door de Heere verboden wordt.

De Schrift legt de Schrift uit

Als het nog een vraag kan zijn of de onschuldige partij mag hertrouwen, het is in ieder geval geen vraag dat hertrouwen voor alle andere categorieën verboden is. Laten we voor dit ogenblik veronderstellen dat Christus in Mattheüs 19:9 de onschuldige partij toestaat om zowel te scheiden als te hertrouwen. Hij verbiedt echter duidelijk alle andere vormen van echtscheiding en hertrouwen. Alle hertrouwen dat volgt op een echtscheiding die niet te wijten is aan hoerij, is overspel. Al zulk hertrouwen is voortdurend overspel, zoals de tegenwoordige tijd van het werkwoord, 'doet overspel', aangeeft. Er is één, en dan ook maar één uitzondering op Christus' verbod op hertrouwen na echtscheiding: de hoerij van iemands vrouw of man. Dit is dan ook wat de kerk moet leren. De leden van de kerk moeten dit tot de regel van hun huwelijksleven maken. De ouderlingen moeten met de christe-

lijke tucht op de naleving van deze regel toezien.

Zelfs dit zou al een tamelijk strikt standpunt zijn met betrekking tot hertrouwen. Weinig kerken, als ze er al zijn, nemen dit standpunt in. De gereformeerde kerken in de Nederlandse traditie, die eens als een zeldzame uitzondering dit standpunt innamen, hebben sindsdien allang de deur geopend voor echtscheiding en hertrouwen om allerlei redenen.

Het is echter nu juist onze taak om de veronderstelling te onderzoeken dat Jezus in Mattheüs 19:9 de onschuldige partij toestaat om te hertrouwen. De interpretatie van vers 9 die de onschuldige partij toestaat om te hertrouwen, lijdt vanaf het begin aan de zeer ernstige handicap dat ze in strijd is met het onderwijs van de Schrift in andere, duidelijker passages. De interpretatie die de onschuldige partij het recht geeft om te hertrouwen, gaat als volgt. Jezus verbiedt hertrouwen. Hertrouwen na echtscheiding is overspel. Maar er is één uitzondering op dit verbod op hertrouwen: de hoerij van iemands huwelijkspartner. Als iemand gescheiden is van zijn vrouw vanwege haar hoerij, pleegt hij geen overspel wanneer hij hertrouwt.

Volgens deze uitleg betreft de uitzonderingsbepaling in vers 9 'anders dan om hoerij' zowel het echtscheiden als het hertrouwen. Dit geeft de man het recht om niet alleen te scheiden van zijn ontrouwe vrouw, maar ook om met een andere vrouw te trouwen.

Het is een basisregel voor een gezonde interpretatie van de Schrift dat een gedeelte niet louter op zichzelf verklaard moet worden, los van de rest van de Schrift, maar in het licht van andere gedeelten die vergelijkbaar zijn. Het is een nog belangrijkere basisregel dat het gedeelte dat minder duidelijk is, uitgelegd wordt in het licht van de gedeelten die duidelijker zijn. Dat is de betekenis van het grote principe van de Reformatie: 'De Schrift legt de Schrift uit.'

Mattheüs 19:9 is niet de enige passage in het Nieuwe Testament over echtscheiding en hertrouwen. Er zijn ver-

schillende andere tekstgedeelten. Van de passages die hertrouwen na echtscheiding behandelen, is Mattheüs 19:9 het minst helder. De reden daarvoor is de aanwezigheid van een uitzonderingsbepaling in een uitspraak die zowel echtscheiding als hertrouwen verbiedt. Uit het eerste deel van de tekst blijkt niet helemaal helder waar Jezus een uitzondering voor wil maken. Wil Hij alleen op het verbod op echtscheiding een uitzondering maken? Of wil Hij ook een uitzondering maken op het verbod op hertrouwen?

Het is begrijpelijk dat sommigen, als ze alleen kijken naar het eerste deel van Mattheüs 19:9, de vraag opwerpen of de onschuldige partij mag hertrouwen. Maar we mogen niet alleen kijken naar Mattheüs 19:9, zeker niet alleen maar naar het eerste deel van deze tekst. We moeten ook kijken naar andere, helderder Schriftgedeelten.

Allereerst zijn er passages die duidelijk alle hertrouwen na echtscheiding verbieden, zonder kwalificaties of uitzonderingen. Een voorbeeld is Markus 10:11-12.

En Hij zeide tot hen: Zo wie zijn vrouw verlaat en een andere trouwt, die doet overspel tegen haar. En indien een vrouw haar man zal verlaten en met een ander trouwen, die doet overspel.

In Lukas 16:18 leert Jezus hetzelfde:

Een iegelijk die zijn vrouw verlaat en een andere trouwt, die doet overspel; en een iegelijk die de verlatene van den man trouwt, die doet ook overspel.

Alle hertrouwen na echtscheiding wordt hier verboden als overspel. Er is geen uitzondering.

De apostel van Christus verbiedt alle hertrouwen na echtscheiding, wanneer hij leert dat het huwelijk een verbintenis is die alleen door de dood van de man of vrouw ontbonden wordt. Dit leert hij in 1 Korinthe 7:39:

Een vrouw is door de wet verbonden, zo langen tijd haar man leeft, maar indien haar man ontslapen is, zo is zij vrij om te trouwen dien zij wil, alleenlijk in den Heere.

Wat over deze tekst opgemerkt moet worden, is dat het onderwerp ervan juist de wettigheid van het hertrouwen is. De vraag waarmee de apostel geconfronteerd wordt, is: 'Wanneer staat het een getrouwde vrouw vrij om met een andere man te trouwen?' Het volstrekt duidelijke antwoord van de apostel is: 'Alleen wanneer haar man sterft'. De reden die ervoor gegeven wordt, is dat het huwelijk een levenslange verbintenis is.

Als hij in Romeinen 7:2-3 dezelfde fundamentele waarheid over het huwelijk verklaard heeft, trekt Paulus uit dit principe de uitdrukkelijke conclusie dat, wie ook maar hertrouwt terwijl haar eerste man leeft, een overspelster is:

Daarom dan, indien zij eens anderen mans wordt, terwijl de man leeft, zo zal zij een overspelster genaamd worden; maar indien de man gestorven is, zo is zij vrij van de wet, also dat zij geen overspelster is, als zij eens anderen mans wordt.

Een ander gedeelte dat van invloed is op onze uitleg van Mattheüs 19:9, is Mattheüs 5:31-32:

Er is ook gezegd: Zo wie zijn vrouw verlaten zal, die geve haar een scheidbrief. Maar Ik zeg u, dat zo wie zijn vrouw verlaten zal, anders dan uit oorzaak van hoererij, die maakt dat zij overspel doet, en zo wie de verlatene trouwt, die doet overspel.

Deze passage helpt ons in één belangrijk opzicht Mattheüs 19:9 te begrijpen, namelijk dat deze tekst duidelijk leert dat de hoererij van iemands vrouw (of man) een geldige reden is voor het scheiden van haar (of hem). Hoererij is de enige

bijbelse grond voor echtscheiding. De lezer herinnert zich dat onze vraag over Mattheüs 19:9 was of de uitzonderingsbepaling alleen bedoeld is voor het verbod op echtscheiding of ook voor het verbod op hertrouwen. Nergens elders leert de Schrift dat hoerij een grond is voor hertrouwen. Integendeel, de Schrift leert elders dat alle hertrouwen na echtscheiding overspel is. Maar Mattheüs 5:31-32 leert wel dat hoerij een grond is voor echtscheiding. Dit brengt ons ertoe om te veronderstellen dat de uitzonderingsbepaling in Mattheüs 19:9 alleen betrekking heeft op het verbod op echtscheiding.

Niet hertrouwen

Een nauwkeurig onderzoek van de woorden van de Heere in Mattheüs 19:9 laat zien dat dit precies is wat Hij leert. Dit blijkt duidelijk uit de plaats van de uitzonderingsbepaling in de tekst. De woorden 'anders dan om hoerij' volgen onmiddellijk op de woorden 'zo wie zijn vrouw verlaat' en gaan vooraf aan de woorden 'en een andere trouwt'. De uitzondering betreft het verbod op echtscheiding. Als Jezus beoogd had om een uitzondering te maken op Zijn verbod op hertrouwen, dan zou Hij de uitzonderingsbepaling geplaatst hebben na de woorden 'en een andere trouwt'. De tekst zou dan als volgt geluid hebben: 'Zo wie zijn vrouw verlaat en een andere trouwt, anders dan om hoerij...' enzovoorts.

De opzettelijke plaatsing van de uitzonderingsbepaling na het noemen van echtscheiding maar vóór het noemen van hertrouwen, wijst erop dat Jezus alleen op het verbod op echtscheiding een uitzondering maakt.

Dat Jezus niet leert dat de onschuldige partij mag hertrouwen, kan beslissend bewezen worden uit het tweede gedeelte van de tekst: 'En die de verlatene trouwt, doet ook overspel.' Het is een ernstige schending van de basisregel die de uitleg van de Schrift beheerst, dat mensen andere, helderder gedeelten over hertrouwen negeren in

hun uitleg van Mattheüs 19:9. Het is een nog ergere dwaling dat ze in het algemeen het tweede gedeelte van het vers zélf negeren.

Het tweede gedeelte van de tekst verwijst terug naar de vrouw in het eerste gedeelte. Haar man is van haar gescheiden, hoewel zij niet schuldig was aan hoerij. Hij heeft daarna een ander getrouwd en leeft, volgens het oordeel van Christus, in overspel. De vrouw naar wie in het tweede gedeelte van Mattheüs 19:9 verwezen wordt, is dus de onschuldige partij. Volgens diegenen die in het eerste gedeelte van de tekst het recht van de onschuldige partij om te hertrouwen aantreffen, zou zij vrij zijn om een andere man te trouwen. Maar Christus ontkent dit: 'En die de verlatene trouwt, doet ook overspel.' Zelfs hoewel ze de onschuldige partij is, mag ze niet hertrouwen. Als ze het wél doet, is haar huwelijk een overspelig huwelijk.

De leer van de Heere in Mattheüs 19:9 is dan ook de volgende: mannen mogen niet scheiden van hun vrouwen. Als ze het wel doen, zondigen ze. De regel van het Koninkrijk van Christus wordt verwoord in vers 6: 'Hetgeen dan God samengevoegd heeft, scheid de mens niet.'

Er is één uitzondering op dit verbod op echtscheiding: de hoerij van iemands huwelijkspartner. Hoerij betekent in de tekst de seksuele ontrouw van iemands man of vrouw, omdat diegene een seksuele relatie heeft met een ander. Gewoonlijk gaat het dan om overspel, maar het verwijst evengoed naar homoseksuele zonde.

Hoerij is de enige bijbelse grond voor echtscheiding. Dit maakt christenen het belang duidelijk van seksuele trouw in het huwelijk en de ernst van de zonde van overspel. Het laat ook duidelijk zien dat de wijsheid van de Heere praktisch is. Van niemand wordt geëist om samen te leven met een hoererende huwelijkspartner, met alle gevaren voor ziel en lichaam die dat meebrengt.

Er is een uitzondering op het verbod op echtscheiding. Er is geen uitzondering op het verbod op hertrouwen.

Allen die hertrouwen na echtscheiding, ook al zijn ze de onschuldige partij, plegen overspel. De schuldige man die van zijn trouwe vrouw gescheiden is en een andere getrouwd heeft, doet overspel. Maar ook de man die de onschuldige gescheiden vrouw trouwt, pleegt overspel.

Als Mattheüs 19:9 zo uitgelegd wordt, is het in overeenstemming met het onderwijs van Christus en Zijn apostelen op andere plaatsen in het Nieuwe Testament dat het huwelijk voor het leven is, en dat alle hertrouwen na echtscheiding overspel is. Het is ook in overeenstemming met het fundamentele Woord van de HEERE God, waarnaar Jezus verwezen heeft in de verzen 4 en 5 van Mattheüs 19: 'Daarom zal een mens vader en moeder verlaten en zal zijn vrouw aanhangen, en die twee zullen tot één vlees zijn.'

Deze uitleg past in het verband, want de vraag van de Farizeeën betrof echtscheiding, niet hertrouwen: 'Is het een mens geoorloofd zijn vrouw te verlaten om allerlei oorzaak?' (vers 3). Jezus beantwoordt de vraag: 'Zijn er gronden voor echtscheiding?' Hij beantwoordt geen vraag over de gronden voor hertrouwen. Jezus noemt hertrouwen, omdat hertrouwen zonder uitzondering in beeld is wanneer een man scheidt van zijn vrouw.

Het zij opgemerkt dat deze interpretatie van de tekst, die het hertrouwen door de onschuldige partij verbiedt, tot zo'n duizend jaar na de apostelen het nagenoeg unanieme standpunt was van de kerk.

De grond voor het verbod

De grond voor het verbod op hertrouwen door de onschuldige partij is heel eenvoudig datgene wat het huwelijk is door de soevereine daad van God de Schepper. Het huwelijk is een levenslange, onverbreekelijke band tussen één man en één vrouw. Jezus had deze basiswaarheid over het huwelijk geleerd in de verzen 4-6 van Mattheüs 19:

Doch Hij antwoordende zeide tot hen: Hebt gij niet gelezen, Die van den beginne de mens gemaakt heeft, dat Hij hem gemaakt heeft man en vrouw? En gezegd heeft: Daarom zal een mens vader en moeder verlaten en zal zijn vrouw aanhangen, en die twee zullen tot één vlees zijn? Alzo dat zij niet meer twee zijn, maar één vlees. Hetgeen dan God samengevoegd heeft, scheid de mens niet.

Toen Hij dit leerde, wees Jezus erop dat Hij slechts herhaalde wat God Zelf had geopenbaard over het huwelijk toen Hij het instelde in het paradijs. In Genesis 2:24 openbaarde God Zelf dat Zijn instelling van het huwelijk een verbintenis is voor het leven die niet ontbonden kan worden.

In de controverse over het hertrouwen door de onschuldige partij staat het wezen zelf van het huwelijk ter discussie. Is het huwelijk slechts een voorwaardelijk contract dat uitgewerkt wordt door een man en een vrouw – een overeenkomst die uitgewerkt wordt in Gods aanwezigheid, maar ondertussen niet meer is dan een overeenkomst tussen die twee? Als dit het huwelijk is, dan kan het inderdaad verbroken worden doordat één van beiden de basisvoorwaarde van de overeenkomst, namelijk seksuele trouw, niet kan vervullen.

Of is het huwelijk helemaal geen overeenkomst, maar een relatie, een vereniging die door God gemaakt is? En is die vereniging, die goddelijke samenvoeging van de twee, zodanig dat ze één vlees worden? Als dát het huwelijk is, dan kan het niet ontbonden worden door de mens. De staat kan het niet ontbinden, de kerk niet, de maatschappij niet en de gehuwden zelf ook niet. Alleen God *mag* het ontbinden. Alleen God *kan* het ontbinden. God ontbindt het door de dood. Christus' verbod op hertrouwen door de onschuldige partij is gebaseerd op de opvatting van het huwelijk als een onverbreekelijke band die door God gelegd is. Vers 9 van Mattheüs 19 is gebaseerd op de verzen 4-6.

Zelfs als haar man haar onterecht weggedaan heeft en een overspelig huwelijk aangegaan is met een andere vrouw, mag de onschuldige vrouw niet hertrouwen. Wie haar ook trouwt, doet overspel. Want ze heeft een echtgenoot. Hij is een zondige echtgenoot. Hij leeft in overspel met een andere vrouw. Maar hij is haar man. Ze is aan hem verbonden. God verbindt haar aan hem. God verbindt haar aan hem tot de dood, zoals ze zonder twijfel erkend hebben toen ze bij het trouwen zwoeren: 'Totdat de dood ons scheidt.'

Als de onschuldige partij daarentegen vrij zou zijn om te hertrouwen, dan zou de schuldige partij evengoed vrij zijn om te hertrouwen. Sommigen willen het recht om te hertrouwen beperken tot de onschuldige partij. Maar dat is onmogelijk. Als de onschuldige partij in een echtscheiding mag hertrouwen, dan moet de reden daarvoor zijn dat het huwelijk ontbonden is. Niemand behalve misschien een onvervalste mormoon zou het iemand die op dit moment getrouwd is, toestaan om een ander te trouwen. De schuldige partij heeft het huwelijk ontbonden door zijn hoererij. Maar als het huwelijk ontbonden is voor de onschuldige partij, dan ook voor de schuldige partij. Uit de aard der zaak kan een huwelijk niet ontbonden worden voor slechts één van de gehuwden, evenmin als een huwelijk voor slechts één van tweeën een overspelig huwelijk kan zijn. Dit betekent dat de schuldige persoon niet langer getrouwd is. In dat geval is hij vrij om te trouwen, want God geeft aan elke ongehuwde persoon het recht om te trouwen als hij dat wil (vergelijk 1 Korinthe 7:27-28).

Toestaan dat de onschuldige partij hertrouwt brengt noodzakelijkerwijs voor de kerk mee, dat ze ook het hertrouwen door de schuldige partij accepteert. Twee voorbeelden die precies weergeven wat er daadwerkelijk gebeurt in evangelicale kerken, zullen dit duidelijk maken.

Het eerste voorbeeld is een vrouw die haar man verlaat om te hoereren met andere mannen. Hij scheidt van haar

op de bijbelse grond die gegeven wordt in Mattheüs 19:9. Vervolgens hertrouwt de man – de onschuldige partij – in overeenstemming met het standpunt van zijn kerk. Later toont de ontrouwe vrouw berouw en keert terug tot de kerk. Als zij wil hertrouwen, moet de kerk dat goedkeuren. Want haar oorspronkelijke huwelijk was ontbonden door haar hoererij. Als ongetrouwde heeft ze alle recht om te trouwen. Daarbij komt dat haar oorspronkelijke man mocht hertrouwen, zodat verzoening met hem onmogelijk is.

Het tweede voorbeeld is een man die onbibbels scheidt van zijn vrouw om met een andere vrouw te kunnen trouwen. De onschuldige vrouw hertrouwt met toestemming van de kerk. Later belijdt de oorspronkelijke man zijn berouw en vraagt om met zijn tweede vrouw tot de kerk toegelaten te worden. De kerk moet zijn huidige huwelijk goedkeuren en het echtpaar ontvangen, omdat zijn oorspronkelijke huwelijk ontbonden was door zijn overspel.

Christus keurt niets van dit alles goed. Het hertrouwen door de schuldige partij is voortdurend overspel: 'Die doet overspel.' Ook het hertrouwen door de onschuldige partij is overspel: 'En die de verlatene trouwt, doet ook overspel.' Want Christus eert Zijn eigen instelling van het huwelijk als een onverbreekelijke verbintenis. God heeft het huwelijk in den beginne ingesteld als een aards symbool van Zijn eigen liefdesrelatie met Zijn volk in Christus. Het échte huwelijk is het genadeverbond dat God gesloten heeft met Israël en de Kerk. God huwde Jeruzalem volgens Ezechiël 16. Volgens Efeze 5:22 e.v. is het nieuwtestamentische verbond tussen Christus en de Kerk de vervulling van dit huwelijk. Het huwelijk is 'de grote verborgenheid ... van Christus en de gemeente' (Efeze 5:32).

God is trouw in het verbond. Hij scheidt en hertrouwt nooit. God is trouw en heeft daar onuitsprekelijk veel voor over, tegen verschrikkelijke kosten. Hij gaf Zijn eniggeboren Zoon over aan de kruisdood. Door deze verzoen-

nende dood van de Zoon van God verkreeg het ontrouwe Israël / de Kerk het recht om Gods bruid te zijn. Op grond van het kruis reinigt de Geest van Christus Israël / de Kerk, zodat ze trouw wordt aan God in dankbare liefde.

Jezus onderwees een leer van trouw in een onverbreekelijke huwelijksband, omdat Hij deze zelf in praktijk brengt in het echte huwelijk.

Enkele praktische consequenties

Dit moet het standpunt zijn van de kerk die vastbesloten is om de volken te leren 'om alles te onderhouden wat Ik u geboden heb' (Mattheüs 28:20). Haar standpunt over hertrouwen wordt bepaald door de leer van haar Heere, zoals geopenbaard in de Schrift. Dit moet haar standpunt zijn, wat ook de cultuur is temidden waarvan ze leeft en wat ook de tegenstand is van haar eigen leden, de vaders, moeders, broers, zusters en vrienden van degenen die wensen te hertrouwen.

Christus' standpunt over hertrouwen botste met de cultuur waarin Hij leefde en de praktijk in de Joodse kerk. Niemand nam het standpunt in dat Hij innam. Dit bracht Hem er in het geheel niet vanaf. Het enige dat voor Hem telde was de wil van God: 'Hebt gij niet gelezen, Die van den beginne de mens gemaakt heeft, dat Hij hem gemaakt heeft man en vrouw? En gezegd heeft: Hetgeen dan God samengevoegd heeft, scheid de mens niet?'

Het standpunt van de kerk behelst ook dat alle hertrouwen na echtscheiding benoemd wordt als overspel. Dit is niet de onvergeeflijke zonde. Maar het is met deze zonde net als met alle andere zonden. De enige weg tot vergeving is de weg van berouw, en berouw is een hartelijk verdriet dat breekt met de zonde.

Het verbod op echtscheiding door de onschuldige partij zal tegenspoed, verlies en lijden betekenen voor sommigen van Gods volk. Er zullen onschuldige partijen zijn die

zich onthouden van de genoegens en gemakken van huwelijk en gezin. Maar het is verkeerd om te beweren dat Jezus van iemand zou eisen om seksualiteit, huwelijk, gezin en een thuis op te geven. Onmiddellijk nadat Hij geleerd heeft dat het huwelijk een levenslange verbintenis is (vers 4-6) en dat er daarom na echtscheiding van hertrouwen geen sprake kan zijn (vers 9), paste Jezus Zijn leer toe op het leven van de burgers van Zijn Koninkrijk, door op te merken dat 'er gesnedenen zijn, die zichzelf gesneden hebben om het Koninkrijk der hemelen' (vers 12). Sommigen worden werkelijk door Christus geroepen om zichzelf te verloochenen met betrekking tot seksualiteit en huwelijk.

Het probleem is dat de evangelicale kerken aan het einde van de twintigste eeuw óf vergeten zijn dat zelfverloochening – en niet zelfontplooiing – tot het wezen van het christelijke leven behoort, óf dit opzettelijk verhullen voor hun leden. Christus herinnert Zijn discipelen hieraan in vers 29 van Mattheüs 19:

En zo wie zal verlaten hebben huizen of broeders of zusters of vader of moeder of vrouw of kinderen of akkers om Mijns Naams wil, die zal honderdvoud ontvangen en het eeuwige leven beërven.

Aan diegenen die geroepen zijn om zichzelf te verloochenen, wordt echter genade gegeven, zodat zij 'dit vatten' (vers 11) en dan zal er ook een beloning zijn (vers 29).

Wat betreft de tegenwerping dat het verbod op hertrouwen door de onschuldige partij verkeerd blijkt te zijn omdat het de zondaar (de schuldige partij) mogelijk maakt om de rechtvaardige (de onschuldige partij) kwaad te doen: het hele christelijke leven is voor de heiligen een blootstelling aan kwaaddoen door de handen van de goddelozen. Ze worden altijd belasterd, vervloekt, vervolgd en gedood, net zoals zij onterecht verlaten worden door

mannen en vrouwen die erger zijn dan ongelovigen (1 Timotheüs 5:8). Dit alles moeten zij geduldig verdragen om Christus' wil, wachtend op de Dag van Christus wanneer de Heere hen zal belonen en hen zal wreken aan hun wrede vijanden.

De waarheid van het levenslange karakter van het huwelijk houdt allen die trouwen, in het bijzonder de jonge mensen, voor dat zij voorzichtig en wijs moeten trouwen. Christenen moeten trouwen in de Heere. Ze moeten trouwen met iemand die dezelfde opvatting over de heiligheid van het huwelijk heeft als zijzelf.

In dit alles ligt ook besloten dat alle getrouwde christenen vanaf de eerste dag van hun huwelijk samenleven in de liefde van God, de wil van Christus voor mannen en vrouwen gehoorzamen, het christelijke huwelijk in de praktijk brengen, eraan werken om van hun huwelijk een levend symbool te maken van de gezegende, vredige, verblijdende en opwekkende eenheid van Christus en de Kerk, en zich met elkaar verzoenen bij het kruis op de dag zelf dat ze ruzie hebben. Op deze manier zullen echtscheiding en hertrouwen nooit zelfs ook maar in hun gedachten opkomen.

Het is duidelijk dat Christus' verbod op hertrouwen gehuwde personen waarschuwt om van hun vrouw of man te scheiden en een ander te trouwen. Wie dit doet, brengt zijn of haar huwelijkspartner een zeer ernstige wond toe. Bij alle leed vanwege het verlaten en vanwege de wetenschap dat iemands eigen vrouw of man in de armen van een ander ligt, wordt de gescheiden persoon ook nog opgesloten in een leven van eenzaamheid. En wat nog erger is: als iemand van zijn vrouw scheidt, stelt hij haar bloot aan overspel en verdoemenis, omdat ze verleid zal worden om te hertrouwen. Dat is de reden voor Christus' waarschuwing in Mattheüs 5:31-32: 'Zo wie zijn vrouw verlaten zal, anders dan uit oorzaak van hoererie, die maakt dat zij overspel doet.' Echtscheiding en hertrou-

wen zijn een hater van die naaste aan wie meer liefde verschuldigd is dan aan wie ook.

Dit is het woord van de Heere Jezus Christus.

Ik geef toe, het is een hard woord. Dat vonden zijn discipelen ook: 'Indien de zaak des mensen met de vrouw alzo staat, zo is het niet oorbaar om te trouwen' (Mattheüs 19:10).

Christus' antwoord?

'Die dit vatten kan, vatte het' (vers 12).

Amen.

In een tijd waarin echtscheiding en seksualiteit buiten het huwelijk een vast onderdeel van de maatschappij vormen, rust op de kerken de taak om duidelijk te maken wat de Bijbel hierover zegt. Zwijgen over deze onderwerpen leidt er onvermijdelijk toe dat gemeenteleden meegezogen worden met de stroom van de tijd.

Ds. Engelsma geeft in geen enkel opzicht toe aan pragmatisme of aan de tijdgeest ten koste van de Bijbelse leer. In dit boek bepaalt de Schrift niet alleen de antwoorden, maar ook de vragen. Hij toont aan dat de heiligheid van het huwelijk praktische consequenties heeft voor het leven van alledag en dat door God aan seksualiteit een plaats gegeven is binnen het huwelijk. Dit boek laat de Bijbel spreken over onderwerpen die te vaak verzwegen worden.

Uit het *Woord vooraf* door ds. R. van Kooten:

'Ik kan de analyse van Engelsma alleen maar bijvallen.' 'Ik hoop van harte dat dit boek ambtsdragers en gemeenteleden terugbrengt bij de Schriften en zo tot de overtuiging dat alleen Gods wil volmaakt wijs en volmaakt goed is.' 'Door aan dit onderwijs vast te houden en dit ook door te geven, kunnen de kerken in belangrijke mate de zonden en ellenden voorkomen die nu de gemeenten overspoelen.'

'Een boek dat je in handen zou willen zien van elk echtpaar en van allen die zich op het huwelijk voorbereiden. Als de inhoud van dit boek in praktijk gebracht zou worden, zou de maatschappij stabielere worden en zou het aantal gebroken gezinnen afne-